

شورا

عدد ۱۲

ایيون ۱۵ = سنہ ۱۹۱۴

موفت محمدي: عبدالرحمن فخر الدینف

ناشری: «م. ساکر وم. ناکر رامیفلر»

عاصم افندی
تورکیہ نك مشهور عالم لندن .

سعید هم کامل پاشاالر .

انگلترهده طلاق حقنده
یاثنا زاقون .

اورنهك .

سیونیستلر .

گلستان ترجمه سی منا -

سمبیلله، عالجان الادریسی .

نجیب بن بدرالدین .

سمرقند آثار عتیقه لرن

زیارت . سیاح .

یاور و پالیارنك استاذلری

اسلاملردر .

شاه کمال صالحیف .

دنیاده پاشا و ایچون نیندی

یول طوتارغه کیرهك .

صابرجان القورماشی .

قاره یاصاو

آبدول .

تربیه و تعلیم:

«بالا تربیه سنده آتا آنانك

اهمیتی» - عبدالحمید المسلمی .

«تل وادیات اوقتو اصولاری»

معلم عبدالرحمن سعدی .

اشعار .

مراسله و مخابره .

کریج و اورالسکی دن .

مطبوعات خلاصه سی .

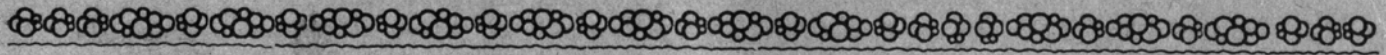
ادبیات .

امام احمدلطیف بیکوفلر .

حقیقت ازله و (خیالی حکایه)

ن . دوماوی .

حوادث .

بته ترجمه نمونه سی، فارسیدن ترکی گه

(شیخ سعدی گلستانی نك اوچنچی بابندن بر حکایه ترجمه سی)

حکایت

بورونی زمانده بر گدای (خیرچی) بار ایدی. قوط اوچارلق حریص. لئیم. اوزی بیک کوب مال و آچه حیغان ایدی. شول زمانگ پادشاهلرندن برسی مذکور گداغه ایتدی: «سینگ بیک کوب آچه ک بار» دیب ایتلر. حاضر بزنگ مملکتگ بر محتاج اورنی بار. اگر آچه کنگ بر آزارغن بیروب. حاضرگه یاردم قیله طورساك، مملکتگ حاصلاتی (نالوغ، تاموژنه پوشینه سی) جیولغاچ سیندن آلتغان آچه لر اوزنگه طابشرلور، تشکرلرده قینور ایدی» دیدی. گدای جواب بیردی: «ای جیر یوزبنگ پادشاهی! سزنگ شیکلی عالیجناب، قدری الوغ پادشاهلرغه مین شیکلی بر گداینگ مالی برله همتلی قوللرن یجراتورغه لائق بولورمی؟! مین بو مال و آچه لر نی اورلقلاب اورلقلاب (بورتوکله ب بورتوکله ب) حیغان ایدم» دیب. پادشاه ایتدی: «برده قایغورما! سینگ مالکنی مین اوزمده بر مبارک اورنغه صرف قیلمام محوسی لرگه بیرورم» دیدی. «الحیثیات للخیثین» (یامان نرسه لر یامان کشیلر ایچون).

پادشاه سوزندن آ گلانغان «ناچار مالی ناچار اورنغه صرف قیلورغه یاری» دیگان سوز شیخ سعدی حضرتلرینه آخیرسی خوش کیلگاندر، چونکه شیخ حضرتلری اوز طرفندن تمثیل ایچون عبرتلی بر شعر فارسی ایله شولایوق مقال اورنیه یارارلق بر شعر عربی کیتورر:

شعر فارسی

کرباب چاه نصرانی نه یاک ست یهود مرده می شوی چه باک ست
کویلی ترجمه

(نجس بولسه نی غم کافر قویوسی یولور بولسه یهودنک اولوسی) (اولوگی)
کویسز ترجمه

(کافر قودوغی ننگ صووی نجس بولسه بوله بیرسون! نی زیان بار؛ اولگان جهودنی (بؤرینی) یوارغه بارار)

شعر عربی

قالو عجین الکس لیس بطاهر قلنا نشد به شقوق المبرز

کویلی ترجمه

(دیدیلرکم «بوازو بزیک نجس چیرکین» دیدک «بزصلیبزیت الخلا یاریغین»)
کویسز ترجمه

بزرگه خبر بیردیلرکم «بوازو بز باطنی ضحدر» دیب، بز جواب بیردک «نجس بولسه بولسون بز اوز بزده بدرفت یارقلازغنه صلاماچی ایدک» دیب

ایمدی شیخ سعدی حکایتن تاماملماقیچی بولا. آخری تگی گدای، پادشاهنگ مملکت ایچون قرض بیر دیب یومشاقلق برله صوراونه اطاعت قیلمادی. تورلی سلطاو، دلیلر کورساتوب حتی بعض بر ادبسلکر قیلودنده کیرو تورمادی.

پادشاه ایسه اوزینگ حکمن یرینه یتکرو ایچون مصادره فرمانن چغاردی. قسقه سی گدایدن آچه سن کوچله ب آدیله. حکایت تمام اولدی. شیخ سعدی حضرتلری یومشاقلق برله وجودگه کیلمه گان بعض بر اشنگ قاتیلق برله وجودگه چغووی، اوزن قزغانماغان کشینی باشقه خلق ده قزغانورغه مجبور بولماوی حقنده اوز طرفندن ایکی یول بیت فارسی بیورور هر ایکی یول بیت مذکور خسیس، لئیم گدای غه تیه تورغان شعرلردر،
شعر فارسی

به لطافت جو بر نیاید کار سر به بیحرمتی کشد ناکاه
(براش کیم چقماسه یخشیلق برله البته چغار اول قانیلق برله)
هرکه بر خویشن نبخاشید گر نبخشد بروکی شاید
(کیمده کیم اوز اوزین قزغانماسه لائق در قدر آگا قیلنماسه)

اوشبو روشچه گلستان کتابی ترجمه قیلنسه یارارمی؟ اوشبو روشچه دیدمزدن «هر شعر نظم بر ترجمه قیلنور» دیگان سوز آ گلانماسون؟ چونکه بو التزام قیلمی. دیمک شعر ترجمه لر ی بعضا نظم و بعضا نثر ایله اولور. بلکه ترجمه اسلوبی یاریمی؟ و شولای ترجمه قیلنسه، گلستان کتابی فارسیدن ترکیگه کوچکان بولوب تابلورمی؟ دیگان سوزدر. اوزم ایسه بو ترجمه نمونه لر برنجی رشیده نی گنه اوقوغان مکتب بالارندن ایکی بالاغه اوقوب مضمونن ایتدروب قاراغان ایدم جیگگ اوقوب مضمونلرن بیک یخشی ایتوب بیرگانلکلرندن اوزمه تودکیگه ایله نگان شیکلی کورنگان ایدی.

موندن باشقه ایته تورغان سوزم بودر: گلستان کتابی بر اوزونغه دیباجه و سیکز بابدن عبارتدر. بابلر اوشبولردر:

۱ نچی باب پادشاهلر معیشتی حقنده

۲ نچی باب فقیرلر اخلاقی و احوالی حقنده

۳ نچی قناعت فضیلتی حقنده (تیوشسز قومسزلق غه قارشی)

۴ نچی باب فائده لی سکوت حقنده

۵ نچی باب عشق و یاشلک حقنده

۶ نچی باب ضعیفمک و قارتلق حقنده

۷ نچی باب تربیه ننگ تأثیری حقنده

۸ نچی باب مصاحبه آدابی و حکمتی و عبرتلی سوزلر حقنده.

اوشبولردن دیباجه ایله ۵ نچی بابنی ترجمه دن استئنا قیلاچاقن. استئنانگ وجهی آزغنه تأمل ایله اوزیده ظاهر اولور.
«ترجمه قیلورغه تله وچی».

شورا

۱۵ ایون - ۱۹۱۴ سنه

۴ شعبان - ۱۳۳۲ سنه

شهر آذربایجان و الوغ حادیر

عاصم افندی

بازغان مکتوبلر نندن کایشه لر یاصاتورمن ، اوقیانوس برله تیبا نافع
نسیخه لرنیک مسوده لرینی کوررگه ده بلدکه موفق بولورمن ، حال
بتکان قدر عائله سینی ، انساب واقرا باسینی تیکشررمن « دیگان خیال
برله یوروب بو کون گه قدر مونک حقنده بر نرسده یازا آلامد .
وفات بولوینه ینه دن اوچ یل سو گنده قمری ایله یوز یل طولادر .
آگا قدر وقت بار ، لکن عمر بارلفی معلوم بولماغان سو گنده وقت
بارلقده کوب فائده یوق . شونک ایچون ناقص وقاصر بولسه ده بو
آدم حقنده ، تابلغان نرسه لرینی اوشبو اورنده یازونی موافق کوردک .

عاصم افندی حقنده بر قدر تفصیل برله یازوچی موندن بر
ایسکی یل مقدم وفات بولغان ابوالضیا توفیق افندیدر . باشقه لری
یک قسقه ، مونک اوستینه ده ابوالضیا افندی بازغان نرسه لرینی گینه
اتحال قیلوب کوچرملردر . ابوالضیا افندی « نمونه ادبیات »
اسملی اثرینیک (۵ نچی طبع) ۸۹ - ۱۰۷ ییتلری عاصم افندیگ
ترجمه حالی وبرهان قاطع برله اوقیانوس ده سویله گان سوزلرینه
باغشلانغاندر .

مشهور عالمردن اسماعیل کانبوی برله برلکده چیقارتقان
رسمی ده شول یرگه قولغان . باشنده چالما و اوستونده طوون
یاکه بیشت رو شنده بر کیوم بولوب یوزی معتدل ، کوزی زور ،
آق لری یک آق ، مییق و صاقالی معتدل ، باشقه اورنلری یک
آچیق توکل . احتمال استانبول فوتوغرافلرنده بو رسمنگ آچیق
چیقانلری ده باردر . عاصم افندیگ بو رسمی ۳۵ - ۳۶ یاشلرنده
وقتنده چیقارلغان بولسه کبره ک . چونکه عاصم افندی ۳۵ یاشلرنده

روسیه مسلمانلری آراسنده بر آرنه بولسه ده عرب لغتی
برله شغله نوجیلر آراسنده عاصم افندی اسمینی ایستمه گان و بلمه گان
کشی بولمسه کبره ک . بو ، هر برمنک یک یاش وقتمزدن باشلاب
آخر کونلر مزگه قدر مستغنی بولا آماغان کتبخز ، طوغروسی ده
علم اوگره نه طورغان اوچسز و چیکسز خزینه مز بولغان « اوقیانوس »
نوس مؤلفیدر . بز اوزمز مونک « اوقیانوس » ی ایله « برهان
قاطع » ترجمه سی بولغان « تیبا نافع » اسملی اثرندن دائم قائده .
له نوب طورمقده مز . کتبخانه مزده یک اشانچلی آدملر طرفندن
ترتیب ایبولگان لغت کتابلری بولسه ده سودا گرلرنک : « سودانی
یاخشی قیلور ایچون اورتنک ده کوب یاردمی بار » دیگان سوزلرینه
موافق ، یازوب اوطورا طورغان اورنمزدن یاقین یرده بولغانقلری
هم ده جلدلری ده آرنلی مناسبتی ایله ، کبره ک بولو ایله قولمز ال
الک « اوقیانوس » غه سوزولا ، بر توری شبهه توشسه یا که دخی ده
کوبراک تفتیش حاجت بولسه غه باشقه اثرلرنی قارارغله زوم کورله در .
کتابلر نندن هر وقت استفاده قیلوب طورومزغه آز بولسه ده
بر مکافات بولور دیب مونک ترجمه حالینی « شورا » ده یازو فکری
بزده اوشبو مجموعه نگ برنجی عددی چیقا باشلاغان کوندن یرلی
بار ایدی . لکن کتبخانه مزده مونک ترجمه حالی حقنده مفصل
صورتده یازلغان اثرلر بولمادی . « کونلرنیک برنده استانبول غه
باررمن ، کتبخانه لرنده یوروب مونک حقنده معلومات حیارمن ،
قبرینه زیارت قیلوب تاشلرنیک رسمینی آلدردن ، اوز قولی برله

بو کونگی روسیه آنچه سینه ۱۲ صومدن عبارت بولغان قاضیلق منصبی ده کوب کورلوب اوزندن قرغاندیله و بر نرسه سز آج و یالانچاق، هر بر مرسمتدن محروم قالدردیلر. اوشبو جهتندن:

تموت الاسد فی الغابت جوعا
ولحم الطیر یطرح للکلاب

بیتنه مصداق بولدی.

ابوالضیا توفیق بیك: «عاصم افندیگ ادبیات عثمانیه ده گی کمالینه «قاموس» و «برهان» ترجمه لری بر رحجت قاطعه در. مترجمنگ بو ایکی اثرده طوققان اسلوبی هر زمان ایچون مقبول و تقلید قیلورغه لایق. بز، عربی و فارسی لغت لرینی استعمال قیلورده غی خطالمزدن صافلانو حقه ده عاصم افندیگ عرفان کوله گه سینه صنعودن باشقه چاره مز یوق. بو آدمنگ فضلینه و شهرتینگ منگو فالاجینه مذکور ایکی اثر دلیل بولورغه یاراسه کیرهك» دیمشدر.

تورکیا ادیب لرینگ «اوقیانوس» نی «قاموس» ترجمه سی دیب هم ده بیك کوب ایسکی عالم لرینی «علامه» دیب تعبیر قیلوب ده عاصم افندی نی یالکیز «مترجم» دیب یوروتولری هم درست توکل هم بره ونك تیوشلی بولغان درجه سینی بیرمی ظام قیلودر. حقیقت حالده عاصم افندی «قاموس» نی ترجمه قیله لکن مونگ اوستینه «قاموس» مأخذ لری بولغان «نهایه»، «عباب» کبی ایسکی اثر لردن و «تاج العروس» کبی شرح لردن و آنلردن باشقه بیك کوب کتاب لردن استفاده ایته. تمام درجه حقیقی وفا ایته آلماسه ده قاموس صاحبینگ تناقض و وهم لرینی، غفلت ایسکان ماده لرینی ده بر قدر ذکر قیله در. بو اثرده خالص «قاموس» ترجمه سی بر اورنغه آیرلوب قویاسه آندن قالغانی شونك قدر ایکی الوش بولماسه ده بر یاروم بولاجغی شبهه سزدر. شونك ایچون موگا «قاموس» ترجمه سی دیبوگه کوره «قاموس» شرحی دیبک در سترهك بولور.

احمد عاصم افندی «برهان قاطع» نی ترجمه ایتوب سلطان سلیم (۱) اوچونچی گه هدیه ایسکان و اسمینی ده دیباجه ده ذکر قیلغان ایدی. پادشاه حضر ت لری، علم اهلی و علم قدرینی بلوچی بر آدم بولدیغندن موگا یاخشی غنه مکافات بیردی و اوزی صاتوب فائده له نسون، معیشینی بر آز یاخشیلاندرسون دیب «اسکدار» ده تأسیس ایتولگان «مطبعه هاپون» ده مجانا باصدرتوب بتون نسخه سینی عاصم افندیگ اوزینه هدیه ایتدی. مونگ علمینه، فضلینه مطلع بولووی سببلی درجه سینی کوتاررگه و اوزینه مناسب بولغان

(۱) سلطان سلیم اوچونچی ۱۲۲۲ ده عزل و ۱۲۲۳ تاریخنده شهید ایتولدی.

وقتنده ۱۲۰۴ تاریخده باشلاب استانبول غه کیلدی، اما اسماعیل الکلنبوی (۱) ۱۲۰۵ ده وفات ایتدی. شونك ایچون رسم اوشبو وقتلر ده غنه حیقار تلغان بولادر.

..

عاصم افندیگ اسمی احمد بولوب «حلب» ولایتنده گی «عینتاب» و یاقوت حموی تعبیرینه کوره «عین تاب» شهرنده ۱۱۶۹ تاریخنده دنیا غه کیلدی. آتاسی مذکور شهرده نقیب الاشراف امین افندی جنانی زاده در. عاصم افندیگ برادری اسحاق پاشا «قبرس» جزیره سنده متصرف بولوب خدمت ایسکان ایدی.

عاصم افندی اوزینگ وطنی بولغان «عینتاب» شهرنده تحصیل و درس لرینی تمام ایسکان سوکونده اوتوز یش یاشلر نده وقتنده ۱۲۰۴ ده اوزینگ علم و بصیرتینی کیگایتور و احتمال که اقبال و بخت که اوچرار ایچون بولسه کیرهك «استانبول» شهرینه کیلدی ۱۲۱۱ ده مدرسلر جمله سینه کردی (اوزینگ وطن اصلینده خانونی و بالالری قالغانلغینی آگلالتا طورغان بر سوزی بار).

عاصم افندی عربی و فارسی لسانلرغه لازم درجه ده آشنا بولوب هر ایکی سینگ ادبیاتنده ید طولی صاحبی بر ذات ایدی. اوزینگ آتاتلی بولغان تور کچه ده مهارتی «اوقیانوس» دن معلومدر. معاصر لری و خصوصاً دینی عالم لر آراسنده فرانسزچه بلوچی بر آدم بولمادیغی حالده عاصم افندی استانبول غه کیلدیکندن سوک کیملرنگ تأثیری و نیندی حاللرنگ اجباری برله در فرانسزچه تحصیل ایتدی. سویله شر درجه ده بولماسه ده آگلار، مطالعه قیلور و ترجمه ایتارلک درجه ده اوشبو لسان برله آشنا بولدی، فرانسه دن کیلگان اثر لر و خصوصاً مطبوعاتنی تعقیب ایتوب بارغانلغی مرویدر.

تورکیا عالم لرینه مخصوص بولغان طبقات علما، تراجم احوال و مناقب کتاب لرنده «المولی»، «العلامه» عنواننده آدم لر صانسز دیرلک درجه ده کوب بولدیغی حالده بزنگ ظنمزغه کوره تور کیده بولغان عالم لر آراسنده «المولی» و «العلامه» عنوانلرینه بحق لائق بولغان آدم اوشبو عاصم افندی ایدی. فقط عصر دشر لرینگ حسد لری و سو قصد لری برله مبتلا بولدیغندن بو آدم اوزینگ فضل و کمالاتینه مناسب بولغان حرمتی کورمادی، بتون عمرینی فقیرلک و ضرورت ایچنده اونکار دی. بو طوغر وده «اوقیانوس» ده استطراد یوللو اوزینگ ده بیك اثر لی بر زار لانووی و شکایت قیلووی بار. شوشی قدر فائده لی اثر لر ترتیب ایتوچی عالم دن آیلق وظیفه سی

(۱) آتاسی مصطفی بن محمود بولوب «آیدین» ولایتنده گی «کلنبه» ناحیه سینه منسوب ایدی «قاموس الاعلام» ده مونگ حقه ده هیچ بر معلومات یوقدر.

و تحریر لری مؤاخذہ اصولینہ بنا قیلند یغنی ، انتقاد قوتی ، طبیعتندہ یک قوتلی بولوونینی ومؤاخذہ ہم اقتقاد لری تکاملی وصنعی توگل بلکه غایت ملایم و طبیعی ایکانلگیتی ، مونلر نیندی گنہ وقتندہ او قولسده کو گللرنی خوشلاندروب ، جانلرنی راحتلندر دیکلرینی سویلیر .

ابوالضیاء توفیق بك دعواسینه كوره گوزل یازمق و یازغان نرسه لرتی سويدروب او قوتمق خاصیتی عاصم افندی گه خاص بولغان کماللر دندر .

عاصم افندیگ یوقاریده اسملری مذکور بولغان اثرلرندن باشقه «وقائع سلیمیه» اسمنده بر تاریخی و «تحفه لغت عربیه» اسمنده بر اثری و تاریخ راشد اوزرینه یازغان ذیلی بارلغی مرویدر . تاریخ راشد ذیلنده اوز زمانینک اخلاقینی ، اجتماعی و سیاسی حاللرنی هم آچی هم کولکوه صورتده تصویر ایتدی ، دیرلر . بزنگ کتبخانه مزده آچمق برهان ترجمه سی برله «اوقیانوس» ی باره ، باشقه اثرلرنی کوره آلماق .

تورکیا عالملری صرف اسلام مدرسه لرینک تریه سنده یتشکان و اروپا تأثیری ایله فکرلری آلماشغان اسمنده ایکی طبقه گه آیرلار . برنجیلری هر ايسکيلکنی مقدس سانادقلری ، عقل غه صالوب محاکمه قیلونی درست کورمی بائکه اولگی عالملر گه اییرو ، یوتی او گهای غه سپروب طورو مسلکندن بولدقلری حالده سو گنبلری هر نرسه گه کوره «حقلق» نی وعقلنی استعمال قیلو ، عقل وفن فاعده لری برله ایسکی مؤلفلر وعالملر سوزلرنده مخالفت کورلسه مطلقا عقل هم فن طرفتی التزام قیلولازم بولو طرفنده لردر . بزنگ عاصم مز اوشبو اولگی طبقه نك خاتمه سی وصوگنی

طبقه نك مقدمه سی سانالورغه تیوشلی . صرف اسلام مدرسه سنده تریه ایتلوب علوم شرعیه مدرسلری جمله سینه کر دیکندن صوگن فرانسزجه تحصیل ایتوب فرانسزجه اثرلر مطالعه ایتار گه باشلاوی مونی ایکی طبقه دن سانارغه یا که عرب شاعرلری طبقه لری قیلندن «مخضرمین» اسمنده یورتور گه حق بیرسه کیره ک . مونك بعض بر اثرلرنده رکیک ، صرف ونحو گه خلاف عبارتلر باره ، دیرلر . بزنگ اوزمز گه کوره «برهان» ترجمه سنده بولغان اسلوبی ایله «اوقیانوس» ده بولغان اسلوبی آراسنده فرق یک زوردر . نیندی گنہ نرسه تأثیری برله بولسده بو آدم اوزینک قلمینی گوزل تریه ایتار گه ، انشا و تحریر اصولینی کمالات گه یتشدرر گه موفق بولمشدر . «اوقیانوس» اسلوبی اوز عصر دشری توگل بلکه اوزندن قرق ایلی یلر صوگن کبلگان ادیبلرنگ تحریرلرندن آرتق سانالسه یری باره ، مونده طوتقان اسلوبی ییگل و سلیس ، اوقور ایچون

برر یاخشی اورن غه قویارغه ، یبارلک درجه ده وظیفه تعیین قیلورغه فکر ایتدیکنده شول زمانده غی تقوذلی وسرایده تأثیری عالملردن وعاصم افندیگ شهر دشرندن خواجه منیب افندی موگا رقیب چیقدی هم ده عاصم افندیگ اوزی طرفندن «مفتی و مخطی ، آخذ غیر معطی ، مرائی و سالوس ، ذراق بی ناموس ، دشمن اهل حیثیت ، حاسد اصحاب علم و فضیلت ، متکبر متواضع صورت ، مستهزی ء توقیر خصلت ، داننده مکر دقیق ، سازنده کید رقیق» دیب توصیف قیلغان شیخ الاسلام عطا افندی ایله برلکده اوشبو خواجه منیب اجتهاد ایتوب عاصم افندی موندی منصبلردن محروم قالدردیلر . گرچه سلطان سلیم ، عاصم افندی اوز کوزندن توشر مادی ، انعام و احسانلرده قیلوب طوردی ایسده اول آراده اوزی سلطانلقدن عزل قیلنوروی سببندن مذکور ایکی دشمنی طرفندن عاصم افندی بیك کوب جفا وزحمتلر کوردی . محمود خان ایکنچی زماننده سلطان سلیم یاقین کوره طورغان آدملر حرمتسز بولمادیلر ایسده دشمنلرینک سعی وسعیات قیلورلی سببندن بو مرحمتلردن یالکتر عاصم افندی مستثنی بولدی و همیشه ده اوز حالینه مناسب التفات کوره آلمادی و بتون عمری قایغو و حسرت ، فقر و ضرورت برله اوتدی . اوشبو سببندن عاصم افندی بختسز و فلاکت کوروجی عالملردن سانالورغه تیوشلی (۱)

عاصم افندی موندن صوگن «اوقیانوس» نی ترتیب قیلدی . موگا ۱۲۲۰ هجری یل رمضان باشنده کرشوب پیش یل صوگنده ۱۲۲۵ هجری ذوالقعدة سنده تمام ایتدی و شول وفنده غی سلطان محمود ایکنچی گه (حاضرگی سلطان محمد رشادنگ یاقین باباسی بولدر) هدیه قیلدی . سلطان محمود بو هدیه نی قبول ایتوب ، طبع هم نشر قیلو حتنده فرمان چیقارغانی حالده مؤلفنگ اوزینه لازم درجه ده مهربانلق و لطف کورساتمادی . بو ماجرادن عاصم افندیگ کوگلی توشوب بر تورلی یاس و امیدسزک برله مبتلا بولدی ایسده اصل طبیعتده بولغان همت و علو جناب سببندن آز زمان ایچنده اوز اوزینی طوغری یولغه ارشاد قیلورغه ، اولگی غیرت و اجتهادینی عمل ایتدرر گه موفق بولدی . اوشبو وقتده سیر نیی حقنده دورتیوز یتلک بر کتاب ایله مشهور «امالی» قصیده سینه «مدح المعالی» اسمنده بر شرح یازدی .

تورکیانک صوگنی ادیبلری عاصم افندی فرانسزلرنگ «قریق» دیب تعریف ایته طورغان عالملری جمله سندن صایلر

(۱) اوز زمانینک الوغ محدثلرندن ومعتبر حافظلرندن بولغان شهاب الدین احمد بن علی الدلجی نك بختسز و طالعه عالم حقنده ترتیب ایکنان «الفلاکة والفلوکون» اسملی بر اثری بار (مصدره مطبوع) . ایشته عاصم افندی شونده مذکور عالملر جمله سندن سانالورغه تیوشلی .

مسئولگيني بلمى قالغان بولورلر ايدى. بو خاطرلار، بيك غرضكارانه و مشوش يازلمشدر. كيله چكده تاريخ يازوچيلر موگا اعتماد ايتماسلر كيردك. بو خاطرلارنى نشر ايتكان سوگنده كوچك سعيد پاشا دخنده بر آز كوچك بولوب قالدى.

سعيد پاشا ايسكى زمانده يتشكان آدوفاقلردن بولوب بتون كمالاتى اوزينگ تلمده ايدى. كوب سويله و شخصى غرضينى هر نرسه دن آلدو طوتار، زيرك بر آدم توگل ايدى و هيچ بر اشنده موفق ده بولمادى.

كامل پاشانگ كوبردك عمرى، سعيد پاشا ضررينه حركت ايتو برله اوتدى. سعيد پاشا برله كامل پاشا «خاطرات» لرينگ هر ايكيسينده درست سوزلر بار. بو ايسه بر برينگ ضررينه سويله گان سوزلريدن. بو ايسكى صدر اعظمنگ بر برينگ ضررينه سعى ايتولرى سبندن دولت و ملت الوغ ضرر و فلاكتارگه اوچرادى.

سُر:

دوستمنى جواتو

ظلمتى برلان طبيعت قورقچ تونلر ياصى ،
ياقتيسى لکن قوياشنگ قايتاروب كونلر ياصى ؛
هم شولاي صالحن يتوب ، قارلر يابوب ، قش بولسه ده ،
بيك كوگلى ياز كيلور بوزداى قاتوب ير طوگسه ده .
شول رهوش آلماشسه تونگه طورمشكنگ كونلرى ،
چه چكلى يازگنى ، بختگنى ، جويوب صالحقارى
يازمشكنگ ، دوستم . ايزسه ؛ طوقته . صبر ايت ، آل چدام !
باق ، كوره مسگ طامدى « نيسان » . . . طوغدى
چولپان ؛ آطدى طاك ! . . .

آل قولگنى ما گلابگدن ، طور ، عزيزم . آچ كوزك ؛
جى طارالغان اوبلرگنى ، آچ طومانلانغان بوزك ! . . .

هر يكللكلر سوگندن بر آورلقلر كيلو ،
هر آورلقلر سوگندن بر يكللكلر كيلو ،
بو ، قانوندر تگرينگ بيرگان طبيعت ايركنه ؛
بو ، آلهى بر صناودر ، حكمتى باز - « سر » گنه ؛
هيچ صناتماسقه طرش ، سين ، بول « توزملى اير » كشى .
بو قاراش ، دنياعه دوستم « زور كشير » نك اشى .
شول توبه ن دنياعه طوره شلر فقط بر امتحان ،
اوزمه اميد ، آله امطل « چين بخت » آلدو هان . . .
عبد الله عبد اللين .

كوگلى و راحتدر . تور كياده گى ادبيات تاريخى باشنده مونگ اسمينى ذكر ايتولرنده و تور كياده گى اذبلرنك پيرلرندن ساناولرنده تور كياده گى ادبيات تاريخى يازوچيلر اصابت ايتمشلردر .

« اوقيانوس » كتابنده بعض بر قصورلى تفسيرلر ، فاحش صورتده ياكلشدر و وهملر بار . لکن مونلر كتابنگ و مؤلفنگ كالاتينه آرنه ده ضرر بيرلرلك روشده توگل ، كتابنگ شول قدر زورلغينه نسبت ايتولگانده آندى كيمچيلكنى كيمچيلك ساناو درست بولماز . خطادن سلامت بولو آنچق الله تعالى نك اوزينه گنه خاص كالاتدر .

عاصم افندى ، تور كياننگ ايسكى عالمارينگ خلافيچه مستقل فكري ، جسور ، همت و غيرتلى ، حقلقنى و طوغريلقنى برنجى مقصد ايتوب طوتوچى طوغروسى ده اسلام دنيا سنده غى عالمير طبيعتدن بيگره ك بو كونگى آوروپا عالميرى طبيعتده بر آدم ايكانگى مونگ روحى حاللرينى تفتيش ايتوچيلرگه معلومدر .

عاصم افندينگ مزيتى ، تورك ادبياتينگ مؤسسلرندن بولووندن بيگره ك . مقدمكى آدملرگه مغلوب بولمى اوزينگ عقلىنى استعمال قیلووى و طوغريلقنى مقصد ايتوب طوتووندهدر .
عاصم افندى اوشبو اجتهاد و غيرتى و اوشبو علمى و علوهتمى برابرينه عمرى بارنچه عصر دشارينگ اذالرينى جفالرينى كوروب طوردى و آخرنده ۱۲۳۵ تاريخنده « استانبول » شهرنده وفات بولدى . قبرى اسكدارده نوح قپوسى ياننده غى قبرلكدهدر . بزنگ روسيه عالميرى آراسنده مونگ عصر دشلرى « اورى » نك حبيب الله ايشان ، فتح الله آخوند ، جعفر ايشان ، محمدجان مفتى و باشقه لردر .
ر . ف .

سعيد هم كامل پاشار

تور كياننگ مشهور صدر اعظمارى بولوب ده اوتكان يلدو وفات ايتكان كامل و سعيد پاشالرنك ترجمه حاللرى اوشبو يل ۶نجى « شورا » ده يازلغان ايدى . حاضرنده جلال نورى افندينگ « تاريخ استقبان » اسملى اثرندن شونلر حقتنده يازلغان جمله لرنى اوشبو يرده كوچره مز :

سعيد پاشا هر وقتده اوزينى عيلى كشى اورتده طوتوب ، كبره ك وقتده مدافعه قيلورغه قولاي بولسون ايچون هر تورلى عادى و خصوصى كاغلدرينه قدر قالدرمى صاقلاب بارمشدر . سعيد پاشا ، خاطرلارنى نشر ايتدى . لکن خلق فاشنده مونگ تاثيرى كورلمادى . اگرده بو « خاطرات » طبع ايدلمگان بولسه دخنده ياخشيراق بولغان بولور ، چونكه بيك كوب آدملر سعيد پاشانگ

مقاله‌ها

انگلتره ده طلاق حقننده یاگا زاقون

(«الهدایه» مجله سندن مقتبس)

میسو نیولر و خصوصاً جزویتلر. اسلام دیننده طلاق مشروع بولووینی بیک قباحت اشلردن صاناب کیلدیلر، مونگ برله مسلمانلرغه و اسلام دینینه قیلماغان طعنلرنی قالدردیلر. «بو اش وحشیلک. مرحمتسزلک، عالی حکملردن محروملک، انسانیتمسزلک، یرتقچلق» دیمک کبی سوزلری الگ معتدل صانالورغه تیوشلی بولغان طعنلردن ایدی. میسونیرلر قاشنده اسلام دینینگ الگ قباحت اشی تعدد زوجات بولسه، شوندن قالا ایکچی درجه ده قباحت اشی طلاق صانالادر ایدی. فقط بو اشلرنده مونلرغه آرنه حق بیررگه ده ممکن توگل. چونکه اسلام دینی فرشته لرگه یا که یالکر، گناهدن صاف بولغان پیغمبرلر ایچون گنه کیلگان دین توگل بلکه شوشی دیناده طوروجی آدم بالالرنی حق یولغه کوندرر ایچون کیلگان بر دیندر. آدم بالالری آراسنده تعدد زوجات بولوده، طلاق بولوده طبیعی اشلر. آدم بالالری نی قدر ضیالی و اینته لگینت بولسه لرده طبیعی اشلردن بتونلای قوتولوب بتولری ممکن بولماز. موندن اوستون، اسلام دیننده طلاق مشروع بولسه بو مشروع ملک کیفی بر نسه توگل بلکه بر قدر شرطلر برله مشروعدر. میسونیرلر الگ الگ شونی تیکشورگه، سویلیسی سوزلرنی شوندن سوگ سویلهرگه تیوشلی ایدیلر.

هر حالده میلادی برله اوتکمان عصرده حتی بو کونده ده میسونیرلر، جزویتلرنک بتون اشلری طلاق حقننده مسلمانلرغه طعن قیلو و سوگودن عبارت بولدی. لکن طبیعت اوز اشینی یورتوده هیچ کیمنگ خاطرینه قارامی، خلقلرنک رضا بولوب بولماولرنی تیکشورمی، اوزی تله گانچه یورته بیردر. اوشبو عادتینه کوره طبیعت اوشبو کونلرده طلاق حقننده بولغان اسلام حکمینگی انگلتره ده یورتورگه کرشدی، میسونیرلر و جزویتلرنک باشلرنی شوگا بوگارگه مجبور ایدی.

انگلتره ده عقللی آدملر: «بر برینی باراتمی طورغان ایر برله خاتوننی برگه حیوب طوتو و آیرلونی مشروع صاناماو، حریت شخصیه که منافی و هیچ فائده کیتورمی طورغان قسو، اخلاق هم نسل بوزلورغه، زنا و سفاهت تارالوینه. حیاتنگ آغولی بولووینه سبب، طوغروسو بو اش وحشیلک. مرحمتسزلک»

دیب دعوی قیلورغه کرشدیلر و طبیعت حکمینیه، درستی ده اسلام شریعتینه موافق روشده عمل قیلورغه قرار بیردیلر. مونگ ایچون الگ الگ اسلام شریعتنده طلاق حقننده غی حکملرنی تیکشوروب اوز معیشتلرینه و اوز حیاتلرینه موافق کیلورلک بولغان ماده لرنگ هر برینی صایلاب آیدلرده شونلرنی، طلاق حقننده توزی طورغان زاقونلرینه اساس ایتوب طوتدیلر. بو کونده انگلتره ده خصوصاً پروتستانلر آراسنده طلاق، مشروع و نظامغه موافق بر عملدر. شولای بولسه ده روحانیلرنک تأثیری برله انگلتره ده بولغان طلاق، اسلام شریعتینه تمام موافق صورته توگل ایدی. اوشبو حالتی تجربه قیلوب کورگاندن سوگ بیک کوب ماده لرنی اوگنایسز تابدیلر و اوز گرتورگه تیوشلی کوردیلر. اوشبو سبیدن طلاق حقننده یاگی قانون لایحه سی توزور ایچون الوغ عالملر و متفکرلردن عبارت بر کامیسیه توزولدی و مذکور لایحه پارلامینتوگه بیرلدی. اش کوبلگی سیبلی پارلامینتو بو اشنی همیشه قاری آلمی، اما خلقنک تیزردک قارارغه صوراب ییارگان عریضه لری پارلامینتوگه همیشه کیله و مطبوعات آرقالی ده طغزلیلر. سبحان الله! اسلام دینینی عیب ایتوب طورغان بر نسه حقننده انگلیزلر، پارلامینتونک نوبت کوتدروینه ده توزه آلایلر و: «حیات و معیشت لوازمندن بولغان موندی اهمیتی اشنی کیچکدررگه هیچ یارامی!» دیب فقروپ طورالر. (شولای شول. بو دنیا، بیک ایسکی و بیک کوب تجربه کورگان دنیا. مونده برده زور سویله شرگه یارامی). آلتی غنه آی کوتارگه ده توزه آلایلر.

آوروپالولرنک اسلامغه یاقینلاشا بارولرنی کورساتور ایچون انگلتره ده گی طلاق قانونی توزولویونک تاریخننی بازارغه حاجت بار. مسلمانلرنک متعصب و قاره گروه روحانیلری، خواجه لرنگ جامدلری اسلام دینندن کوندن کون یرافلاشوب طوردقلری حالده آورویانک محقق عالملری و متفکرلرنک شول نسبتده اسلام دینینه یاقینایوب طورولری بیک عبرتلی بر اش بولسه کیرهک. بزنگ قارا گروه روحانیلر مز قرآن و حدیث گه ایبرو اورتده اوزلرندن مقدم بولغان آدملرگه ایبرونی وظیفه بلو سپیدن کوندن کون اسلامدن یراقلاشا و آورویا علملری ده اوزلرنک تحقیق و اجتهادلری سپیدن کوندن کون قرآن و حدیثلرگه یاقینلاشه بارولری کورلگانده بو ایکی طائفه نک بتونله ی اورنلری آماشنو (مسلمانلر دیندن یازوبده آوروپالولرنک مسلمان بولو) لری احتمالدر.

۱۸۵۸ نجی یل غه قدر بولغان زاقون غه کوره طلاق ایچون پارلامینتودن خصوصی رخصت آورغه کیره ایدی. خصوصی رخصت آلمی طوروب هیچ بر ایر و خاتون آراسنده طلاق صورت طوتمیدر ایدی. بو زاقون برله باری پادشاهلر، وزیرلر، لوردلرغنه فائده لوب باشقلر مونگ ایله فائده لانا آلودن محروم ایدیلر.

شول یلنک آخرنده چیقغان یاگا زاقون غه کوره طلاق ایچون پارلامینتودن رخصت آلو نظامی بترلدی و یوقاری محکمه دن گنه رخصت آلو شرط بولوب قالدی. فقط خاتونینک خیانت قیلغان بولوینی محکمه حضورنده اثبات قیلو شرط ایدی. اما خاتون طرفینک طلاق حقنده رخصت صوراوی ایچون ایری حقنده اوشبو جنایتلرک برینی اثبات ایتو لازم ایدی: (مونلرنی یازو بیک اوکغایسز).

حاضرنده پارلامینتوگه بیرلگان طلاق لایحه سی «طلاق»، «عقدنک تمام بتوب هیچ بولماغان حکمنده قالووی» اسمنده ایکی بادن عبارت .. برنجی بانگ اساسی قاعده لری اوشبو ماده لردر: (۱) طلاق حقنده ایرلر برله خاتونلر بر درجه و بر حقده مگرده ایکنچی طرفینک خیانتینی اثبات ایتو شرط. لیکن بو ماده پارلامینتوده اوتماز، اگرده اوتسه بیک ضررلی بولور، خاتونلر بر قدر صبرسز و ییکل فکرله وچی بولدفلرندن طلاقدن کوتوله طورغان فائده یرینه موندن ضرر کورلور. مونده اک یاخشی یول اسلام شریعتیدر. اسلام شریعتی، طلاقنی اوز قولنده بولو شرطی برله عقد ایتکان خاتونلر ایچون گنه بو حقتی بیرددر. مونده هیچ کیمنگ عینی آچارغه حاجت یوق. اما انگلترده بو ماده، قانون بولو سیندن زنا آزیماز، طلاق افراط درجه ده کوبایور و عائله لرک بوزولولرینه سبب بولور. شریعت، طلاق حقنده ایکنچی طرفینک خیانتلی بولوینی شرط ایتمی، آکا لزومه یوق. چونکه آنک زنا حقنده تعیین ایتکان حکمی بار. اول شونک برله اسلام دنیاسندن زنانک نامری قورتولاچق بر یول آچقان. حقیقت حالده زنانی بترونک سببی اسلام کورستان یول بولوب، انگلتره کامیسیه سی کورساته طورغان «طلاق» توگلددر.

(۲) ایر برله خاتونک بری دورت یل مدت اوز اختیاری برله ایرلوب طورووی. بو مسئله، اسلام دیننده شوگا یاقین. حضرت عمر دورت یل یوغالوب طورغان ایرلرنک خاتونلرینی (اگرده اوزلری) سوراسلر ایرادر و عدت صاقلانلری سوکنده ایکنچی ایرلرگه یره در ایدی. موندن باشقه، اسلام شریعتی، خصوصی عذرلری بولغان کشیلر حقنده بر یل مهلت یره و شول مدنده عذرلری بتاسه صوراولرینه کوره خاتونلرینی ایرادر. دخی

نقدهک یرودن عاجز کشیلر نکده خاتونلری ایرلو حقنده مساعده بار. اوشبوگا کوره اسلام شریعتی، انگلتره کامیسیه سی لایحه سینه کوره یاخشیراق، فائده لیردک، حریت گه مساعده لیره کدر. موندن باشقه قر آتنگ شوشندی بر حکمی بار: «دورت آی مدتده خاتونمه یاقین بارمام» دیب آند ایتکان و سوزنده طورغان کشینک خاتونی طلاق بولادر. جمیع نقده سینی یروب طورغان کشیلر حقنده اسلام حکمی شولای بولسه، نقده یرمی هجرت ایتوچیلر یاکه یوغالوب طوروچیلرک خاتونلری حقنده موندی حکملر اولویت طریق برله یرسه کیردک.

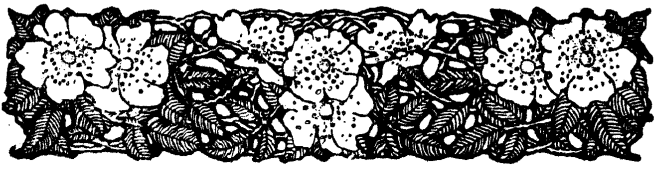
(۳) ایر، اوصال بولوب خاتونینی تیوشسز صورتده حبر و جفا قیلسه. لیکن انگلتره کامیسیه سینک بو ماده سی زور نزاعلر و اوی ایچنده گی سرلرنک فاش بولووینه سبب بولغانلغندن معقول توگل بو طوغورده اک یاخشی اصول اسلام شریعتی طرفندن توزولگان اصولدر. اسلام شریعتی، موندی اشار بولغانده ایر برله خاتون طرفندن حکم (حه کم) قویلوب وعظ نصیحت هم ارشاد ایتارگه قوشه، اگرده حکم (حه کم) لرنک اوشبو ایر برله خاتونک آرالری توزه لوگه امیدلری بتسه اول وقتده آنلرغه، آرالرینی آبرو حقی یرهدر. بو چاقده اوی ایچنده گی سرلرنک محکمه لرگه کروب، اریخوالرده صاقلانولرندن و بتون دنیاغه تارالووندن امینک بولا و ایکی اوچ کشی آراسنده اش بته در.

(۴) ایر برله خاتوندن بری دیوانالانسه و یش یل دوالانغان سوکنده ده شفا تابماسه. بو شرط یاراسی، معقول. لیکن یش یل مدت قویلووی موافق توگل، مونده اوچ یل بیک یتکان.

(۵) ایر برله خاتوندن بری مدهن حمر (آچه تابدی ایسه ایچوچی) بولو، محکمه طرفندن رسمی اعلان قیلغان سوکنده اوچ یل ایچنده ایچودن طولماو شرطی برله. بو شرطده معقول. اسلام دینی، ایسرتکیچ ایچوچیلرگه آبروم جزالر قویغان سیندن بو مسئله نی طلاق غه قاتشدرماشدر.

(۶) ایر برله خاتونک بری، اک سوکغی محکمه طرفندن منگولک حبس ایله حکم ایتلو. بو شرط اسلام شریعتندن آلمشدر. (۷) ابتدائی محکمه لرنک ایکی یلدن آرتق بولماز و عالی محکمه لرنک اوچ یلدن آرتق بولماز شرطی برله آبروب طورولری ده ممکن. موندی موقت ایرلشولرده کوب معنا بولماسه کیره ک.

برنجی بانگ اساسی ماده لری اوشبو نرسه دن عبارت ایدی. ایکنچی باب ایسه کلیسه و چیرکاوون ایرلو حقنده اک زور بر آدم صانالورغه و مسیحیلکدن کوچونک بیک ییلگولی بر علامتی بولوب کورلورگه، اسلام شریعتینه یاقینلاشونک مقدمه لری دیب بلنورگه تیوشلی. بو ایکنچی بانگ اساسی مونلردر:

اورنهك (كوچرگچ و مثال)

توركياده معرفتي آدمير مملكتيني اقتصادي و اجتهادي جهندن كوتاررگه و آله يباررگه طريشهله، «اولگي كون كورولرمز يارامادي. ايندي باشقهچه و زمانغه كوره تركك قيلو لازم بولدي» ديب هر توري چارهله حفضده فكرلر يوروتله. صوگ كونلرده بر قدر ياشلر، آناطولي ايجينه كيتوب تيمر يولغه يراق توگل ياكه دگرگه ياقين، حفظ صحت جهندن هواسي ياخشي بر يرگه باروب ير ساتوب آورغه و ياكلي بر اول تاسيس قيلورغه قرار بريدلر.

آناطولي توركلري هر وقت كوچرگچ آلب طورلرلر روشده قورلاچندن اولنگ اسمي «اورنهك» بولادر.

اولده آزدن يوز اوي بولاچق، يورتلر، همه قارالتيلر آمريقا اصولنده و هر برى بر پلان و بر اولچاو ايله صالتوب اورام و تقريقلر توز و ايركن بولاچق. اولنگ اورتا بر يري كيك ميدان بولوب مسجد جامع، ايرلر و قزلر مکتبيلري، كتيبخانه و قرائتخانه، آبتيك، باليتسه، قلوب و مسافر خانه هم دكانلر شوشي يرده بولاچق و بر مناسب يرده بيك هيبت روشده عمومي باچه باصلاچق. دوكتورلر، آقوشيرقلر، پوچته و تيليفرافلر همهمسي بولاچق.

اولنگ يري حيوان تريبهلهرگه و آتلق چاچارگه مساعدهلي بولاچندن خلقنگ باش كسبلري شوشي نرسه بولوب مونلردن بوشاغان خاقلر صنعت، تجارت ايله ده شغلنه چكلر. اول خاقلري اوز اشلريني اوزلري اشليه چكلر. اش اشهر ايجون الك صوگني اصولر دستور طوتولاچق. اولده مكمل صورتده هنر يورتلري بولوب هر بر جان ايهسي آزدن برر توري هنر و قول كسبي اوگره نهچك، اوقو ياشنده كي بالارنگ اوقو يازولري. قول هنرلري بوللري مجبورلي بولاچق.

توركي غز تهلر نده يازلايهينه كوره شوشندي بر قريه تاسيس قيلور ايجون يورت خواجهسي باشينه دورتاد يوز صوم آنچه آلوب اعصار يازلادر.

عثمانلي توركلري شايد بو اشني يولده قالدريمازلر. آخريه آلوب باروب چيقارلر. اما شوشي «اورنهك» دن اورنهك آلوب روسيه ده بولغان توركلرنگ باشلري شوشندي بر اش اشلهب

(۱) اير برله خاتوننگ بري عقلي و روحاني خسته لك برله خسته بولوب ده بو حال عقد وقتده سيزلمگان بولسه، عقمدن صوگ بو خسته لككنگ علامتلي ظاهر بولووي برله، عقد وقتندن آلتى آي اوتمازدن الك ايكنچي طرفنگ محكمه گه عرض قيلووي. بو قاعده، اسلامنگ معتود، مجنون، ايسرك كييلرنگ تصرفلريني لغو قيله طورغان قاعده سينگ فرعيسدر.

(۲) اير برله خاتوننگ بري يوغشلي خسته لك برله مبتلا بولوب ده ايكنچي طرف بو حالتي عقد وقتده بلمگان بولسه. اسلام عالملينگ ده بيك كوبرينگ فكرلري شوشي سوزگه ياقيندر.

(۳) عقد صوگنده اير، خاتونينگ اوزندن باشقه دن حملي بارلغيني بلسه.

(۴)

اوشبو لايحه، قانون بولوب چيقانندن صوگ انگلتره ده كي طلاق، اسلامده غي طلاقغه بيك ياقين كيلگان بولاچقدر. ايندي شونگ ايجون مغرب خاقلري اسلامغه طعن قيلولرندن طيولسه لرده يارار ايدى.

شريعت، ايرلرگه طلاق حق بيرسده، اوينار ايجون توگل بلكه ضرورتني يبارر ايجون بيرگان ايدى. شونگ ايجون «طلاق» ني سو تصرف ايتوچيارگه تعزير ييرو حق اسلام قاضيسينگ اوستنده در. اكرده اسلام قاضيلري شوشي تعزير حكمنيني يرينه كيتورماسه لر مونگ عيبي شريعتده توگل بلكه قاضيلرده در.

اكرده عقد وقتده شرط ايتكان بولسه اوز اوزيني طلاق ايتو حق خاتونده بار. ناگاه موندى شرط قيلودن غفلت ايتوب قالغان بولسه بو وقتده آننگ اوز اهاندن بولغان حكم (حه كم) ي اير حكمي بزله برگه جيولغان وقتده آني آيرا آلددر. ايندي اسلام ديني حقتده طلاقني ايرلر قولنده قياهانده بو حقدن خاتونلرني محروم ايتكان، ديرگه نيندي حق بار؟

خلاصه، خاتونلرغه اسلام طرفندن بيرلگان مرحمتلرني بو كونده هيچ بر ملت و دولت بيرگاني يوقدر.

عبرتلي سوزلر.

كورشيگر، دوستگر توگل ايسه هيچ شبهه سز دشمنگر در.

تولمدن قورقمق، حيات ايجنده تولمدر.

کوجوب کيلديلر ويرلى خلقلر (عمالقه) غه غالب بولوب حکومتى اوز قوللرينه آلدیلر. اوشبو سببدن يالکيز بر اعتقاد، بر قانون و بر عرق گه منسوب، مادی منفعلى مشترك بولغان بر ملت تشکيل ايتولدى. داود و سليمان يغمبرلر اوشبو ملتنگ اڭ مشهور پادشاهلرندن ایدی. پايتختلری قدس (بيت مقدس، صهيون، سيون، ايليا، يروسالم، اورشالم) شهرى ایدی. ميلاددن ۹۷۶ سنه مقدم اسرائيل بالارى «يهود» و «اسرائيل» اسمنده ايکي گه آيرلوب ايکي دولت تشکيل ايتدیلر. «يهود» «قدس» ده بولوب «اسرائيل» ده شمال طرفنده ایدی. اوشبو ايکي دولت اوز آرالرنده دائم صوغشوب طور دقلرندن هر ايکيسى ده ضعيفله ندى، داود ايله سليمان يغمبرلر وقتلرنده بولغان مملکتلرندن بيک کوبلرينى ضائع ايتدیلر.

موندن صوڭ «بابل» ده حکومت سوروجى آتوريلرننگ پادشاهلری بخت نصر، اسرائيل بالارينک اوستلرينه كيلوب حکومتلرينى ضبط ايتدی، سليمان مسجدینى خراب قیلدى. چيت يرلرگه قاجوب قورتلغانلرندن باشقه لرینى اسير قیلوب «بابل» يورتينه آلوب کيتدی. اوشبو سببدن اسرائيل بالارينک استقلاللاری تام بتدی. مونلر اوشبو اسيرلنکده يتمش يللر قدر وقتلر طور ديلر. اوشبو اسير يهوديلرننگ بر قسمی قاره اشچی بولوب خدمت ايتديلر ايسده ايکنچى بر قسمی کسب و صناعتلر ايله شغللنديلر. «بابل» ده طوروجى اسرائيل بالارينه (بو وقتلرده مونلر «يهود» اسمی ايله معروف بولغانلر ایدی) هر تورلى حققر يرلنگان ایدی. شول سببلى مونلر حر ياشادیلر، لسانلرينى، عرف و عادتلرينى صاقلادیلر. ايسكى نسللر وفات بولوب يا گلری يتشوب طوردى، مونلر البته آتا بابالرغه کوره استعدادلى، فکرلى، عقل و تدبيرلى بولورلر ایدی. اوزلرينک دينلرينى اوقورغه بيک کوب يرلرينى اصلاح قیلورغه لزوم کوردیلر. اوشبو قصد ايله آرالرنده بولغان يغمبرلر، کتابلرينى جمع قیلورغه کرشديلر. بو يغمبرلرنک مشهورلری حزقيال ايله دانيال ایدی. مونلر ديننى اصلاح ايتو ايچون طريشورلر و کونلرننگ برنده اصل وطنلری بولغان «صهيون» غه قايتاچقلى ايله بشارتلر بپرلر، استقبالدن اميدسز بولماو حقنده اسرائيل بالارينى تشويق و ترغيب قیلورلر ایدی. اوشبو سببدن اسرائيل بالاريننگ بتون زارلری، موگلری، عبادات و دعالری «صهيون» (سيون) گه قايتوب اولگى دولتلرينى ترگزمک حقنده غی مناجاتلردن عبارت بولور ایدی.

اسرائيل بالاريننگ اوشبو حرکتلرينه بابل خلقلری اهميت پيرمازلر يا که بيرسelerde بو اسيرلرننگ قوللرندن بر اش کيله چکنى احتمال کورمازلر ایدی.

تاشلاسلر بيک شهب بولور ایدی. چونکه آناطولى غه باروب ير صاتوب آلوغه کوره بزنگ اوزمزه ايدل و اورال بويلرندن بورجان و اوسرگانلردن ير آلمق بيکارهك بولسه کبردك. آنک اوستينه بزده آندى اشلرنى اشلهو هر جهتدن ييگل و اوکغاييلدر. بيک کوب ياشلر مزنک فکرلری آچيق، معلوماتلری ياخشى، غيرت و همتملى يرنده، لکن اشهرگه مناسب اش بولغاندن پوشنوب يوريلر، عمرلری بوش اوتوگه تأسف ايتلر. اوشبو ياشلر «ايدل» بويلرينه باروب يا که ناميان و اوسرگان وولستلرننگ ايچلرينه کروب شوشى روشده بر اول توزوسلر هم اوزلری فائده کورلر همده اورنك بولوب باشقه لرغه خدمتلر ايتارلر ایدی. بر کورهك توپراق ارغتو، کون بويىچه فلسفه صاتودن ياخشيراق و فائده ليره کدر.

سيونيستلر (صهيونچيلر)

I

اوتکان يل آوغوستنگ ۲ نجى کوتنده آفستريا پايتختى بولغان «ويانه» شهرنده سيونيستلرنک اسيزدلری بولوب اوتدى. بو اسيزدده دنيانک تورلى اورنلرندن كيلگان ۵۵۰ قدر وکیل جيولوب سويله شديلر. مجلس آچلغان وقتده ۵۰۰۰ قدر قوناق و اونغ غزتهلر طرفندن ييارلگان ۱۵۰ قدر مخبرلر حاضر بولوب سويله شلگان سوزلرنى يازوب اوطوردیلر و اوزلرينک غزتهلری ايله بتون دنياغه طاراتوب طور ديلر.

سيونيستلر حقنده اوشبو جمعيت مناسبتى ايله غزته و زورنالرده مقالهلر نشر قیلغان ایدی. شونلردن بر خلاصه چيقاروب اوشبو اورنده بر قدر نرسه لر يازارغه موافق کوردك.

••

سيونيستلر خالص يهودلردن عبارت بولغان اجتماعى و سياسى بر جمعيتدر. اوشبو جمعيت، آنچق اوتکان عصرنگ آخرنده غنه تشکيل ايتولدى و فوق العاده بر شهرت کسب ايتدی. اوتکان آوغوستنده بولغان جيولشلى ۱۱ نجى مرتبه سى ایدی. آندن مقدم تورلى شهرلرده اون مرتبه اسيزدلری بولوب اوتکان ایدی. سيونيستلرنى ياخشى آگلار ايچون بو یرده يهود تاريخندن بر ايکي جمله سويله ب کيتارگه لزوم بار.

اسرائيل بالارى (يهودلر) موسى يغمبر زماننده «فلسطين» غه

موندن صوگ يهوديار ايكنچي دفعه باش تارتوب رومالورنگ تصرفلرندن چيقارغه طريشديلر. بو دفعه سنده ايمپراطورنگ اوغلي تيتوس، روما عسكرى ايله يهوديلر اوستينه كيدى و «قدس» (صهيون) نى ضبط ايتدى، يهوديلردن ۷۰۰ اسير هم ده دينى اثرلرني آلوب روماغه يباردى. «قدس» بونله ي خراب بولدى. اوشبو ماجرا سببندن يهوديلر، عبادتخانه لرندن، حكومتلرندن آيرلديلر ايسه ده كينه دينلرني محافظه قلدیلر و آبروم بر ملت حائنده ياشادیلر. لکن يهوديلر كيله چك بر كونده «صهيون» ده حكومت تشكيل ايتولرندن و مستقل بر ملت روشنده ياشاو فرزندن اميدسز بولماديلر.

۱۳۲ - ۱۳۴ تاريخلر نده «باركوكبه» اسمنده بر رئيسلرى و بر دينى راهبارى تشويق ايله يهوديار دخنى ده روما دولتينه قارشو اختلال چيقاردیلر، «قدس» و آننگ اطرافيني ضبط ايتوب بر مملكت توزورگه كرشدیلر ايسه ده رومالورنگ عسكراى يتشو سببندن مقصودلرينه ايرشماديلر. بو دفعه سنده رومالورلر يهوديلرني يگوب «صهيون» نى اوز تصرفلرينه آلدیلر و ييشيوز سكسان مگ يهوديني قلچدن كيچردیلر، الكدن «يهوديه» ديب معروف بولغان بو يرلرنگ اسميني «فلسطين» اسمينه آلماشدردیلر و اولدرلنى قالغان يهوديلرني تاراتديلر، قودیلر. چيتمه طوروجى يهوديلرنگ «صهيون» غه كيلورليني منع ايتديلر. صهيون غه كيلوچى يهوديلرنگ جزالرى اولدرلودن عبارت ايدى. فقط يلنده بر مرتبه «قدس» شهرينگ قويمه سى اورينه كيلوب يغلارغه و كوز ياشلرينى قوبارغه مساعده ايتوله در ايدى. موندن صوگ اسرائيل بالالرى دنيانگ هر يرينه تارالوب ياشارگه مجبور بولديلر، الوغ بر جمعيت توزو سببلرندن محروم قالدیلر.

II

دنياغه تارالغان يهوديلرنگ كوبى آزى راحت كوزولرى آنچق مسلمانلر قول آستينه كرگانلرندن صوگ غه نصيب بولمشدر. گرچه بعض بر خليفه لر و سلطانلر مونلرني جفالاديلر ايسه ده عموما اسلام حكومتلى مونلرغه شفقلى و مرحمتلى بولقلرى معلوم. خريستيانلر: «يهوديلر خريستيان بالالرينى صويوب قانلرينى ايجلر» روشنده بولغان اصلسز خبرلرگه اشانلر، آنلرغه حكومت منصبلرينگ اگ توبانلرني ده بيرمیلر، آزغنه سببلر ايله خاتونلرني ايرلرندن آيرلر، قللرني آزاد قيله لر، دينى كتابلرينى مصادره ايتلر، بالالرينى سفته وگه ايرك بيرمیلر و مونلردن باشقه روشلر ايله آنلرني قسالر، خوريلر ايدى. اوشبو وقته مونلرنگ الوغ بر قسمى اسلاملر قول آستينه كرديلر و اسلام دولتلرى

عزت و شرف كسب ايتار ايجون ياخشى آت آربارده كيف صفا قیلو، آش صولرده صيلانوب يورو وهر كمدن عزت و حرمت كورو توگل، بلكه دنيانگ هر تورلى فلاكتلرينى قانورغه، صوغان بورچارينى آشارغه. بيك يامان سوزلر ايشتورگه، فته آيقارى آستنده ايزلورگه، چوكچ ايله صاندال آراسنده ياشارگه ۲۴ ساعت تاولكده ۲۵ ساعت اش اشلرگه تيوشلى. يهودلرده اسيرلك بلالرينه اوچرادقلرندن، غربت ايللر نده قارا خدمتار قیلورغه مجبور بولدقلرندن، فلاكت قازاننده يتمش يللر قايناب تربيه ايتولديكلرندن صوگ غه عزت و شرف كسب ايتارگه مستحق بولديلر.

ايران حكمدارى مشهور كيخسرو الوغ عسكرى ايله «بابل» اوستينه يوردى و «آنورى» لرني ضبط قیلوب مملكتلرينه خواجه بولدى. ايشته اوشبو وقت اسرائيل بالالرى كيخسرو دن اوتوب اصل وطنارى بولغان «صهيون» غه قايتوب كيتديلر و ايران حكمدارى حمايتنده «صهيون» ده يهودى بر حكومت تاسيس ايتديلر، خراب و پریشان بولوب ياتا طورغان مملكتتى تعمير و احيا قلدیلر. داخلى و دينى اشلر ده تمام اختيارلى بولدقلرندن مونلردن الوغ بر جماعت و ملت تاسيس قیلدى. عزرا (عزير) اسمنده حرمتلى بر آدملى شريعت كتابلرى توزودى. «بابل» اسيرلگندن «صهيون» غه قايتوچى يهوديارنگ صانى قرق مگ قدر بولغانلغى مرويدر.

يهوديلر ميلاددن ۳۳۳ يللر مقدم تاريخده اسكندر طرفندن ضبط ايتولديلر، صوگه اسكندرنگ خلفلى اداره سنده طرررغه مجبور بولديلر. ميلاددن ۱۶۹ يللر مقدم، بعض بر قهرمانلرينگ اجتهادلى و گوزل حركتلى سببندن استقلال كسب ايتديلر ايسه ده صوگه اوز آرالر نده اختلاف قالفو سببلى رومالورلرغه التجا قلدیلر. رومالورلر ده مونلرغه «هرود» اسمنده بر يهوديني حاكم ايتوب قويدیلر. طوغه وسى بو وقتلر ده يهود مملكتتى رومالورنگ بر ولايتى (غويرناسى) حكمنده بولوب قالدى. حضرت عيسى اوشبو كونلر ده دنياغه كيلگان ايدى.

يهوديلر اوزلرينى الله تعالى نك سويكلى بنده لرى حساب قیلورلر و كيله چك بر كونده اوزلرينگ باشقه قوملرگه غالب بولاچقلرينى سويله لرلر، كوچلى بر قوم بولو قصدى ايله حتى مجوسلرني يهودى قیلور ايجون طريشورلر ايدى.

ميلادى ايله ۶۶ نچى يلده يهوديلر رومالورلرغه قارشو اختلال چيقاردیلر. بو اختلالنى باصدرر ايجون روما حكومتى طرفندن و سپازيانوس اسمنده بر سر عسكرا يبارلدى. بو ايسه يهودلرني تمام ضبط ايتدى و «روما» غه قايتوب اوزى ايمپراطور بولدى.

گلستان ترجمه سی مناسبتیه

I

«گلستان» نی ترجمه ایتوگه تله وچی محترم افندیگه

فداکار افندی!

اونچی عدد «شورا» ده گی ترجمه غونه سینی اوقوب ییک نمون بولدم (۱). ییک کوبدن بیرلی اشله نووی لازم غنه توگل بلکه الزم بولغان بو ییک مهم و خیرلی اشکه تشبیکر ایچون سزنی اولا چن کو گامدن تبریک ایتوب هیچ بر توری یاس و قورگه دوچار بولماینچه، آندی موندی مانعلرگه برده قاراماینچه بو مهم خدمتی باشقاروب چیغوغه موفق بولوو گزنی تمنی ایتهم.

سعدینگ گلستانینی اوقوب بندرجه سینی آکلاغان کشیلر ایچون «وصف ترا کر کند در نکند اهل قلم - حاجت مشاطه نیست روی دلارام را» مضمونچه آنی تعریف ایتو هیچ ده کیره که بولماسه ده آنی کورمگان و کوروب ده آکلی آماغان کشیلرگه گلستان حقنده چاقمنه بر فکر بیرو ایچون موندن اون اوچ سنه گنه مقدم «گلستان» نی اوتوز سکرنجی مرتبه انگلیزچه که ترجمه ایتوچی «سیر ایدوهن آرنول» طرفندن ترجمه ننگ مقدمه سینه یازلغان بر جمله نی ذکر ایتو بیتسه کیره که. فائده سز اشلر بله کوب چوالمی طورغان انگلیزلرننگ عالمندن بری بولغان «سیر آرنول» آیه: «سعدی هر حاله عاقل و مقتدر بر فیلسوف: دنیا کورمش تجربه لی بر قارت در. آنک اثر لری قای و قدغه و نیندیگنه رونده بولسه ده میدانغه قویولسه دائما شایان مطالعه در. آنک اثر لرنندن قایسیننگ بولسه ده علی الاطلاق بر صحیفه سن اچوب اوقوسا کر آنک ذوق سلیمیننگ و ییک یراقدن کوره طورغان ذکاسیننگ برر غونه سینه مطلقا تصادف ایتارسز» کینه انگلیزلرننگ الك مشهور مستشرقلرنندن «سیر آووزله ی» سعدی حقنده: «سعدی، ایرانتنگ الك پارلاق بر زیتتی، - عقلنگ، علمنگ، دهانگ و ناموسنگ تیکسز بر تمایلدر» دی. مشهور وامبه ری ده اوشبو سوزلرنی یازا: «سعدی یالکر ایرانده توگل بلکه آسیانک آفریقانک همه سنده ده حرمتلو بر فیلسوفدر. آنک طرز بیانینگ طراوتینی و افاده سینگ قیمتینی آروویا مجامع علمیه سی ده کوبدن تسلیم ایتمشلردر».

(۱) بو نونه «شورا» ننگ طشینه باصلغان ایدی.

مونلرنی حتی خیالترینه کروب چیقماغان روشده حمایت ایتدیلر. زور زور منصبلر بیردیلر، علم تحصیل قیلولرینه یاردم ایتدیلر، اسلام حکومتلرننگ شفقتلری سایه سنده صنعت، سیاست و تجارت اشلرنده افراط یوقاری کوتارلدیلر.

خلیفه لر و اسلام امیرلری زمانلرنده حکمت و فلسفه، طب و کیمیا کبی فنلرده شهرت چیقاروچی، عربی و عبرانی لسانلرده ییک مهم بولغان علمی اثرلر تالیف ایتوچی. خلیفه لر التقاتلرنده یاشاوچی مشهور عالملرننگ بر قسمی یهودیلر ایدی. خصوصا میلادی ایله اونونچی قرنلرده «اندلس» مملکتنده بولغان یهودیلر تمام راحتلک اوزرنده ترکلک ایتدیلر. بو زمانلر، یهودیلر ایچون «آلتون زمانه سی» سانالادر.

اسلام دینی هر بر دین اهللرینه حریت بیردیکندن، دینی، مذهبی، عقیده و عملی ایچون هیچ کمنگ ضررینه تعصب ایتدایکندن مسلمانلر، هیچ بر مذهب اهللرینی چیت کورمازلر خصوصا کتاب اهللرینی احترام قیلورلر ایدی. حتی امویلردن هشام، تالمودنی عریچه که ترجمه ایتدرووی حقنده بر روایت بار.

اسلاملر حمایه سنده الوغ شهرت کسب ایتکان عالملر جمله سندن صموئیل بن العریف، ابراهیم بن عزرا، موسی بن میمون، سعید النیومی، ابوالحجاج یوسف السبئی و باشقلر یهودلردندر. اسلام دولتلری ضعیفه نوب خرسیتیانلر غلب بولغانلرنندن صوگ خرسیتیانلر. چیت مذهبلرنی خصوصا یهودیلرنی قسارغه باشلادیلر، آوروپاده یهودیلر حقنده قام ایله یازو، تلررگه آلوب سویله و آور بولغان روشلر ایله جزالر روا کوردلی. بو حاللر، یهودلر ایچون اوزلرننگ اولگی حاللرینی اونوتماولرینه و بورونقی کونلرینی صاغنوب حسرت چیگولرینه، آه اورولرینه سبب بولدی. (آخری بار).

سُر:

اچ سرمنی بوشاتوب صالحام بره وننگ کوکینه
چن منافق بولغانن بامای، طشندن آلدانام.
کوزلرم سوندی، تمام بیزدم، یالقدم دنیادن
قبریمه طاشلاب بدتی، ق عرشکه یالغانام.

ع. خداپاروف.

حیاطه قول سلته گان کشی، پادشاهدن قورقوب، وزیرنگده خاطرین صافلاب طورمی بلکه آوزینه نی کیلسه شونی نهیته بیره. عربلر: «اذ یثس الانسان طال لسانه - کسنور مغلوب بصول علی الکلب» دیلر. معناسی: «اتنگ مجومینه معروض قالوب آاندن چیکوله باشلاغان پسی، اتنگ آوزینه حمله ایتوب یوزینی باشینی طرنارغه طرشقان شیکلی، حیاتدن امید اوزگان کشی ده هیچ کیمنگ خاطرینه قاراماینچه تله شه کیمنی بولسون تل اوزاتوب سوگه وماجینک اتنی پشرگانی شیکلی پشره بیره در». فارسیلرده «وقت ضرورت چونماند گریز - دست بگیرد سرشمشیر تیز» دیلر. معناسی: «ضرورت بولوب قاچارغه یر قالمغاچ کیسوله سن یلسه ده کشی، قوی بله قاتلنگ قولنده غی اوتکون قلعنی طوتارغه طریشارد».

پادشاه اوزینک یاننده غی وزیرلردن: «اول اسیر، نی سویله نه؟ دیب صورادی. مجلسده گی شفقتلی و یاخشی قلبی وزیرلردن بریسی: «ای قدرتلی پادشاه! اسیر، - والکاظمین الغیظ والعافین عن الناس - آیتن اوقی و حضور کرده باش ایوب اوزینک عفو ایتلویون اوته در» دیدی. طاو طاشلرنی ایریتورلک درجه ده مؤثر بولغان قرآن کریمنگ شوشی آیتینک تأثیری بله پادشاهنگ کوکلی یوه شاب مذکور اسیرنی عفو ایتدی.

مجلسده گی وزیرلردن ایکنچی بر - آق یوزلی بولسه ده قاره کوکلی - وزیر، تگی اولگی وزیرگه دشمن بولغانلقدن آنی پادشاه حضورنده اویالتوب ئوچ آلو ایچون طوردی ده: «بزنگ شیکلی پادشاه خده تنده بولغان کشیلرگه یالغان سویله رگه یاریمی صوگه؟ اول اسیر بیت برده آیت فلان اوقوغان یوق بلکه بالعکس پادشاه حضرتلرینه تل اوزاتدی. شوکارغه کوره اول مطلقا اوتوریلورگه تیوشلی» دیدی.

پادشاه بو صوگنی یاخشی آتلی بولورغه تله گان وزیرنگ سوزینه برده التفات قیلمادی. التفات قیلمادیغه توگل بلکه یوزن چیتوب آنارغه آچولاندی ده: «آنگ یالغان سوزی میکا سینگ چن سوزگدن آرتقراق و مقبولرک کوردی. چونکه آنگ سوزی یالغان ده بولسه حکمتلی و فائده لی، سینکی چن ده بولسه فته لی و ضررلی. اول بر آدمنگ سلامت قالوون و اولومدن قوتیلوون تلی، سین اولوون و بر انسان وجودینگ کیموون تلیسگ. لهذا مین اول یالغانی بو طوغری سوزدن ترجیح ایتهم، چونکه حکیملر و فیلسوفلرده: «دروغ مصلحت آمیز به از راست فته انکیز» یعنی مصلحت قاتش بولغان یالغان سوز فته آرالاش بولغان طوغری سوزدن خیرلیره کدر - دیلر، دیب صوگنی وزیرنی تویخ و تأدیب ایتدی.

بتون یار و اغیار «اوز و چیت کشیلر» طرفندن تقدیر ایتولگان سعدی و آثارینگ ایچنده - مینمچه - الگ مهمی بولغان «گلستان» نی ترجمه گه تشبث ایتو نیکدر مهم و شایان تقدیر بر خدمت ایسه آکارغه کرشمه سدن اول آرای عمومیه گه مراجعت ایتوب کوبنگ ده فکرن صور او شولقدرلوک شایسته تحسین بر حرکتدر، خصوصیه بزنگ شیکلی کیمچیلگی یک کوب بولغان بر ملتنگ افرادی ایچون.

افندینگ صور او یونجه مین ده مونده ترجمه خصوصنده غی فکرمنی یازوب عرض ایتمه کچی بولام:

(۱) ترجمه، کله لری و جمله لری جهتمدن اوزمزچه صاف تورکجه بولغان شیکلی جمله لرنک ترتیبی یعنی شیوه یاغندن قاراغانده نهج تورکجه بولسون ایدی. حالبوکه ترجمه غونه سنده برنجی جهت اعتبارگه آلتغان بولسه ده ایکنچی جهت اعتبارسز قالدلرغان. ایکنچی بر تعبیر بله ایتکانه تورکجه سوزلر بله فارسجه یازلغان. شول درجه ده که آزغنه فارسی ییلگان و سعدینگ گلستان کورگان کشی حکایتنگ فارسجه سن تابوب اوقورلق. حالبوکه بر اثرنی بر تلدن ایکنچی تله گه (حسن علی افندینگ خاطر ی بولسون) اودارغانده ترجمه ننگ موفقیته چیغورینگ الگ برنجی شرطی اثرنگ اوزنگنه اوقوغان وقته آنگ ایکنچی بر تلدن ترجمه ایکانلگی آکلاسلامسلق درجه بولویندر. یعنی تمامیه شول ترجمه ایتولگان تلنگ اوز شیودسی بله یازیلورغه تیوش. ترجمه نی شوشی روشده چغارو ایچون - اثرنگ اصلینه زور اوزگارش بیرمه و شرطی بله - بعض برکله حتی جمله لره آرتدرغه هم ده جمله لرنک و کله لرنک اورنلرنده آلماشدرغه یاری. شونسز ترجمه نی یاخشی چغارو ممکن بولماغانلقدن بوایشه یعنی کله و جمله آرتدروغه و اورنلرن آلماشدرغه یوغاریده غی شرط بله مترجملر هیته طرفندن ده مساعده ایتولگان. و همه سینگ جمله لری ده شولای. افندینگ غونه سی ایسه ترجمه دن ده بیگرمه نفسیرگه اوخشی. فاتح افندینگ یک حقلی شلته سینه اوچرماو ایچون مین اوزم اویلاغانچه ترجمه ننگ نمونه سن ده یازوب اوتمه کچی بولام. نمونه ده گی حکایه نی مین ترجمه ایتسه منه شولای دیور ایدم:

حکایت

ایران پادشاهلردن بریسی بر کون بر اسیرنی اوزینک مجلسینه کیتورتوب همه وزیرلرنک حضورنده اولوم جزاسینه حکم ایتدی. بیچاره اسیر اوزینک اولوم گه حکم ایتولگان کوروب حیاتدن امید اوزگچ تلینگ بار قوتیله پادشاهنی سوگه رگه و یک نچار سوزلر ایتورگه طوتوندی. چونکه اولویونه کوزی ییتکان،

اوستنده اولو بله قوری یر اوستنده اولو آراسنده هیچ آیورمه یوقدر» .

خاتمه مقال اوله رق متشبت افندیگه طاغن بر مرتبه موفقیت تاهب آنک بو تشبیتی بتون وجودم و قلبم بله تبریک ایتهم .
عالجان الادریسی . «لیهژ» .

II

بر زمانلر مدرسه لرمزده ، اوز تلر نده جونهب اوقی یازا بله گان بیچاره بالالرمزغه فارسی تلنده یازلغان عرب تلینگ صرفی اوقوتولا و شونی یادلاتوب باشلارن نه یله ندریاه ایدی .

«بدان ، اسعدك الله في الدارين !»

مصنف رحمه الله نی اوچون «بدان» دیدی ، نی اوچون «دان» دیب گنه نه یتهمه دی !؟ .

آنا تلینگ قواعدندن خبری بولماغان شاگردلرگه عرب صرفی باشلاتقان وقتده ، مقصودقه هیچ تعلق بولماغان فارسی تلینگ صرف ، نحو و بلاغت قاعده لرندن بحث ایتوب اصل مقصود بولغان نرسه نی کیچکدره لر ایدی . شوشی اصول مدرسه لرمزده بایناق زمان دوام ایتدی .

صوگره وقتتک اوتووی بلهن . فارسیچه بر آوزده بله گان شاگردلرگه فارسی کتابدن عرب صرفی اوقوتونک بیک مناسبسز اش ایدکن کوب کشیلر آکلادیلر و آکلاتورغه کرشدیلر . تدریجا ، «بدان» اوقودن خلقتک رغبتی قایتوب ، بارا طورغاچ فارسی تلنده عرب صرفی اوقو اوز آدینه بتدی . لکن بونده بر نرسه بار : حاضرده بایناق کشیلر عموما فارسی تلن دشمان کوره لر ، آنی اوزلری اوگره نو توگل ، اوگره نگان کشیدن ده کوله لر ، آندی کشینی «بوشقه عمر اوزدروچی» غه حسابیلر . بونک سبی نه لیگی «بدان» لر بلهن اصل فارسی تلنی صاتاشدرو بولسه کیرهک . حالبوکه بزنگ ، عرب تلینگ صرفن اوگره نگانده «بدان» لر اوقوب باش قاتروومز اوزمزنک اصولسز لغمزدن بولوب ، بونده نه «بدان» ننگ و نه ده فارسی تلینگ گناهی یوقدر .

فی الواقع ، اوقورغه لذتی و بایناق کیسک ادبیاتقه مالک ، بونک اوستینه ده مکمل قاعده لی و اوگره نووی خیلی ییکل بولغان بر تلنی بتولنه ی چیتکه قاغو بیگوک مناسب بولماسه کیرهک . فردوسی ، نظامی ، سعدی و حافظلر سویله شبکان تلنی بلو اوزی گنه ده بر قزیغورلق اشدر . اگر آنک اوستینه فارسی اثرلر مطالعه سندن حاصل بولغان فائده نی ملاحظه قیلساق آنسی رأس مالک طابشی قیلندن بولور . دردلی ، علمدن مستغنی توگل کشیلرگه فارسی ادبیاتده ده بایناق باراقلی نرسه لر طابورغه ممکن .

هرکه شاه آن کندکه اوکوبد حیف باشد که جزنکو کوبد . پادشاه قاشنده زور نفوذلی ، نی ایتسه ده سوزی اوته طورغان کشی اگرده پادشاهنی هر وقت اهالی ایچون خیرلی و فائده لی اشلرگه گنه دیمله ب طورماسه خلقه بیک زور ظلم قیلغان بولور .

منه مین شوشی اسلوب بله فقط یاخشیراق ، ماطورراق ، تملیرهک ایتولوب ترجمه قیلنووون تله ر ایدم . آندن باشقه آیت ، حدیثلر ، ضرب مثلر حقنده افندیگ فکرینه قوشیلام و شولای اشاه نوون موافق کوره م . حتی قوسین آراسنه آلماینچه توبه نکه آیروچه بر صزق آستینه یازیابوب مفصلره ق ایتوب ترجمه قیلونسه طاغن ده یاخشیره ق بولور ایدی .

(۲) گلستانده بارلغی مگ ایکیوز قدرلی بیت بار . منه تره ممکن بولسه اوزمزنک شاعرلرمزدن بررسی بله خبرلشوب شول بیتلرنی اوز تلمزده ده شعرگه نه یله ندرلوب هر حکایتک آخرینه علاوه ایتولسه ترجمه ننگ قیمتی طاغن ده آرتا توشه ر ایدی . شعرلر عینا ترجمه و تفسیر ایتولوب پراکنده روشده شاعرنگ قولینه بیرلسه شاعر آنی انتظامه قویوب شعر یاصاب بیرر ایدی . روس شاعرلرینگ سعدی نکیلرگه قاراغانده هیچ درجه سنده عادی شعرلرینی ترجمه و تقلید ایتوب ماناشوچی شاعرلرمز آراسندن بلکه مونارغه همت ایتوچی ده بولور ایدی . بولماغان تقدیرده شعرلرنی ده شول تله وچینگ اوز تله گانی و دیگانی شیکلی اوز عبارتلی بله یازوب ترجمه لرن قوسبن آراسنه یاخود صزق آسته آلو موافق بولور . چونکه سعدینگ شعرلری همه سی ده دیره لک برر ضرب مثل و برر جمله حکمییه دن عبارت . مثلاً : شوشی برنجی بابنگ برنجی حکایه سینک آخرنده غی اوج بیتیه ده یا گلش تفسیر ایتاماو شرطی بله نیقدر گوزل بیتلر . پادشاهلر ، ماللرینی خیرات یولینه صرف ایتوگه تله مگان بایلر ، اوچراغان برده وگه محبت ایتوب تیلروب یوری طورغان عاشقلر ایچون نیقدر فائده لی نصیحتلر . کورگر ، نه دی ؟

جهان ای برادر نماند بکس — دل اندر جهان آفرین بند بس
مکن تکیه بر ملک دنیا و پشت — که بسیار کس چون تو پرورد و گشت
چو آهنگ رفتن کند جان پاک — چه بر تخت مردن چه بر روی خاک

«نیقدر بای بولسا گنده — بای بولما دیمی — دولته اعتماد ایتمه ، چونکه بو دنیا هیچ کیسک قولنده ابدی قالماشدر . بو دنیا بو کونگه قدر بیک کوب کشیلرنی سینک شیکلی ناز و نعمت ایچنده تریه له مش ، فقط ائ نهایت اوترمشدر . لهذا سین دنیاغه توگل بلکه دنیانی باراتوچی اللهغه کوکل باغلا . یعنی مالگه طابمه اللهغه طابن ، مالکنی خیراتقه صرف ایت . اولگان وقتده تخت

طشندده، ترجمه سینک نمونه سی اوله رق گلستان نگ برنجی باندن برنجی حکایه نی ترجمه قیلوب کورسه ته وشول اسلوب بلهن ترجمه ایتسه یارامی، یوقی ایدکی حقتده «شورا» دن هم او قوجیلردن فکر صوری. مینده بو اورنده بعض نرسه لر یازماق بولدم.

«شورا» ده سعدی نك ترجمه حالی یازغان بیرده: «سعدی اثرلرینک قیمتن آکلار اوچون مطلقا فارسیجه بلورگه کیرهك، ترجمه لری آرقلی غنه آلارنی لایقنجه طانوب بولمی. چونکه هر تلمنک اوزینه خاص بر قدر مزیتلری بولوب، ترجمه قیلنچ اول مزیتلر یوغالا» مفهومندده سوز بار ایدی. گلستان نی ترجمه قیلورغه تله وچی افندی ده گویا شونی اعتراف ایتوب: «آیت کریمه یاکه حدیث شریفلر ویاخود ضرب مثلر، فارسی و عربی شعرلر اوچراغانده اوز عبارتلری برله یازوبده هر برینک ترجمه لرینی قوسین آراسنده سویلهب کیتمکچی بولام. چونکه آنلر تورکی که ترجمه قیلنسه لر، فصاحت و بلاغتلری و محسنات معنویه لری یوغالور دیب قورقام» دی.

ایندی حاضر ترجمه بلهن اصل حکایه نی چاغشدروب قاریق. بیک ماتور تل بلهن یازغان کتابنک ترجمه سی ده، البته، ممکن قدر لذتلی و درست بولورغه تیش. بو ترجمه ده اوشبو کیمجیلکار کورنه:

۱) مترجم افندی کتابده اوچراغان عربی و فارسی شعرلر نی اصلنجه یازوب معنلرن قوسین آراسنده سویلهب کیتهرگه التزام قیلغان ایدی. حالبوکه شوشی حکایه ده، دروغ مصلحت آمیز» سوزی استثنایانسه، شعرلر و آیت کریمه ترجمه لری بلهن قاتشدرلغانلر. ۲) بر آدمنگ اثرن ترجمه قیلغانده ممکن قدر اصلنک روحن صاقلارغه، آکا چیتدن آرتدرماسقه و کیموتمه سکه کیرهك، ترجمه ننگ اولنده رده بولغان بیش کله دن گنه عبارت «منه ایندی اسیر نی حالدده؟» سوزی لزومسز آرتدرو بولسه کیرهك. اصلده یونی آکلانغان جمله کورنمی. اگر ترجمه ده: بیچاره اسیر امیدسز حالگه کیلگاج، تلندن باشقه قورالی بولماغانغه، بادشاهی سوگهرگه وباراماس سوزلر. نهیتورگه طوتوندی. چونکه، «جانندن امید اوزگان کشی کوکلنده نی بولسه شونی سویلهر» دیگانلر. نییلگان بولسه یاخشیراق بولغان بولور ایدی. بونده غی «تلندن باشقه قورالی بولماغانغه» سوزی «بزابانی که داشت» ننگ بالمضی ترجمه سی بولادر.

۳) «پادشاه بو یاخشی آتلی بولغان وزیرینه التفات قیلما دی هم نه ایدی: «بنم قاشمده آنک یالغان سوزی سینک جن سوز کدن آرتقراق کورندی الخ - عقلیلر نه یکانلر: دروغ مصلحت آمیز به از راست فته انگیز - دیدی».

ایسکیده ترتیبسز بولسه ده بر آز فارسی او قو بار ایدی. «صدپند» اسملی بر رساله، شیخ عطارنک «حمدی حد» دیب یورتوله طورغان «پند نامه» سی و شیخ سعدی ننگ «بوستان» ی مملکتتمزده بایناق زمانلر او قولمشدر. «پند نامه» قازانده بر نیچه مرتبه باصدرلیدی. بعض باصمه سنده یول آراسنده تاتارچه غه ترجمه سی ده بار ایدی.

صوگهی بلرده محترم موسی جارا لله حضرتلری ایران شعرا سینک اینک مشهورلردن خواجه حافظ شیرازی ننگ دیواتدن انتخاب بلهن بر مقدار ترجمه قیلوب باصدردی. فقط بو کونگه قدر شیخ سعدی اثرلردن هیچ برسی باصلغانی و ترجمه قیلغانی معلوم بولمادی.

شیخ سعدی الوغ حکیملردن، کبار صوفیه دن و شونک بلهن برگه ایران شاعرلرینک اینک آلفی صفنده طوروچی کشیدر. ترجمه حالی ۱۹۱۱ سنه ۶ نجی عدد «شورا» ده باصلغان ایدی. شمس الدین سامنی بک بونک حقتده: «نظمده فردوسی، نظامی و انوری لردن باشقه نظیری یوق؛ نژده ایسه بی نظیر» دی. عرب ادیبلرینک دعوالرنجه هم نظم هم اثرنک ایکیسندده بر تیگر کالته که ایرشوجیلر بیک سیرده بولالر ایکان. اول حالدده سعدی شول سیرده کله جمله سندن صانالسه کیرهك.

واقعا بر آز فارسیجه بلسگان کشیلر بونک اثرلری باشقه لر. نقندن ممتاز ایدکن سیزه چکاردر. شیخ سعدی ننگ شعرلری ده، نزلری ده ییکل. ماتور، لذتلی در. آنک کوبرهك سوزی اخلاق، وعظ، نصیحت باندده بولا. اول شول حقدده غی فکر و کیگه شلرن بیک ملامت بلهن، ماتور جمله لر تزوب، قزقلی لطیفه لر ایتوب، اثرلی و عبرتلی تمثیلر کورسه توب سویلی ده او قوجینک کوکلن اوزینه طارنا. اول اوزی ده «گلستان» آخیرنده اوز حقتده و. اوزندن حکایه قیلوب بولای دی: «داروی تلخ نصیحت بشهد ظرافت بر آمیخته، تا طبع مخاطب ماول نشود و ازدولت قبول محروم نماند» (سعدی، مخاطبنک کوکلی بالقماسون و قبول ایتی قالماسون اوچون، آچی دوا حکمنده بولغان نصیحتنی بال شیکلی ظرافت بلهن قاتشدر - دیکدر).

شیخ سعدی ننگ الوغ اثرلری «گلستان» و «بوستان» اسملرندده ایکی کتابدر. «گلستان» عربچه گه، تورکچه گه ویاورویا تلرندن بر نیچه سینه ترجمه قیلغان. فقط بزنگ تلمزگه ترجمه ایتلمیجه طورغان. ایندی ۱۰ نجی عدد «شورا» طشندده کورلگان بر بیانغه قاراغانده، «گلستان» نی اوز تامزگه ترجمه ایتهرگه تله وچی بار ایکان. یاخشی اشکه نی نهیتورگه کیرهك؟ بیک تیش. موقبت تلمزما گلستان نی ترجمه ایتهرگه تله وچی افندی، مذکور «شورا»

سمرقند آثار عتیقه لرن زیارت

(باشی ۱۰ نجی عددده)

سمرقندده آثار عتیقه لردن بولغان ایگ قیمت نرسه لر (۱) اوستا نقاشلرنگ قوللری ایله نقشله نوب، گوزل منظره لر بیروب طورغان «حضرت امیر تیمر قبری» اوستنده بولغان گوبد ایله «شاه زنده» اسمنده یوروتلگان بیوک تر به لردر. بونردن باشقه ینه بر نیچه اورونده ایسکی مدرسه و مسجد و سرای کبی بنا خرابه لری بولسه ده همه لری ویران بولغان. بعضلرنده قوری استینه لری غنه اوطور ووب صلوات ایئوب طورانر.

اندلس عربلرندن قالغان اسلام دارالفتوئلرنینگ ایسکی بنالرن ایسپانیوللر شول کوینجه صاقلاب طورالر - دیلر؛ سمرقند شهرنده گی اوشبو عجیب بنالر اندلس عربلرندن بیک کوب زمانلر صوگ بنا قیلنمش ایسه لرده (تنگی سمرقندلی مسلمانلر، صاقلی بلو علمندن ده محروم بولغانغه کوره) اوشبو کونده تمام ویران اولمشلر؛ ثلنوب قالغان کیسه کلری ده بر نیچه یلده تمام ایشولوب توشوب، کیسه کلرن حیوب عمارتلرگه اشته تچکلر و اورنی ده یر ایله یکسان بولاچق!

حضرت امیر تیمرنگ قبری اوستنده بولغان تر به گه باردق؛ شیخلرنن (۲) بری قارشو چغوب بزنی ایچکاری گه آلوب کردی.

(۱) اوشبو کونلرده کشف قیلونغان محترم میرزا الوغ بیک رصد خانه سی ایگ قیمتی آثاردن بولسه ده بزگه کوررگه نصیب بولادی. تفصیل معلومات استه گانلر سمرقندنگ «آینه» ژورنالینه مراجعت ایئتولنر. (۲) «بخارای شریف» آرقلی اوتوشلی خواجه بها الدین حضر- تلرینی زیارت قیلدقزده «فلاننگ ندری بونچه، فلان ندری بونچه» دبه کورسه توب یوروجیلری بزدن آلوب بیره ایدیله بونگ معناسی بو ایگان؛ اوشبو زیارت اورنن متولیلردن آرینداغه آلالر آرینداسی قیباتراق بولسه، ندرنی کوبره ک آلالر؛ یوزره ک بولسه آزر اق آلالر. صوگنی وقتلرده روسلر واجیبیلر کیلوب تاماشا قیلغاندن صوگ ۲۵ - ۵۰ شهر صومنی سلته ب کینکلرن بلوب حضرت متوایلر اجاره سن آرتدرغانلر. شیخلری ده: «سودا یوق؛ خدادن بیزگان زیارتچیلر کیلمی باشلادیلر» «زیارتچیلر بونگ فی سبیل الله توگللگن بلکه اجاره لگن بلوب قالبوب آزر اق تامزا باشلادیلر» دبه زارالالار. تورکستان ولایتنده گی زیارت. کاهلرنک همه سی اجاره گه بیرلگان. صدقه دن فائده ایته لر. قلندر و دیوانه لرنک: «خواجه بها الدین گه ۷ پول، ۷ نان ۷ تنکه... صدقه» دیگانلری یعنی خواجه بها الدین اوستنده گی اجاره چیلرگه دیگان سوزدر.

اصلغه موافقراق ترجمه مینچه بولای بولور ایدی: بو سوزدن بادشاهنگ چرابی اوزگه رب. نه یتدی: میگا آنک یالغانی سینگ بو درست سوزگدن آرتغراق اوخشادی. چونکه آنک سوزی یاخشیلق اوچون سویله نگان سوز بولوب، بوسی ایسه یامان نیگره بنا ایتلمشدر. عقلیلر: «مصلحت قاتشقان یالغان سوز، فته قوزغاتوچی چن سوزدن خیرلی» دیگانلر.

(۴) حکایه نگ اخیرنده گی «هرکه شاه آن کندکه او گوید...» یتنی نگ ترجمه سی کوچلک بله ن گنه آ گلار نورلق بولوب چققان. قسقاچه مضمونی بولای: «بادشاهغه سوزن اوتکوره آغان کشی، اگر آنی یاخشی اشلرگه گنه دیمله ب طورماسا ظلم ایئکان بولور».

شعر ومثللرنی اول عباره لری بله ن یازوب صوگره ترجمه قیلو مسئله سینه کیلیک. گلستانده حکیملر سوزی، تورلی مثلر، ماتور سوزلر آز توگل. اما شعرلر دیسه ک آلار مونده شول قدر کوب که کتابنگ هیچ بر یتنی بر نیچه شعرسز اوتمی در. ایندی بولارنگ هر برس نده شولای عباره لری بله ن یازوب قوسین آراسنده ترجمه قیلنسه کتاب آرتق اوزونایور و احتمال که او قوچیلر یارل- تماسلر. شوننگ اوچون، ترجمه قیلنغانده ده حسنی یوغالماسلق و معناسینه ضرر کیلمه سلک بولغانلرن طوب طوغری غنه ترجمه قیلوب کیتو مناسب بولماسمی ایگان؟

کشی قولنده، آشغچ وقتده غنه گلستان نگ عثمانلیچه غنه ترجمه سن کورگان ایدم. کتابده غی شعرلرنی نظما ترجمه قیلنغان. ترجمه لری نیچک چققاندر، محاکمه قیلورغه وقت بولمادی. کچه نمیچه گنه نظم غه اقتداری بولغان کشی حقنده اول اش یاری طورغاندر. اما طبعاً آگا اقتداری بولماغان کشی بو اشکه کرشمه گان یاخشی بولور.

سوز آفتغنده گلستان حقنده ینه بر ایکی سوز نه یته سی کیله. شیخ سعدی حکیم کشی. گلستانی ده حکمتلی بر کتاب. بونده سوز یوق. فقط بعض وقتده الوغ کشیلرننگ ده کیلشسز و تیشسز اشلری بولورغه ممکن. گلستان نگ «باب پنجم» نده بعض حکایه لر بارکه سعدی حضرتلری آلارنی یازماغان بولسه بیگره ک یاخشی بولاسی ایدی. بوندی حاللر بر سعدی ده گنه بولمیچه بیک کوب عرب ادیبیلری ده اوزلرینگ ادبی اثرلرنده بعضا شوندی نرسه لر یازالرکه کشی آلدنده توگل حتی اولاقده یالغز او قوسا کده یتنی قزارتادر. گلستان نی ترجمه قیلو قصدنده بولغان ذات شاید شول نقطه غه دقت ایته ر و ترجمه قیلغانده آندی حکایه لرنی قالدرر و قالدررغه تیوشدر.

نجیب بن بدرالدین. «قازان».

کورگان، ابن الامیر ترغای، بن الامیر البرکلا، بن الامیر الارله نگیر...» آخرن اوقی المادم (۱).

حضرت امیر تیمر ۸۰۷ تاریخ هجریده وفات بولغان. اوشبو تربنی اوزینک ترک وقتنده اشله تکاندگنی سوبیلر. شیختک شهادتینه بنا ۷۷۶ تاریخده بنا قیلونغان ایکان.

اوشبو بنانک ایک اورتا بولمه سینه کرونده بیک قانون صرلاغان تاقتا ایشک توبه سینه «عاقبت به خیر باد» (کبه چگگ خیرلی بولسون!) دیب اویوب یازلغان.

امیر تیمر حضرتلرینک تابوتی اوستده گی یوقاروده گی قاراصو به شکلت ناشنی (۲) شیخنک ایتوونه قاراغانده: نیره سی حضرت مرزا الوغ بیک، هندستاندن کیتوتوب یوقاروغه نویدرتقان و اوزینه ده تابوت باصاتوب حضرت امیر تیمرنک آیاق اوچینه قوبارغه وصیت ایتکان. شیختک کورسه تووی بوینچه حضرت امیر تیمرنک آیاقی اوچنده گی تابوت مرزا الوغ بیک حضرتلرینکدیر.

اوشبو اورنلرنی قاراب بولغاندن صوگ «شاه زنده» اسمی ایله معروف زیارت کادغه باردق. قابقاسی توبینه بیک کوبه ولهب شیخلری اوطورا ایدیلر. بزدن نذرنگ آزاراق تاماچان سیزوب شیخلردن بری: بارینگ، بول آزیلرنی یاخشی تماشا قیادیرینگ، آزیلرنک زیارت که اخلاصلری بلند بولادر. بولر صدقه نی آیامای کوب بیرهلر...» دیب یاشردک شیریکلرینه نابشروب بیهردیلر. قابقانی کرگج بیک اوزون صوزلوب کیتکان تاراق بولنگ ایکی یاغنده تورلی بیزه کلی کیرپچلر ایله بیزه لگان ئویلر؛ «بونسى فلان زیارتی، بونسى فلانقی...» دیب ایتوب اوتهلر...

اوشبو ئویلرنک ایک آرتده غیلرینک بری مسجد کبی غازلقلر توشه لگان. یاننده کچگنه گنه بر آرالنده زورلغی بیش آلتی سویم بولور بر قرآن بار. ۱۲۷۰ سنه ده امیر نصرالله وقتنده یازلغان. اوشبو قرآنک جنه سی زور بولسه ده، حرفلری واقغنه. لکن بیک قیستلی آثار (قرآن) آزغنه آچغنه صاتلوب کیتوب پیتربورغ کتبخانه عمومیه امپراتوریه سنده محفوظ بولغان قرآن کریم اورنی بوش تورماسن ایچون یوقاروده ایتولمش قرآنی اوشبو اورنغه کیتوب قوبمشلر.

(آخری بار)

(۱) اگرده عبارتک اصلی شوشی روشده بولسه بزده گی اعدادی برنجی صنف شاگردلرینک هر بری بلور درجه ده یا کلسدر. بتون سمرقنده امیر تیمر قبر تاشینه درست عربچه یازارلق آدم تاملنادیمی عجبا!؟ «شورا»

(۲) اوشبو تاشنک کیتولگان اورنن کوروب شیخندن: «بونی کم کتدی؟» دیب صورامه: «فرنگلر ایلیکتیرک مالانوق ایله بز کورمگانه کیتوب آغانلر» دیدی.

همه اورنلرن اوستدن اوستدن گنه کورسه توب یورودی. شیختک آرینداغه آلدقن بزلر یاخشی بلسه کده ایسکی کوزلک. ارقلی «صدقه نگ چگی یوق» دیب دورت تنکه (روسی ۸۰ تین) گنه ببردک. هر بر کشینک اوز اشنده ذکاتوی و فراستی بولا. اوشبو تربله ده طوروچی شیخلر هم کیلگان کشیلرنگ اوستینه قاراب بر فراست قیله لرده. کوبی «صدقه» چقاچغن بلوب شوگار موافق غنه کورسه تهلر و تعریف قیله لر...

پیتربورغ مسجدینک توگه ره ک قبه سن. حضرت امیر تیمر توباننده گی توگه ره ک قبه که اوخشاتوب یاصاغانلر. قبه نک ایله نه سی ایچدن و طشدن ده تورلی کولکی یاشلای بیزه کلی کیرپچلر ایله بیزه کله نمش؛ دیوارلری کشی بوینچه و ایده نلری بتولهی «به شم» اسمی مرمر تاشی ایله قابلانمش. اوشبو بنانک اورتانسنده غنه اوچ دانه تابوت طور. برسی قاراصو به شل؛ بونسى حضرت امیر تیمرنکی ایمش.

اورتاده طورغان تابوتلرنک نه ایله نه سن زورنغه ایتوب آقسو مرمر تاشندن تورلی صرلر ایله صرلاب، پنجره (ریشوتکه) ایله نه ایله ندرلگان؛ نجیب بنالر و اوستالر، بولنلرنی کوروب زمانه سینک هنرینه حیران قالاسن! (۱).

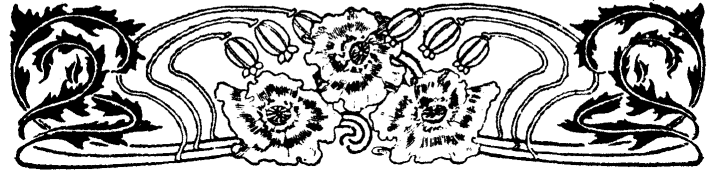
اوستده گی منظره لرنی کوروب بترگچ شیخ حضرتلری شهام یاغوب بزلرنی پادوالغه آلوب توشدی. یوقاروده گی تابوتلر طوغروسنده آستده ده مرمر (۲) تاشندن یاصالوب یرگه باتورلوب قویلغان دورت - بیش تابوت بار. تابوتلرنک اطرافن نه ایله نوب کوز صالدم؛ تابوتنگ قابقاچی آچلوب اورنی صلانغانغه اوخشی و حضرت امیر تیمرنک سویمه کلری کوز که اوچقانغه اوخشی. قرآن کریم صالتاچ بولنلرنی تلله صاتارغه یارای دیسزمی؟

تابوتلر قابقاچینگ چیتلرینه بیک جیالچق خط ثاب ایله (۳) عربی العبارة مدفونلرنک اسم ونسبلری، طوغان و اولگان تاریخلری یازلغان. سمرقنده بولغان قبرستاننگ همه یازولرن مونده یازوب بتروب بولماس؛ شولای ده یارم جهانغه مالک بولغان اوز قانمز، اوز تورکزدن بولغان ذات عالی الساطان الاعظم امیر تیمر حضرتلری اوستنده کيسن اوشبو برده یازامز: «هذا مرقد امیر السلطان الاعظم، والحقان الاکرم، السلطان الامن والامان، امیر تیمر

(۱) سمرقنده حاضرده هم فیفورن یاصاب بیروچیکه مرمر تاشندن تلگان نرسه سن یاصاب بیروچی سارتیه اوستالری بار. اوشبو هنرنک مسلمان قولندن کیته وینه آفرین اوتودق

(۲) مرمر تاشنی بخارا محکومیگه قاراشلی «نور آتا» تاوندن آلوب کیلورنی سویمه دیلر.

(۳) ایران و کافقازده بولغان مسلمانلرده قبرلری اوستینه خط ثاب ایله یازدروب تاشلر قویار.

یاوروپالیرنک استاذلری اسلاملردر

اسلاملرنک بورونغی مدینتدن اجنبی ملتر اورنک ایلدر، دینی هم دنیاوی علومه دائر غایت ده مفید مدونات اسلامیهنی اتتحال طریقیه اوز مدرسهلرینه قبول ایدوب رجال اسلامنگ آثار عالیهسندن استفاده لری سایه سنده یاوروپالیر، مسلمانلرنک کوزلرینی قاماشدرلق شوکونگی مدینلرینه، ترقیاتلرینه مالک اولدیلر. اما عقلا و دینا استفاده برله مکاف اولدقلری حالده مسلمانلر، دین عالیلرینک تکالیف هادیهسینی بلا التفات آردلرینه بر اقلشر و کوزلری آلدنده چیتلر فضائل کالاته جانلرن قربان قیباغان بر زمانده مونلر اسیر راحت اولدیلر. مسلمانلرنک بو قدر قصور و تغافلرینه، تجاهلرینه عطف نظر ایدوچیلر تعجب قیلوب ساعتلرجه حیران قالورلر.

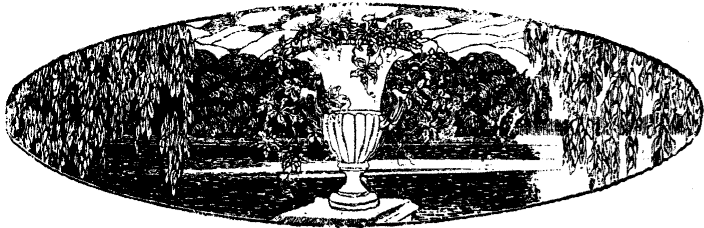
قرآن کریمنگ نصوص قطعیه سی حکمیله سیدالوجودنک احادیث شریفه سی شهادتیه بر یوزنده وار جمیع علوم عندالله ممدوحدر. اتمنگ احادینه دگل مجموعینه هر علم هر فنی تحصیل فرض عیندر. شو دعوا دلیل که احتیاجسز اولسه ده یوزدن برینی علی الاجمال سویله مک ده ضرر اولماسه کیرهک :

الله تعالی حضرتلری قرآن کریمده متعدد اورنلرده علملرنک درجهلرینی، اطلاق اوزره علومنگ شائینی مدح ایتمشدر. جهالت طومانده گیزدن صوقر انسانلرنک حقوقلرینه تعدی ایدن بعض مکارلرمز علملری مدح آیتلرنده مذکور « علم » لفظلرندن فقط علوم دینیه مراد دیمشلرده احاطه سی او قدر واسع علوم دینیه بی یک آزشیلره تخصیص ایتمشلر. بونلرنک بو سوزلری آیات کریمیه بی تفسیر اولمایوب، بلکه تحریف و اسلامنگ ظامرینه بالطه اورمق و قواعد اصوللرن، فن بلاغتن غفلتک اولور.

لفظ مطلق اطلاق غه موضوعدر. ارباب فن بلاغت عندنده مانع یوق ایکان دائما لفظنگ معنای حقیقیسی مراد اولور. ارباب اصول عندنده مقید مخصص یوق ایکان دائما لفظی اطلاق عمومینه حمل واجب اولور. خدایه مخالفتدن انصاف ایتمک ضرورتیه هم مذکور ایکی قاعدهنک اقتضاسیله معلوم آیتلرده مذکور « علم » لفظلرندن قطعاً اطلاق عموم اراده ایدلوب جمیع علومنگ عندالله ممدوح اولمه سی غایت واضح صورتده ثابت اولور. شریعت اسلامیه بی

امام ایدوب جمیع قوانینه اتباع واجب ایسه دنیاده بولغان هم بولاچق همه علمی تحصیل مجموع امته شکسز فرض اولور. زیره جن اتباع بوندن باشقه ممکن و متصور دگلدر. آفت عقلیه دن سلامت آدملر بونی اعتراف ایدر. کافه امم، عامه ازمان و جمیع امکانه ایچون نازل اولمش شارع کریمنگ لسان صادقتدن جمیع ادبانه ظهور غلبه سیله خبر ویرلمش شریعت سماویبه محمدیهنک افضل الادیان اولمه سینی تصحیح ایچون شبهه یوق هر زمان هر مکاتک مصلحتلرینه مناسب احکام عدلیه بی، هر مات هر امتنک خصوصی و عمومی انفرادی و اجتماعی حاللرینی اصلاح ایچون علی الکمال وفا ایدر قوانین مستقیمه بی مشتمل بر دین سماوی اولمه سی ضرورددر. دائما حقائق طبیعیه خفت ضعفندن پاک، عقول سلیمه به مطابقتی لازمدر. خداینگ عظمتینی تصدیق استنکافدن حیا ایدوب جمیع قوانینی قولاً و فعلاً قلباً و وجداناً بلا نفاق قبول ایدن ملترلری دیانت مدینتنک اگ یوقارغی درجهلرینه رفع ایدر قانون الهی اولمقی واجبدر و الا جمیع ادبانه نسبتله فضیلت علوتی اسناد کاذب اولوب بنو بشرنک هر ایکی دار اعتباریه اولور سعادتینه کفیل اولمقینک بر معناسی قالماز. فقط سیوف قوتیه تنفیذ و نشر ایدله بلور عقول، مقدسه به صیاز « دین غیر معقول » اولور قالور. لفظ مسلم اطلاقیه کامل مستحق هر بر انسان البته بو حقدده شویله اعتقاد ایدر.

شریعت اسلامیهنک بو قدر علوتینه نظراً دیانت، اخلاق، مدنیت، عمران جهتلرنجه مسلمانلر یر یوزنده اگ فائق بر ملت مستقله اولمقلری لازم ایدی. مدارس اسلامیه ده تعلیم اولتور علوم دینیه تکمیلک یوک مرتبهلرینه ایرشوب حیات اجتماعیه مدنیه اقتضاء ایدن هر علوم هر فنون بلا تصدیق تعلیم ایدلوب علی الاتساع ایتشار ایتمه گی لازم ایدی. انواع علومنگ هر قایوسینی نهاییه انتظام اوزره تعلیم ایدلور غایه منتظم مکتب مدرسهلرینک موجود اولمقی لازم ایدی. لکن تأسف که حاملز تمام بالعکس در. بزده نفاقدن خالص نیندی شی وار؟ دیالتدن، یرتقچلق خائن لککه باشقه، نه شی وار؟ اخلاقدن، ترقی تمدن بدلنده صاعر ذلیل لککه غیر بر شی ألمزده قالماش. علوم عصریه فنون جدیده بویله طورسون علوم دینیه دن حاجات دینیه لرمزنک مکدن بر الوشینه وفا ایدر قدر بر شی مدرسهلر زده اوقولماز. مکتب مدرسهلرنک او قدر منتظملری طوروب طورسون اگ ناقص نظاماتی اچینه آلمش مکاتب ابتدائیه مز حتی یوق حکمنده آزددر. اعصار خالیه دن بر نیچه عصرلرده اهل اسلام عظمت و شوکتلرینی گوزل حفظ ایدوب اوز عصرینگ مدنیت اسلامیه سیله تمام رول اوینامشار ایدی. امور دینیه لرینی نه ق اسلامه موافق وجه اوزره اقامت

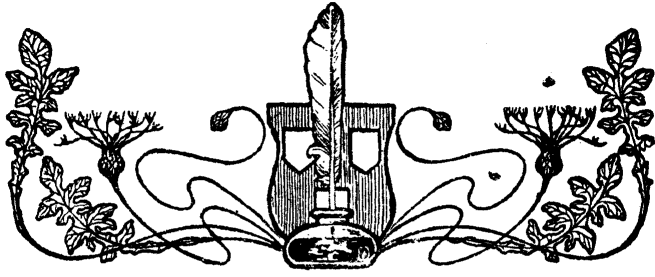

دنیاده یاشاویچون نیندی یول طونارغه کیرهك؟

بو سؤالنك جوان اوزم بلگانم قدری آیتوب کیتهمن . لکن بوندی اجتماعی بر اولکان سؤالنك جوابی بنم قسقهغه جوابله بتمهسه کیرهك . شونك ایچون ده «شورا» غه یازوشوچی قام اهللرینگ ده جواب یازولرن اوتته من . بزده ی قلمی قسقه آدملرنك بیرگان جوابلری نیکنه بولا دیسز؟

دنیاده یاشامهك ایچون یوللر بیک کوبدر ، لکن بزده ی محکوم ملتر ایچون یولنی معنوی جهتدن ازله رگه کیرهك بولادر . بزم یاشاویچون ادبیات هوا ایله صوقیلندن کیرهك بر نرسه . نیندی گنه ملت ، اوز ادبیاتن ترقی ایتدرسه اول ملت یاشی آلا . بوکار نه لله نیندی دلیللر ازله سی یوق . تاریخله قارالس بولا . مونه بزم یاشاویچون برنجی یول ادبیاتدن باشلارغه تیوش . رومان ، حکایه ، تیاتر کتابلری یازوچی محررلر ایل ایچنده بولغان بعض قباحتلی آدملر نیکنه کورساتوب ، مونه شوشیلر ملتلی بولغاندی ، دیب ایلنی ایکی گه آیرا تورغان فکرلرنی قویوب ، (نه لیگه قدر بزم تیاتر ، رومان کتابلر نده گل ملالر قباحتلی کورسه تلوب کیلدی) بتون ایلنی برکدره تورغان فکرلر تلقین قیلنسه ، ینه ده تورلی اسرافلرغه باتوب اقتصادی بولگون لککه دوچار بولغان بای بجهلر وبایلر حالن کورسه تلوب ، بایلق تابو بوللری تصویر قیلنوب حکایه ، رومان ، تیاتر کتابلری یازولسه ینه آندی کتابلرنگ ملی بولو جهتی هر نرسه دن آله توتولسه (ترجمه بولمی) یازولغان کتابلرنك تلی چن تودک تلی بولو جهتی بیگره كده اوبده بولسه شوندی کتابلر آقرون آقرون میدانه چغاطورسه ، ییلگولی موندی کتابلرنی اوقوچیلر اکثر یاش بوونلر بولغانلقدن ، آلا رنگ میلرینه فحش ، اسراف اورینه شوندی مال تابو . بایلق تابو فکری لری سگه کیلسه ، اویلا یمن که کیکه چه کده بزم تورکارده باشی بلورلر . احتمال قای بره ولر آیتور ، بو بیچاره آخرتی ایسبنده آلمی ، دیننی قایغورقی ، دنیاده یاشاویچکنه اویلاغان دیب . بو گدده جوابم قسقه . دنیاده یاشی بلو اوزی دیندن بر جزو دیب بله مز ، قرآندن حدیثدن خبری بار آدمگه بو ییلگولی بر حقیقت . اماملر منبرلرده هر جمعه ده حلال یول ایله ، نی طریق بولسه ده بایلق تابو ننگ دین کتابلر . مزده بارلغن آیتوب طورسه لر ، مکتبلر ده اوقولا تورغان قرائت

ایچون علی الوسعه کفایه ایدر علوم دینییه یی بامشلم ایدی . مصالح دنیاویله لری ایچون ضرور اولاجق علوم دنیاوییه یی تحصیل ایچون جان تنلریله اجتهاد ایدوب مقاصد عالیله رینه موفق اولمشلم ایدی . بونلر مجرد اجتهادلری همتلری برکه سنده رحمت خدایه مظهر اولوب ذلت صفاردن یراق ، ظهور غلبه صاحباری اولدیلر . بونلرنك فضائل و کمالانارینی علی التفصیل بیانی جلد جلد کتب تاریخیه غنه صیددر . بزم مقصد مزه شو قدر اجمال کفایه ایدر . شو عصر مسلمانلرنك تمدن بابنده علوم معارف شریعت اسلامیه نك اساسی رکنی اولوب مدنیتنگ عینی ایسه مدنیت ده شریعت اسلامیه نك جزئی حقیقی اولور . عینی دیسهك ده ا افضل اولور . حال شویله ایکان ، نی ایچون بزم آراده همان اصلاحات و مدنیت قارشی محاربه ایدوب یاوز بر جرأته خدا فرض ایتمش شیاری تحریم وانکار ایدوچی متهورلرنك ظامرلری قورومی ؟ تکالیف خدای هجر استخفافلری سببلی باشلرینه ککش هر بر ذلت و خورلقنی شریعت اسناد ایدوچی سفیهار بنو بشرنك انتفاع اهتداسی ایچون خلق ایدلمش کائناتنك احوالندن تعامی ایدوب عبادت خو یاسیاه فرائضی ترک ایدوچی متصوفلر ، رهبانلر ، نادانلرنك کوزلرنی بویاب دین اسمندن ملالت عطالت نشر ایدوچی ، الله جمع ایتمش امت اسلامیه یی تفریق ایدوچی آدمار ومفتزی علی الله لر ، نی ایچون همان ظلمارن اجراء ایدلر ؟ البته بونلرنك افزا و فسادلرینه رواج ویرر طریقلرنك کلیسنی بیکله ب عذاب عمومی الهی یی جلب ایدن خیانت غدرلرندن خلاص اولمق ایچون اجتهاد لازمدر . آرامزده انصافیلریمز وار ایسه بو ظلملرنی مسلمانلره توشندروب حقیقت وعدالته ارشاد ایدولری ائ ییوک فریضه در . انصاف ایتمک ساعتی کلشدر . بالکز عالماره و ملالره دگل ، اقتداری وار ایسه علی العموم هر بر مسلمگه اقتداری مقدارنده قرداشلرینی حق غه دعوت ایتمک مینوتیدر . تأخیری جائز دگدر . و الا یوقاریده مذکور آدملرنك ظلملری بزگه همان حکیمینی یورته چک ، اختیار ویردچکه بو ظلملر قوت کسب ایدوب (حیات اجتماعیه - ملیه مزه کوبدن قابمشدر) فی الاخیر وجود مزه حیاتمزنك بقیه سینه قابناچقدر . « واتقوا قننه لا تصیبن الذین ظلموا منکم خاصة » آیه کریمه زاجره سینه نظر اعتبار ایدوب وجود مزه قیامت قایدن ، نه دن قوباجق ، یاخشی بلمک ساعتینی تأخیر ایتمی صاقتمق لازمدر . « ساعتدن صوگ توبه مقبول اولماز » ، « یوم قیامتده عمل مفید اولماز » جمل حکمیه لرینی بوگیا قدر غالباً خطا فهم ایدوب سؤ استعمال ایتدک ، بوندن صوگ درست مطالعه ایدوب حسن استعمال لازمدر . اللهم اهد السفهاء والمفسدین من بیننا . شاه کمال صالیف . « قشقر » .

قاره یاصاو

«یگت کشیگه یتمش توری هنر آز»

(I) قارا قاره یاصاو رهوشی:

Нигрозика	43 1/2 золотн.
Гумми-арабикъ	2 "
قاینار صو	178 куб. سانت.
صوق »	178 ,, ,,
Корболовой кислоты	10 капель

نیگرازین نی قاینار صوغه، گومی آرایک نی صوق صوغه سالوگر. سوگره ایکی растворъ نی برگه قوشوب کاربولوی کسلاتانی سالوگر. (بولغاتمالی).

(II) زهنگار قاره یاصاو رهوشی:

Синяго аналина растворимаго въ водѣ	1 золотникъ
Гумми-арабикъ	1 "
قاینار صو	178 куб. Сант.
صوق »	178 ,, ,,

آنالین نی قاینار صوغه، گومی آرایک نی صوق صوغه سالوگر. سوگره ایکسون برگه قوشوب بولغاتوگر.

(III) قول قاره یاصاو رهوشی:

Эозина	1 золотн.
صو	355 куб. سانت.
Гумми-арабикъ	1 золотн.

گومی آرایک نی ۱۲۰ مکعب سانتیمتر صوغه، آ آزین نی قالغان ۲۳۵ مکعب سانتیمتر صوغه سالوگر سوگره ایکسون برگه قوشوب بولغاتوگر.

یوقاروده یازلغان ماتیریاالر آبتیکارسی مغازین لرده ساتولا بو ریتسیب دن کوب کشی، خصوصا شاگرد و معلم ل فائده لنورلر امیدنده من. «آبدول»

کتابلرنده ده شوندی یولنی کوبره ک کورسه ته تورغان حکایه لر، مثاللر یازولسه، برك ایکنجیک ایله سوگشو یاقالاشو- تابقان تابو- نغانن حرام یولغه صرف قیلو، بر بریکه زیان تیگر ویوللرنی تاشلاب، مطلقا شولرنک کیریسن آغه آنسه، یاش بوولر شوندی فکرلرنک آستونده اوسسه لر، انشاء الله بر کون، زمان اقتضاسینه کوره حرکت ایته لرلر، زمان هنرن بلورگه طرشورلر، زمانچه آچه تابو یوللرن قارارلر، بزگه مال کیره کمی، آخرت گنه کیره ک دیب طورماینچه، دنیاسن آخرتن بر یولی قایغورتورلر (بزم حاضرگی حالمز نه آخرتک نه دنیالق ایچون بر نرسه مز یوق)، مسلمانلق فلسفه سن آکلاب هر جیرده اوزلرن طوتا بلورلر. شول سایه ده باشقه لرنک یاخشی قاراشلرن اوزلرینه جلب قیلورلر. مسلمانلقنی صاصی تیرلی کولمه ک - کرلی چالما، مایلی چاپانغه حمل قیلوب یورگان یاوروبولور آندن صوک بزم دینمز توغروسنده سو ظنده بولماسلر. شولای ایتوب صودن پاک، وسوتدن آق بولوب خوش کوکل ایله باشقه لر رتنده بزم تورکلرده یاشی بلورلر. درست بنم آیتقان بو سوزلرم خیالی بر حقیقت قیلندن گنه بولسه ده، یوقاریده آیتولگان یوللرنی تعقیب قیلنسه، شولای یاشاومزه ایمانم کاملدر. تدیرمز یاخشی بولسه تقدیرنک یاقتی یاغی کورنور تدیرمز یامان بولسه تقدیرنک قارانغی یاغی کورنه چه گنده شبهه یوق. «بنده دن تدیر، خدادن تقدیر» دیگان سوزنی یاش بوولرغه ییک نق توشوندررگه تیوش. هیچ وقت ایسلرندن چغارلق بولماسون. صابر جان القورماشی. «آلماتا».

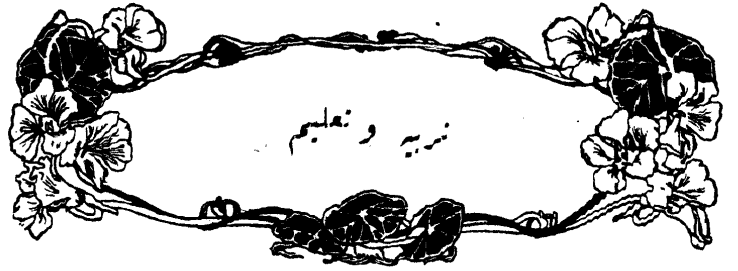
شعر:

فقیر

فقیر شول آچه سی یوق یانچغنده
 اشارلق اون طوزی یوق قانچغنده.
 اشارغه سوت، مایی یوقدر صیر یوق
 تاماقده قای وقت آج، قای وقت طوق.
 فقط یردن ئویولگن آزیاسی بار
 قصلغان آزغنه تار آزیاری بار.
 یدی - سیگر بالا بار، بر خاتون بار
 طورالسه ک طور والا ئول! قبر بار.

کشاف باتیبی.

عبدول

بالا تربیه سنده آنا، آنارنک اهمیت

آدم بالاسینک قوتی، استعدادی، قابلیت اوج توری که بولنه در: تن، فکر و اخلاق جهتدن بولغان قوت و قابلیت. بولغان تربیه ده اوج که بولنه: تربیه بدنی، تربیه فکریه و تربیه اخلاقیه. آدم بالارنک شوشی ذکر ایتلگان اوج قوت و قابلیت آراسنده نقلی بر به یله نگج بار. بعض اخلاقسزلقلر بیک کوب آورولرنی و قایسی بر آورولده بیک کوب نچار طبیعتلرنی طوغدرا در. نادانلق یا خود توشونو قوه سی ناقصلق سبیلی بولغان آورولده آز تو گلدر. خسته لك، اخلاقسزلق، فکرنگ تکامل تابوینه زور مانع بولا آلار. شونک ایچون مذکور اوج تربیه دن یالغز برسنگه آیروب آلو غیر قابل بر نرسه در. پیداغوغیا علماسی تربیه بدنی، فکریه و اخلاقیه نی بر برسندن آیروب یورتونی قطعیا جائز کورمیلر. تربیه ننگ بو اوج قسمی هر وقت متوازی و متوافق بولورغه تیوشلی دبلر. بو اوج تربیه ننگ بر برسته نقلی ارتباطلری بولغانلقدن، برسینگ حاصل بولوی ایله ایکنچیسینگ حصولی لازم بولوب کیلگانلکدن و باخصوص آنا آناغه ترتب ایتکان وظیفه ده بالارنک تربیه بدنیه سنه اهتمام ایتو بولغانلقدن بوته نلر قالدرا طوروب بو اورنده تربیه بدنیه حقنده سوز سویله مکچی بولامز.

بالار و عائله ننگ تربیه بدنیه سی طوغروسنده دقتکه آوناجق نقطه لرنگ اگ اهمیتلیسی اوشبولدر: صحت، آشاتو، هوا و تنفس، حرکت، پاکلك (نظافت)، کیوملر چداملی لقفه اوگره تو. صحت. صحت بدنیه ننگ اگ برنجی مؤثرلری بالاغه آنا، آنادر. چونکه بولارنک تازا و سلامت بولولری بالاغه طوغریدن طوغریغه تأثیر ایته. آنا آنادن بالارغه میراث اوله رق کوچوب یوری طورغان آورولده یوق تو گلدر. چاخوتقه، سرطان و باشقه بیک کوب آورولرنک آنا آنادن بالارغه کوچوب یورولری مثبت بر نرسه در. دیمک بالا دنیاغه کیلگان. وقتده (اگر بالانک آنا آناسی آورو بولسلر) بر آورو یوکل ب دنیاغه کیلگان بولادر. اگر آنا آنار تازا کوده لی نق ته نلی بولوب

سلامتکلری یرنده بولسه اول وقتده بالارده شولارغه اوشاب دنیاغه کیلورنر. چونکه اصلنگ سلامت و تازا بولوی فرعنک سلامت تازا بولون لازم ایته در. مثلاً: بر آغاچنگ تاملری، ساقلری و باشقه اعضالری سلامت و تازا بولسه یعنی اوزلرینگ تکمیل وظیفه لرنده قصورلق کورسه تمه سلر، بوتاقلری، بوتاقلرینگ تارماقلری، یافراقلری و چه چکه لرینگ تازا و سلامت بولاجنی آجق بر حقیقتدر. قایسی بر آغاچنگ بتون اعضالری سلامت اولدیغی حالده بالکر بره ر بوتاغی یا خود بره ر تارماغی غنده قوریرغان بولا. فقط یو نادر در. اول خارجی بره ر سبب ایله ده بولورغه ممکن.

بالارنک سلامت اولاروق دنیاغه کیلوری و دنیاغه کیلگاج ده سلامت و تازا بولوب اوسولری طوغروسنده آنارنک تأثیرلری شایان دقتدر. آنا اول یالغز بر تأثیر ابتدائی اجرا ایته اما آنانک تأثیر ابتدائی دن سوکده حملده یورگن وقتده ده بیک نق تأثیری بار. منه شونک ایچون بالا، آناسینگ احوال صحیه سندن، طرز معیشت، حرکتدن و میلندن هر قایوسندن الوش آادر. طوغاندن سوکده آنانک سونی ایله آیبرچه حتی یلرچه تاماق طویدرا. شول وقتده ده آناسینگ صحت یا خود خسته لگندن الوشز قالمی. منه شول سیبلر که بنا، بالارنک صحت و قوتلرینگ اگ برنجی شرطی آنا آنارنک تام سلامتکده بولولیدر. آنا آنانک بالار تربیه سنده اگ برنجی رعایه قیلورغه نیوشلی بولغان وظیفه لری اوزلرینگ سلامت بولولیدر. آنا بولغان کیمسلر حفظ صحت که رعایه ایتمه سلر، اوزلرینی گنه توگل بلکه کیله چک بولولرینگ ده سلامتکلرینه بالطه چابوب آنلرغه زور جنایت و ظلم اشل ب کیتکان بولولر.

باللق وقتی ته تنک اگ نق اوسه و آنا تورغان وقتی بولوب صحتنگ ده اگ مقاومتسز بر زمانیدر. بالارنک بو وقتده غی طوروش یوروشلری عائله نکیته قاراب یعنی آدر توسلی بولورغه طرشودن عبارت بولادر. بالا ایچون طورا طورغان اورن، هوا، کیوم سالوم، حرکت بارسیده عائله و آنا آنا موافق کورگان روشده بولا. صحتلرینگ دوامی ده آلارنک تقیداته قاراب یوری. شونک ایچون آنا آنانک بو اعتبار ایله بولغان تأثیر وظیفه لری یوکلر. بالارنی یاخشی تربیه له مک، صاف هوا ایچنده باشاتمق، تیز تیز یووندرمق، بالارنی طبیعی حرکتلرندن طیماسسزلق، صحت که موافق کیوملر کیگرمک... و غیر و غیر بولار بارسیده آنا بولغان کسلر اوستینه ترتب ایتکان وظیفه لر در.

بالارنک اورنی، کیوم سالومی، هوا و تنفسلری، تاماق طویدرولری طوغروسنده آنا تفراق رول اویناوی معلوم بولادر. چونکه یوقایدده سویله نگان تربیه لر. آنادن بیگره ک آناغه ترتب

قدر) سی ایله ده مېسوطاً متناسبدر. مثلاً: الیکتریک له ننگان بر جسم ایله الیکتریکسز بر جسمنی تماس ایتدرسهك زمان و الیکتریک له نمش جسمنك حمله سی ایله متناسب اولاردق الیکتریک - الیکتریکلی جسمدن الیکتریکسز جسم که انتقال ایتهر. یعنی الیکتریک له نمش جسمنك الیکتریک نی قدر کوب بولسه تماس مدتی نی قدر اوزاق دوام ایتسه الیکتریک الیکتریکلی جسمدن قارشوسندهغی الیکتریکسز جسم که شول قدر کوب انتقال ایتهر. مونی بالا تربیه سنده آنا آنا اوستنده ده یورتور که ممکن. مثلاً: بالا ایله آنا - آنانگ قایوسی کوبرهك اوزاغراق تماس و اختلاط ایتسه شونسی نك فکری، تربیه سی، اخلاق و اطواری بالاغہ کوبرهك انتقال ایتهر. آناهغی حسن اخلاق، گوزل تدبیر، فکر صحیح. الیکتریکلی جسمنك الیکتریغنه اوخشاتولسه، آنک اول حسن اخلاق گوزل تدبیری فکر صحیحی، الیکتریک، الیکتریکسز جسم که نیچک انتقال ایتکان بولسه آلاده بالاغہ شول روشده انتقال ایتهرلر. الیکتریکلی جسم بیک نق الیکتریکلانغان بولسه. الیکتریک، الیکتریکسز جسم که شول نسبتده کوب کوچهر ایدی. یعنی حمله الیکتریکه سی ایله مېسوطاً متناسب اولاردق انتقال ایتهر ایدی. شونک شیکلی آنا بولغان کسه نك ده تربیه سی حسن اخلاقی، تدبیری نی قدر کوب و یاخشی بولسه بالاغہ شول قدر کوب انتقال ایتهر. یعنی بالانگ تربیه لی بولووی، تربیه سینگ درجه سی آناسینک تربیه سی و معلوماتی ایله مېسوطاً متناسب بولور. آنا، تربیه اولاد قاعده لرندن نی قدر خبردار بولسه بالانگ تربیه سی ده شول نسبتده بولور. (بو سویله دکلریمی عائله گه ده عینی عیننه تطبیق ممکندر). آنا، آناهغہ قاراغانده بالا ایله کوبرهك برگه یاشی، اختلاط ایته، تماسده بولنه، آراهه، بناء علیه آنانگ بالاغہ تأثیری آناهغہ قاراغانده کوچلی بولغانلقدن بالا تربیه سنده آنانگ اهمیتی بولوونده شبهه یوق.

آنالرنك بالارغہ تأثیر ایتولری و آنالرنك نچار تربیه لی بولولرننگ بزگه بیرگان نتیجه سی طوغروسنده الوغ عالملمزندن موسی افندی جارالله حضرتلری «اوزون کونلرده روزه» نام اثرنده بویله دیهدر: «خاتون قزلرننگ یعنی آنالرننگ همه حاللری، احوال روحیه لری، احوال عقایه لری، بالارغہ کوچوب، اهل اسلام هر یرده هر جهتدن تدنی ایتدی. دین ضعیفه شدی، علوم و معارف، صنائع و سیاست عالملمزنده اهل اسلامک ذره قدر اهمیتی قالمادی. بالارده فعالیت هم روح یوقلق، قلب ضعیفلك عقل اوفاقاق، عالم اسلامیتده رجال یوقلق، برسیدن ناشی اولور متعدد ایرلر کبی، عائله ده خاتون قزلرننگ یعنی آنالرننگ حاللرندن ناشی اولمشدر. ملت - آنا نسخه سی اولور، بالا آنا و آناسینک

ایتکان وظیفه لردر. بالانی کم یووندره، کم کیوندره، کم آنک تاماغنی طویدره؟.. دیب بر سؤال قویولسه «آناسی» دیب جواب بیروندن باشقه چاره تابا آلاماز. دیمک تربیه بدینه ده الك زور مسئولیتلی وظیفه آنا اوستنه توشه در (اگر بالانی بر تربیه چی قولنده اوسدرلسه ده بالانگ آناسی آنی نظارت ایتوب طوررغه تیوشلی. شونسز آگا چاره یوقدر).

تربیه بدینه ده الك زور وظیفه و مسئولیت آنا اوستنه توشه تربیه فکریه و اخلاقیه نك ده آنا اوستنه توشه چگی اوز اوزندن معلوم بولور. چونکه بو اوج تربیه نك شدتلی ارتباطاری بارلغنی و بر برسندن آیروب یورتور که یاراماغانلقارینی یوقاریده ذکر ایتدک. آنا بولغان کسه که کونندز کون بونچه بالالر برله آرا- شماسقه یاخود بیک از آراهشورغه طوغری کیله در. اما آنا ایسه بالالردن برده آیرلمی یاخود بیک از آیرلا. دیمک که آنانگ تربیه سی، فکری، اخلاقی آناهغہ قاراغانده بالارغہ کوبرهك کوچه چه گنده شبهه یوق. چونکه اون آلا برله کوبرهك آراهه در. بالا تربیه سنده آنا آنانگ تأثیری دیمک، آنا آنانگ گوزل تدبیرلری، طوغری فکرلری، حسن اخلاقلری و باشقه یاخشی صفاتلری بالارغہ کوچودن عبارت دیگان بر سوزدر. مونی حکمت طبعیه قانونلرینه اوخشاتساق یاخود چاغشدرساق شاید یا گلشقان اولمامز.

حکمت طبعیه قانونی موبینچه: بر جسم ایکنچی بر جسم ایله کوبمی به نه شه تورغزلسه یعنی کوبمی تماس ایتدرلسه شول قدر برسی ایکنچیسینه اجرای تأثیر ایتهر. تأثیرلری وقت و زمان ایله مېسوطاً متناسبدر. مثلاً طوگغان - صووق بر جسم ایله طوگماغان بر جسمنی تماس ایتدرسهك طوگغان جسمنک صووقانی طوگماغانینه زمان ایله مېسوطاً متناسب اولاردق انتقال ایتهر، یعنی تماس مدتلی نی قدر اوزاق دوام ایتسه شول قدر صووقلق ایکنچیسینه کوب کوچهر. شونک شیکلی آنا آنا بولغان کسه لرندن فایسینک بالارغہ تماس و اختلاطلری کوبرهك بولسه شونسینک فکری تدبیری و اخلاقی بالارغہ کوبرهك کوچه چکنده شبهه یوق (اوزاق برگه طورغان کشینک اخلاقی نغراق تأثیر ایتکانلگی و کوبرهك یرله شکانلگی بالتجربه ثابت بر نرسه در). بالاغہ الك کوب تماس و اختلاط ایتکان کشی البته آنادر. دیمک که آنانگ اخلاق، تربیه، فکر جهتدن تأثیری ده آناهغہ قاراغانده کوبرهك و آرتغراق بولووی لازم بولوب کیله در.

حکمت طبعیه قانونی مقتضاسنچه بر جسمنک ایکنچی بر جسم که تماسدهغی تأثیری وقت و زمان ایله مېسوطاً متناسب بولغانلغی شیکلی مؤثر اولاجق جسمنک حمله (ایچنه آغان

تل و ادبیات اوقو اصولری

تھ کی تہ: ادبی و اجتماعی مقالہ لر رہ تندن برسی، عوام (آوز) ادبیاتینک مہم بر تارماغی بولغان تھ کی تہلر ایدی. بو اورندہ منہ شونلر حقتدہ تھ زرہک سویلہب اوتہرگہ توغری کیلہ.

تھ کی تہلر، قرائت اوچون مہم بر سرمایہ (ماتیریک) بولو بلہن برگہ، آنلرنی قرائت کتابلرینہ بیک صاقلق بلہن کر تورگہ کیرہک. اوزلرندن، بالالرننگ معصوم قلبلرینہ یا گلش اعتقاد اورلقلری سہ چلوب فالورلق درجہ دہ بولغانلرن، ہیچ بولماغاندہ ابتدائی مکتب بالالری اوچون یازلا تورغان قرائت کتابلرینہ کر تمہ سکہ تیش. چونکہ بو وقتلرندہ، بو یہ شلرندہ بالالرننگ طبیعتی آرتق خطرلی بولا. شونک اوچون، اول دورلرندہ آلا بلہن بیگرہک صاقلانوب معاملہ قیلورغہ کیرہک. بو دورلرندہ آلا رننگ میلری، کوکللری و بتون اعصابلری، آدلرینہ قویولغان، قولقلرینہ توقلغان، کوکللرینہ تلقین ایتلگان نیندیگنہ بر سوزنی، نیندیگنہ بر معنایی بولسون، شوندہ اوق اوزینہ عکس ایترہ، تارتوب آلا. تھ لگی معنادہ، شول ساعتدہ اوک آلا رننگ کوکللرندہ تامرلانوب آلا دہ، بتمہ سلک نر قالدرہ باشلی.

بہس، توقای رحمتلینک «یاکی قرائت» ندہ گی «شورہ لی» سی بلہن، احمر ف ننگ «تورکی قرائت» ندہ گی «صو آناسی»، «اوی ایہ سی» کبی تھ کی تہلر صاف و معصوم کوکللرنی زہرلی تورغان، شربت قاتش آغودرلر. بولار شیکلیلرگہ، بولسہ دہ، رشدی صنفلرننگ یا کہ بشنچی ابتدائیلرننگ قرائت کتابلرندہ غنہ اورن برلورگہ تیش.

دوست، سز، «آنلرننگ یالغان ایکانلکلرن، یا گلش اعتقاددن توغایچیلقلرن معلم درس وقتندہ بالالرغہ توشندہ بیت!» دیب قارشلی توشہ رسز. حقلیسز. لکن، علم روح (психология) نقطہ نظرندن اویلاب قارا کر! بر زمانلردہ بر تورکم خلقنگ (خصوصا اوز جنسندن، اوزی بلہن بر قاندن بولغان خلقنگ) آندی نرسہ لرننگ بارلقینہ اشانوب یورولرن حکایہ قیلو، اوزی اوک اول نرسہلر توغریسندہ بالالرنی شہہ سالو بولیمیی؟ البتہ شولای بولا. اول حالہ، اعتراض کر کیلمہ یہ چکدر.

بونک اوچون یراقغہ کیتہرگہ حاجت یوق. اوزمزدن قیاس ایتوبگنہ بلیک: بز، بیت آندی نرسہ لرننگ (صو آنالری، اوبر اوتلری، شورہ لیلر، پیریلر، آلباسیلر و باشقلرننگ) ہمہ سینک دہ یالغان — یوق ایکانن حاضرگی کونمزدہ بیک آچق بلہمز، مگر، شولای بولا طوروب دہ، مییمز ہم کوکلمزنگ صاف چاغندہ،

کالدرینہ قصورلرینہ وارث اولور. یالکر آنا و آناسینک دگل بلکہ عائلہ دہ، نسلدہ، ماتدہ بولور کالدرنک اگ مہملرنی دہ بالا حائر اولور. بالا ہم عائلہ دہ نسل دہ بولور حاللرننگ ہر برینہ وارث اولور. عائلہ دہ بولور ریاست روحی، ولایت قوتی بالالردہ ظاہر اولور. شول حال بر سنت الہیہ در، بر عدل الہیدر، حکمت اقتضاسیہ دوام ایدر، تخاف ایتمز. بیوک بر قانون الہیدر. تاریخ مقدس دہ نقل قیلنہ کلور قصہ، آنا و آنا گناہیہ بالالری مؤاخذہ قصہ سی اول بیوک قانونک غایت گوزل ترجمہ سی اولنسہ کیرہک. خاتون قزلرنک ہیئت اجتماعیہ دہ حاللری درجہ لری، آنالرنک عائلہ دہ اہمیتلری اعتبارلری نصل ہم نہ قدر اولور ایسہ، ملتک ماتلر آراسندہ اعتباریدہ اہمیتی دہ اویلہ ہم او قدر اولور. «الجنۃ تحت اقدام الامہات» یعنی ملتک سعادتی آنالرنک محترم ملکیہ بیوک کیلہ اولور.

موندن آگلشلاکہ: ملتک جن کشیلردن — حقیقی انسانلردن — فردلردن ترکب ایتوی، آنالرنک بالاغہ سؤ تاثیر و نچار اخلاق بیرمہ سلک بلکہ بالعکس حسن تدبیر، حسن اخلاق و گوزل اطوار بپرہ آلورلق درجہ دہ معلوماتلی، تربیہ اولاد قاعدہ لرندن خبردار، ادارہ بیتیہ گہ کامل معناسی ایلہ آشنا اولورینہ توقف ایترہ.

مشہور انگلیز فیلسوفلرندن سپنسر «تربیہ» نام اثرندہ بالالرنک نچار، تربیہ سز بولولرن گل آنا آنالرنک بالا تربیہ سی بلمہ ولرندن یا خود بلوب دہ تطبیق ایتمہ ولرندن کوردہ در. سپنسر نظرندہ بالا تربیہ سی طوغروسندہ آنا آنالرنک وبالخاصہ آنالرنک اہمیتی زوردہر.

تورکیہ ننگ الوغ تربیہ عالملرندن پیداغوغ ساطع بک حضرتلری دہ «فن تربیہ» نام مہم اثرندہ بالا تربیہ سندہ آنا آنالرنک زور رول اویناغانلقلرن بیان و اثبات ایترہ. خصوصاً آنالرنک زور تاثیرلری بارلقلرن بادرہ در.

الحاصل کیلہ چک بووغزنک صاغلام ننگ اوزرندہ بولولری ایچون آنالرنک — بالاغہ مریہ اولاجق کسہ لرنک بالا تربیہ سندن حق برلہ خبردار بولولری لازمدر. اول شول وقتدہ غنہ بولاجق. ایرلرگہ قاراغاندہ خاتونلر، آنالرغہ قاراغاندہ آنالر بالا تربیہ سی طوغروسندہ کوبرہک رول اویناولری سببلی آنالرنک آنالرغہ قاراغاندہ تربیہ اولاد عالملرندن خبردارراق بولولری لازمگنہ توگل بلکہ الزمدر. شونک ایچون قز بالالر اویاچق مکتبلرننگ پروگرامندہ تربیہ اولاد. ادارہ بیوت حقتدہ مطلقا درسلر بولورغہ و اول مکتبلردہ شول فنلر مطلقا اوقولورغہ تیوشلی در.

هم اخلاق و تورمش قانونینک مادهسی شیکلی بولوب، کورنوب ظورا.

بونک آرقاسنده، یعنی ئلك بالار اوقوغانلری مقاله، شعر و حکایه لر آرقلی هم تورمشدن آلفغان واقعه لر واسطهسی بلن، مقاللر نك افاده ایکان معنلرن عملی صورته آچق آکلانقلرنندن، صوگنندن، مقاللرنک کوبلرن بیک ییگل توشونه آلار. دخی مقاللرنک اصل سوز بولغانقلرنده شونک برکه سنده تیز آکلیر. اما بزنگ قرائت کتابلرمزده ایسه، قایسی برلرنده یه مقاللر بتولهی اوک یوق، یا که همهسی بر اورنغه جینلوب یازغان بولار. منه بو اصول تعلیم قاعده لرینه بتولهی قارشى بولغان بر اش. صوگ بزنگ قرائت کتابلرمز نیچون بوندى آورولر بلن مبتلا؟

چونکه آنلرنک کوبسی درس کتابی یازوغه اهل بولماغان ذاتلر طرفندن یازغانلر. کوبسی مرحوم و محترم شاعرمز توقای کبک، تعلیم یولنده تجربه کورمه گان (بلکه آکا استعدادی ده بولماغان)، بالالرنک روحی حاللری بلن عملی روشده، آچقدن آچق تانشا آودن محروم تورغان؛ تاغنده آچغراق ئهیتسهک، تیک اوزینک اوبی - بولمهسی اچنده گنه بیک شب یداغوغ بولوب یه شه گن افندیلرمز طرفندن ترتیب ایتلگانلر.

بزنگ درسکلرمزده گی زور کیمچیلکرنک کوبسی منه، شونقلدن بولا. آلی بولغاج، نیگه ایندی یاخشی درسکلرنی معلم و معلملرمز اوزلری ترتیب ایتوب حاضرله بیرمیلر؟ بونک جوا بن ایسه، اوقوچیلر اوزگر یاخشیراق بیررسز! معلم عبدالرحمن سعدی. «آلماتا».

عبرتلی سوزلر.

یاو کیتکاندن صوگ باطر کوبایور.

امیر بولا بلمه گان کشیلر رعیت بولورغه تیوشلی.

کولوچیلر آلدنده حسرتلی طورمق بعض وقت یاراسده حسرتیلر آلدنده کولو هیچ یارامیدر.

آدم، نیندی نرسه برله کوب شغلله نسه، اسمی شونک برله چیقار.

معصوم و قتمزده، اول ئه بیرلرنک بارلغی و شول یاوز - مجوسی اعتقادینک اورلغی آنالرمز آپالرمز یا که ئه ییلرمز طرفندن، حکایه طریقیچه قولاغمزغه توقوب، قانمزغه قانتاشوب، یوره کلرمزگه کروب تمام تامر جه یوب آلفانقلدن، بز بونک بلاسندن ئه لی ده قوتولا آلمیمز: برده اورنده، قارانغیلغده، یالغز قالسهق، برده فالن اورمان یانندن اوزساق، یا که برده قبراک یانندن، برده ایسی مونجه، یایسه برده صو تیره سندن اوتسهک، ئه لگی نرسه لر شول دقیقه ده اوک خیالمزغه کیلوب، شونلردن ته نمز چیرداب یوره کلرمز تتره ب کیته. قورقوب آدارنا باشلیمز.

منه بو حقدده، شول حاللرمز، بزگه بر آز سابق بیرسه کیرهک.

مقاللر: قرائت کتابلری اوچون، ادبی و اجتماعی مقاللر اچنده، اینک اهمیتلی سرمایه لرنک برسی، هیچ شبهه سز، مقاللر بولورغه تییش.

مقاللرنک کوبسی، غایت قسقالق اوزده رنده و بیک جیناق حالده، کوب تولدی تیره ن هم کیسک معنلرنی اچینه آلو بلن برگه شونلرنی درست (تلنک طبیعی و فطری بولغان صرف و نحو قاعده لرینه موافق)، آچق و آهنکلی (музыкальный) بر اسلوب بلن آکلالتار.

حاصل، لغتکه پای بولغان صاف تورک - تاتار اسلوبی، کیگ و آلملی صاف ملی افاده نک آچق اورنه کلری مقاللر بولا. منه شونک اوچون، قورقیچه ئه یته آلامزکه: بالارغه اوزسکلرن تاتو، آلارنک ملی غرورلرن کوته رو؛ توغان تلنی یاراتو تو یغیلرن کوچه ییتو؛ لغتکه - سوزگه بایتوب، افاده لرن کیگه ییتو تو غریسنده قرائت کتابلرنه کرته چک سرمایه لرنک اینک قدرلی. اینک قیمتلی بولغانلرن، بیگهک. مقاللر تشکیل ایته.

بونک اوستینه، اخلاقی معلوماتنک جیلکلرن (زبده و خلاصه لرن) بالالرنک قوللرنه تو یولنه ب طوتدروب بیرو؛ اینکچی تولی ئهیتسهک اخلاقی نتیجه لرنی آلارنک یوره کلرنه جیناق روشده نعتوب اورنلاشدرو هم اوتولماساق ایتوب سکدروب قالدرو اوچون، اینک ییگل واسطه ده مقاللر بولا. یعنی شول حقدده مقاللر گویه. اخلاق و طورمش قانونینک ماده لری اورنن طوتو. شونلرنی آچق آکلانقللری اوچونده، مدنی ماتلر، خصوصاً روسلرنک قرائت کتابلرنده مقاللر کیگ اورن آلا. هم مقاللرنک همهسی بر اورنغه اویلوب یازلمیچه، بلکه حکایه و مقاله لردن یا که شعرلردن صوگنه مقاله لرگه به یله نشینه قاراب یازلا بارلر. شولای ایتوب آنلرده مقاللر، یوقاریده اوقولغان مقاله لردن چفاجق اخلاقی معلوماتنک. اخلاقی نتیجه لرنک خلاصهسی

اشعار

كوزلرلڭ...

نېندى فتنەك صوڭ آلا، آم، نى بلادر كوزلرلڭ...
مېن قاين طاب كېلدىم، آم، نيك مبتلادر كوزلرلڭ...
نېندى قدرت اشله گان، ئەيت، نېندى صنعت صوڭ آلا...
نېندى قوت هم سحر برلەن يانادر كوزلرلڭ...
نېندى توبسىز، نېندى چېكسىزلىر... عقاغە صېمىلر...
نېندى يېتمەسلىك يوغارىلر... سمادر كوزلرلڭ...

..

بالقىلر، ياقتىر تالار كوندن و نوردن ياقتىراق...
نېقدر ياقتى، جىلى... آم، نېندى يوشماق كوزلرلڭ...

..

تونلر ندىن قارا، توبسىزىرەك ازلىنىڭ كوزلرلڭ...
كوكلر ندىن عالى، ئوستونىرەك املنىڭ كوزلرلڭ...

..

اول سىز جنت آلار دەدر، كۆرەم، طوتقان مەكان...
آندە بار يوز مەگ جەهان، سىرلى جەهاندر كوزلرلڭ...

..

بار تىمۇغ بار كوزلرلڭ دە... آندە باردەر ھەر عذاب...
ياندىرا ھەر ئوشتە در مصقلېچى، كذاب كوزلرلڭ...

..

آم، آلا بىتمەس مەھبەت ھەم دە رحمت دىنگىرى...
بىر قارارغە يىتمى يىت كوج... الا ايسىز كوزلرلڭ...

..

قاينى، حسرتدىن، كدورتدىن كوكلىنى صافلىلار...
ھەمە طابدىن، ھەمە كىردن اوينى ياكلى كوزلرلڭ...

..

آطدىلار ايندى تۈزەب مەسكىن يۈرەككە اوقلارن...
پارە پارە ايتدىلر بەغرىمى جانسىز كوزلرلڭ...

..

قاشلار كىدن گل آغا... كىرىكلىر كىدن نور طامما...

نور باوا... گلر طامما... اوطلار ياغادر كوزلرلڭ...

..

اوينىدر بىر جان آلار دە، بىر فرشتە بار، كۆرەم...
ايركەلى توشكان، ايزلىگان جاتى، ايركەم، كوزلرلڭ...

..

ھېچ دە شىفقت بىلمىلر، بىلمى آلا ھېچ دىن، ايمان...
جىلمايوب يىت توكدىلر قان، آلدىلار جان كوزلرلڭ...

..

رحمت ئەيتەم، ماقتىمىن، قارىغىم، يامانلىم - قويمادىم...
كوب بخت طابدىم، جىفا طارتىم آلاردن - طويمادىم...
ئەزىمى تەملى، نازلى، ايركە وعدەلر، توشلر يىروب -
آلادى... آنتىن بوزوب، عەھدىن طانادر كوزلرلڭ...
اسكىندىر كىلەولى.

آقپولى افندى قطعەسىنە جواب:

احمد دوستىم، بىر طوقتامى يۈرەك يانسە
كۈنى، تۈنى كوزلرلڭدىن باشلر طامسە
سويگانكىدن آيرلما - بىرگە ياشا
ايدىڭ شىفالى دارو اوشبو مىگا قالسە!
«عصبى». قارقارالى.

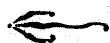
«تالمود» دن:

شۈندى دوستلر بار، سوگەر، خورلار سىنى،
سۈي! شولار برلەن كورش ىش، ىشقنە.
بار طاغىن دوستلر بولار خوبلار سىنى،
سىز آلاردن چىتكەرەك، طور طىشقنە.
كشاف پاتىي.

..

سنى تىكفىر ايدىر مطلق، دىسەك: «دنيا يوارلاقدر».
دونار دنيا، او دونماز. چونكە ئايتدىر عناندىنە.
صۈرۈلسە... دانا «سلاينىك» نردەدر بىلماز;
بۇر اما، كە قاچ تۈي وارسە «جىربىل» كە قاناندىنە.
اشرف.

کوچرلگان بولسه) «کرامات» ديب حکم قیلورغه یاراسده
 عمر بن عبدالعزیز اوشنداق ابو یزید البسطامی، جنید و شبلی کبی
 آدمردن روایت ایتولگان حرق عادتله (اگرده مقبول طریق برله
 کوچرلگان بولسهر) حقنده «کرامات» بولو ایله حکم ایتو مجازفه
 ورجا بالغیب دعوی دن باشقه نرسه توگلدز خلاصه: بر حرق
 عادتک «کرامات» بولووینی بلو یا پیغمبر طرفدن صریح خبر
 بیلو ویاکه بعض بر حدیثلری شونی تأیید قیلو ایله گنه ممکن
 بولور. کرامات حقنده غی خبرلرنگ قرون وسطاده بیک کوب
 بولوب ده بو کونده بتویننگ سببی بیک ظاهر، قرون وسطاده
 مطبوعات یوق ایدی، خواص آراسنده افراط درجه ده الوغ
 عالم بولووینه مقابل عوام، عموما افراط درجه ده نادان ایدی.
 جرح و تعدیل عالملری، شیخلر و مریدلرنگ حدیثلرینه (آنلر
 قاشنده مسلمانغه حسن ظن واجب، شونک ایچون نیندی سوز
 ایشته لرده قبول ایتله دیب) اعتماد ایتمیلر یا که بیک نق تیکشروب
 شبهه اورنی قالمادیغندن سوکغنه قبول ایتله اما عادتی خبرلرینه
 اهمیت بیرمیلر ایدی.

اوشبو سبیدن غرض صاحببری و دنیاوی فائده کیتوره طورغان
 آوقوروجیلر ایچون میدان ایرکن قالدی (عوام عموما نادان، جرح
 و تعدیل عالملری التفات ایتمیلر، مطبوعات یوق). مونلر اوز
 مقصدلرینه یئار ایچون هر توری کرامات خبرلری تاراتوب طوردیله
 و عوام آراسینه تمام اورنلاشیدیلر. صوگراق مؤلفردن بر طائفه،
 اوشبو عوام آراسنده تارالغان خبرلرینی «مشهور» و «مستفیض»
 خبرلر جمله سینه کرتوب کتابلرینه یازدیدلر. «خادمی» کبی آخر
 زمان عالملری شوشی اساسز نرسه لرگه: «ویجوز التوسل الی الله
 تعالی والاستغاثة بالانبياء والصالحین بعد موتهم لان المعجزة والكرامة
 لا تنقطع بموتهم» کبی ایکنجی بر اساسز و باطل دعوالرینی بنا
 قیلیدیلر. اما بو کونده «کرامات» خبری تاراتو بیک بهالی توشه -
 چکدر. چونکه بو کونگی خلقلر آراسنده اولگی عصرلرنگ مستثنا
 عالملری درجه سنده الوغ عالم بولماسه ده (بو سوز، افکار عمومی
 اعتقادینه کوره سویله نه) بو کونگی عوام، اولگی عصرلرده غی
 عوام مرتبه سندن بیک یوقاری و بیک آکلیدر. مؤرخلرنگ
 امامی بولغان مسعودی، معاویه ننگ چهارشنبه کون جمعه نمازی
 ادا قیلوینی و نیچه مکلردن عبارت سلفلرنگ شوگا هیچ اعتراض
 ایتمی اویوب جمعه اوقولرینی روایت ایتله در. بو کونده روسیه
 مسلمانلرنگ الك نادان اولینه حتی استانبولدن سلطان کیلوب جمعه
 نمازینی چهارشنبه کون اوقورغه قوشقان تقدیرده «جمعه غازینگ
 وقتی چهارشنبه کون توگل بلکه جمعه کون» دیب آیه آلورلر
 و سلطان سوزینه ابا اطاعت ایتازلر. موندن باشقه، هر توری

کرمج: بزده مرضلرنگ کوبسی خسته خانه که دو قنورغه
 کیتمیلرده، ایکی یوز سنه ده زیاذه دن قالغان قبرده اولک عزیزگه
 باروب آندن مرضینه شفا اومالار. شو قبرده اولک ده اوزینک تری
 وقتنده خارق عادت بر ایش کوستردیکندن ولی (کرامت صاحبی)
 بولغان ذات بولا. بوگا کوره خارق عادت بر ایش کوسترونده
 ولی بولغان بر ذات شمیدیکی زمانده نیچون بولی؟ بولسه ده بزگه
 یلنیمی؟ بورون نصل یلندی؟ «شورا» ده جواب یازلسه ایدی.
 معلم سید محمد.

شورا: آدم بالالری آراسنده هر وقتنده الله تعالی که «ولی» لر
 (دوستلر) بولورغه ممکن. لکن شوشی «ولی» لر نی تعیین قیلوب
 بلو. رسول الله خبرندن باشقه ممکن توگل. چونکه انسانلرده،
 «ولی» لکنی بلور ایچون شوندن باشقه یوق. دنیا ده بولغان
 حرق عادتله و فلاسفه اصطلاحینه کوره فلتة طبیعتله، حقیقت
 حاده. ظاهری سیبلرگه باغلانوب ده شول سیبلرنگ آدم بالالردن
 یاشرون طور ووندن عبارت نرسه در. شوگا کوره بر نرسه ننگ
 بر وقتده «حرق عادت» بولوب ایکنجی بر وقتده «وفق عادت»
 بولووی ممکن. مثلا: تیلیفون، سیبلری معلوم بولغان بر وقتده
 حرق عادت اما سیبلری معلوم بولغاندن سوک ایکنجی وقتنده وفق
 عادت سانالور. ایرلر برله قاشمی طوروب نسل اورچتو اولگان
 تلرگه کبرو جان کرتو، آندان طوغمه صوقورلرنگ کوره آو
 سیبلرینی تابار ایچون طرشوچیلر بار. مونلر شوشی مقصدلری
 بولنده تون کونلرینی بلعی اجتهاد ایتله و متمادیا تجربه لر برله
 شغلنه لر. اگرده شوشی اش که موفق بولسهر مونلر بزگه کوره
 حرق عادت بولسه لرده اوزلرینه کوره صرف طبیعی بر اش بولاجنی
 معلوم. شونک ایچون حرق عادتک «ولی» لک که دلالتی یوق.
 اگرده برر حرق عادتک «کرامات» بولووی قر آن و حدیثلردن
 آکلاشسه ویا که رسول الله طرفدن حسن خاتمه برله مشرف
 بولاجقاری خبر بیرلگان کشیلر قولنده صادر بولغان بولسه،
 شونلرغه «کرامات» بولو ایله حکم قیلو جائز بولسه ده آنلردن
 باشقه صورتده گی حرق عادتله گه «کرامات» بولو برله حکم ایتو،
 غلو و اسراف بولاجقنده شبهه یوق. عمر بن الخطاب حضرتلردن
 صادر بولغان بر «حرق عادت» نی (اگرده مقبول طریق برله

تولغان آدم درجه سینه کیتورلر .

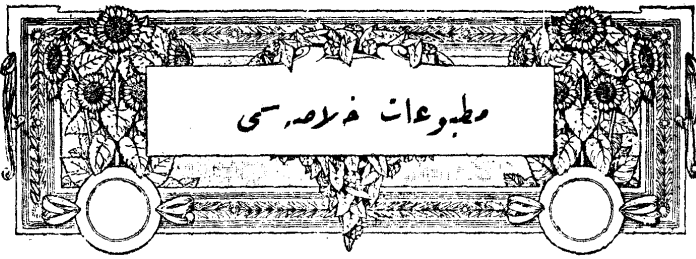
کرامات خبرلری تارالوغه اولنگی زمانلر مساعد ایدی . اما حاضرگی زمان مساعد توگل . بو کونده کرامات خبرلری بولاولننگ سببی اوشبودر .

انگتره ننگ زور صوغش کویمه لرندن بولغان « ویتوریا » ننگ « طرابلس شام » یاتنده غرق بولوروی بیک کوب آدملر ننگ خاطر لرندن حیقماغاندر . مانیورنی قارار ایچون یار بوینه حیوانلر جماعت آراسندن باش بر عرب ماموری اییده شلرینه لطیفه ایتوب بتون جماعت حضورنده : « اییده شلر! شوشی انگلیز صوغش کویمه لرندن برینی غرق ایتسه مینم بوش کشی توگل ایکانلگم برله اقرار قیلورسزمی ؟ » دیدیکنده اییده شلری : « حاضر قوالگنی اوبه مز ، اوزمز مرید بولامز! » دیمشله و اوشبو سوزنی ایتوب بتر بترمازلرنده « ویتوریا » ده غرق بولورغه باشلاب بر قاج سیکونت ایچنده دکر توبینه کیتمش . مونی عرب مطبوعاتی « عجیب تصادف » اسمی برله غزته لرده یازدیله و برندن بری کوجروب بتون دنیاغه تاراتدیله . موندی نرسه لرنی بو کونگی خلق « تصادف » دیب آتیدر . اما بورنغیلر شوندی نرسه لر ننگ بیک کویسینی « کرامات » صانامشله در . بر تقج حیوانلرنی تسخیر قیلو برله « کرامات » آراسنده مناسبت بولماسه کیرهک . بو کونگی فن اهللر ننگ تحقیق لرینه کوره بعض بر آدملر ننگ کوزلرینه طبیعت طرفندن شوندی قوتلر قویلغان بولادرگه شول کوزلرگه قارشو طوردرغه حتی آرسلانلر ننگ ده اقتدارلری بولمی . بر نمسه قرینک آفریقا اورمانلرندن قوری قولی برله آرسلانلر طوتوب قایتووی غزته لرده یازلغان ایدی .

رسول الله حضرتلری خسته لر حقنده اولیلر قبرلرینه یوروب توگل بلکه دوا قیلو ایله بیورادره اوزی ده شول وقتده غنی تجربه - لرگه کوره عمل قیله در ایدی . حتی رسول الله ننگ : « لکل داء دواء » (صحیح مسلم . ج ۲ ص ۱۸۴) دیگان سوزنده بو کونده دوالری تابلمی طورغان خسته لکلر ننگ ده کیه چک زمانلر ننگ برنده دوالری تابلاچینه اشارت باردر . (البته بو دوالرنی تابار ایچون قرآن و حدیث برله عمل قیلوغه اهمیت یرمی طوزغان مسلمانلر طریشمالزلر) . حضرت رسولننگ رخصتی برله اوزیننگ خاتونی ام سلمه گه ابوطیبه اسمی بر صحابه حجات قیلغان ایدی (صحیح مسلم . ج ۲ ص ۱۸۴) . سعد بن ابی وقاص خسته لندیکنده رسول الله حضرتلری حارث بن کله اسمنده بر عرب طیبینی چاقروب دوا ایتدرگان ایدی (اسد الغابه . ج ۱ ص ۳۴۵) .

بو مسئله ننگ ایتگی بیک اوزون و بیک کیک بولغانلقدن اوشبو قدر برله قناعت ایتدک .

واقعه و ماجرا لرغه ، بو کونده ملی مطبوعات کانتروبول بولوب طوردر . یغندن ، یوق خبرلر تاراتوب ده ذهنلرگه اورنلاشدروب قالدروغه امکان یوق . مثلا : بو کون بر عبدالکریم ملا چیقوب ده ایشانلر مناقبی حقنده کتاب تالیف ایتسه و جمله دن : « ۱) بزنگ شیخمز « شریف » اولننگ احمد حضرتی بولینی حاجیلر عرفه کونده عرفات طاونده کوروب کور شوب قایتدیله . اما اوزی شول قربان عیدینی اوز محله سی بولغان « شریف » اولنده اوقودی . ۲) شیخمز ایله یول یورگانه بیک آچقدق ده شیخمز دعا قیلغان ایدی آدمزده ایکمک . قزدوغان ایت . بر صاوت صاف صو ظاهر بولدی . ۳) بر وقتده دیم یلغه سی آرقلی چیغاره ، طوغری کیلدی ، لکن کورده یوق کویمه ده . شوندن صوگ شیخمز نماز لغینی جایدی ده ایکمز شونک اوستینه اوطوردق ده آرقلی چیقوب کیتدک . ۴) بر وقتده قرده بارغانده مریدلر بیک صو صادیلر ، شول وقتده شیخمز برگه آیغنی برله تیمدی ده شوندن آتلوب چیشمه چیقدی و بر طرفغه آغوب ده کیتدی . ۵) شریف اولننگ باشقردلری وقمزغه کیلگن معلملر کرامات خبرلرینه ایشانمیلر ایدی . شیخمز بر کون اورمانغه بارغانده بر بوری اوستینه آدلانوب بوریننگ قولقلرندن طوتوب کون اورتاسنده اولغه قایتوب کردی هم ده : - کراماتغه ایشانمی طورغان باشقردلر ، معلملر! مونه ایندی کورگه ! . . دیب اورام اورتاسنده طوقتاب طوردی ، شوندن صوگ شریف اولی باشقردلری وقمز ایچوب یاتوچی معلملر حتی اورص مارجالرده کرامات خبرلرینه ایشانا طورغان بولدیله . ۶) شیخمزنی زیارت ایتار ایچون دیب « بوی » ده اوقوغان بر ملا واقعه غوبیر ناسندن کیلگن ایدی . شیخمزنی کوروب صحبت ایشکان صوگ نی ایچوندر شیخمزنی اوزی فرض ایشکان روشده تابماغان و کو کلندن « سفرم ضایع بولدی » دیب حسابلاغان . اخشامدن صوگ طهارت گه دیب چیقسه بیک قورقچ روشده بر بوری بو ملاغه قارشو کیلگن . ملا قورقوب شیخمز یانینه یوگروب کرگان صوگ . شیخمز چیقغان ده بوری گه غیرت برله : « مین سزگه فونالقرنی قورقتمه گر ! دیب ایتدم بیت ، شول سوزمنی نیک اونوندگر ؟ .. » دیب چققرغان . بوری ده شول ساعت برله قویرغینی بوتاب شیخمزگه یالو ناباشلاغان و شوندن صوگ اورمانغه کیتکان . شول وقتده شیخمز بوی شاگردینه قاراب : « سز مونه طشقی یاغکزنی غنه توزه ته سز شونک ایچون بوریدن قورقاسز ، اما بز ایچکی یاغمزنی (کوکلمزنی) توزه ته مز ، شونک ایچون بوری بزنگ اوزمزدن قورقادر » دیب بوی شاگردینک یوزینی قزارتقان « مضمونده ماجرا لر یازسه هر کسیدن مقدم شریف اولنده غی قویان قووب یوروجی باشقردلر پروتست یاصارلر . مطبوعات ده عبدالکریم ملانی قرمسقه او یاسینه اوطور .

آیہ . «کتہ قورغان» شہرینک منصبدارلری طرفندن مذکور شہرینک فاحشه خانہلری وسفاهت اورنلری یابلغان ایدی . بو اشدن شہرینک مسلمانلری بیک ممنون بولغانلر ایدی . لکن تأسف که اوزمینک شقاوتمز سببلی یغموردن قورتولوب تامچی غه اوچرادق . حاضرندہ فاحشلر اورنلرینی جوانلر . فحش خانہ اورنلرینی چای خانہلر اشغال قیلیمقدددر . قایسی طرف غه غنہ کوز سالسا کده جوان و آنک طرفندہ دیستہ دیستہ عارسزلر یوریدر . شہرینک آقسقال بایلر ندن بری «فرغانہ» دن کیلگان جوانلر نی اوزی ایله برلکده فایتونلر غه او طور توب یوروتہ وشوشندی قباحت اشلر برله فخر قیلہ در . موندن کورمکچی یاشلر ہم کیچہ لرینی سفاهت اورنلر ندہ اوتکارلر .

تورکستانہ مصراسی . تورکستان مسلمانلری آراسندہ ضررلی قورت و حشرات کچی اورنلاشقان «قلندر» نامندہ بر گروہ لا یفلحون بار ایدی . بولاردن عموم تورکستان مسلمانلری متضرر ایدیلر . حمدلر اولسون تورکستان مرکز ی بولغان «تاشکند» شہرندہ گی مأمورلرینک ہم دہ یاش مسلمانلرینک غیرتلی ایله بولارینک تله نوب یورمکلی منع قیلندی . بو یاخشی اش ، تور-کستانینک باشقہ شہرلرندہ ہم کورلمکدہ در . بولاردن باشقہ تورکستاندہ ینہ «اولی» لر باردرکہ بولار قلندرلردن دہ مدہش و ضرر ایدیلر . بو طائفہ ہمہ شہرلردہ بر مقدار بولوب ایرلری اصلا مشروع کسب ایله شغلہ نماسلر . خاتونلری ایسہ ییلکہ لرینہ خورجین صالوب کوچہ بکوچہ کیزہ رلر . بعضیلری گدالک طریقہ سندہ و بعضیلری هر خیل میدہ نرسہلر صاتمق طریقہ سندہ اویدن اویگہ یوروب بیچارہ خاتونلر مزی «قال باقامن ، اویگدہ عمل بار ، جادو بار» دیب آدیلر . پلاری بولسہ پوللرینی ، بولماسہ ایسکی کیوملرینی و ایرلری نیچہ مشقتلر ایله حیغان غلہ لرینی آلوب کیتادرلر . شولای قیلوب بیچارہ و جاہلہ خاتونلر مزی خرافاتدن خرافاتگہ صالمقدہ درلر . اورنی کیلسہ اوغر یلق قیلودن و یاش بیگیتلر مزی نک اخلاق و ناموسلرینی بوزا طورغان یامان اشلردن ہم تارتماسلر . شولای بولسہ دہ اوزلرینی چن مسلمان دیب دعوا قیلورلر . حالبوکہ اوزلرندہ مسلمانلق آتاری کورونمیدر . کوزگہ کورونہ طورغان مسجد ، مکتب و مدرسہلری ہم یوق . بر فرقه خلقمز آلارنک سوزلرینہ اشانوب تغافل قیلیمقدہ درلر .

اورالسکی : مرحوم پدرمز حضرتلرینک بخارادہ اوقومش یازما شرح عقائد عضدیہ سی نک آخرنندہ اوشیو سوزلر یازلمشدر : «قان عبدالرحیم ملا الاوتز ایمنہ نی القازانی : «زغر محنت چکدی جسمم توکدی کوزم زغر آب» «زغر عقبی شرحم اولسون زغر تاریخ دن جواب» . عبدالرحیم الاوتز ایمنہ نی حضرتلری حقتندہ «احمد مدحت افندی» رسالہ سندہ : «کوب یازوچیلر مزن» دیب بر سوز کورمش ایدم . بو ذاتک ترجمہء حالی معلومی ؟ اثرلری کوبرہ ک نیدی موضوعلردہ و مطبوعی ؟ مذکور بیتنک صوگنی مصرای اوتز ایمنہ نی نک کندو طور مشندن برہر واقعہ گہ اشارت توگلمی ؟ چونکہ «زغر» کلمہ سی آستینہ ۱۲۰۷ تاریخ یازلمشدر ؟ شول خصوصلردہ «شورا» دہ معلومات ویرساکر ممنون اولور ایڈک . ابوالسمود الاحمدی .

سُور : صوگ مصراعده غی «زغر» کلمہ سی ابجد حسابی برله تاریخدر . شول ۱۲۰۷ دہ یازغان بولادر . باشقہ لرینی اوزوب آیتورگہ اقتدارمز یوق . ایکنچی مصراعده غی «زغر» ناشو معناسندہ بولورغہ ممکن . هر حالده موندی نرسہ لرینی بلودن بر توری فائده و بلماودن هیچ بر ضرر بولماز . بلو لذتی برله ، عمر صرف ایتو محنتی فارشی کیتورلسہ صوگیسینہ کورہ اولگیسی بیک جزئی نرسہ بولوب غنہ قالور . موندی نرسہ لر فصاحت و بلاغت عالملری قاشندہ دہ مدوح توگل . عبدالرحیم حضرتک ترجمہء حالی «مستفاد الاخبار» ہم «آثار» دہ مذکور بو کتابلرینک ایکیسی دہ مطبوعدر . اثرلرینک کوبرہ گی ایشانلرغہ مقابله قیلودن عبارت بولوب قسقه رسالہ لردن بیک آزی غنہ مطبوعدر .

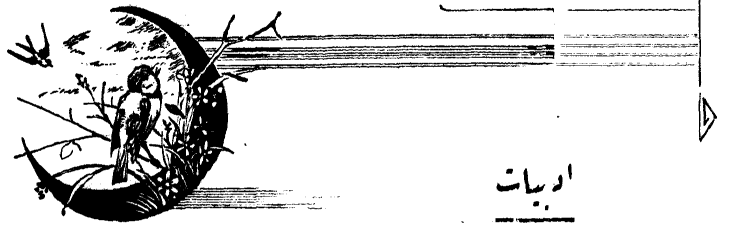
قطعه

بو عالم دہ انسانلری حر یارادان جناب حق
هر ملتہ زنجیرینی قردرتمشدر ، قردر تاجق
بونک ایچون حقسزقلر جاہل لره فکر ویرور
ظالمک کندیلری مظلوملره یول کوستارور .
محمد امین .

نه جاہ ایله در ، نه مال ایله در
نه سن ایله در ، نه سال ایله در
بکم ، اولولق - کمال ایله در .

ادبیات

آ کلاتورغه طرشقان نرسه لرن آ کلاتورغه طرشو چیلر، اثرله نو چیلر
بارمو؟ ... هیهات!

آنا تنگی صابانچی آرتدن ایولوب - ایولوب یورگان
قوشلرنی کوره مسک! ... آلا، نی آرتدن و نیشلهب یوریلر؟
نی ایچون مشقته نهلر؟ نی ازلیلر؟. آلا اوزلرینک همده نسللرن
دنباده قالدراجق عزیز بالالرنینک تاماقلرن طویدرغه یوریلر.
«کسبسز رزق یوق» لغن آلا ریک آچق بله لر. شوننگ
ایچونده ایرته طورو ایله برنجی قایغیلری (قایغرتقان نرسه لری)
رزق ازله و، رزق تابو، عزیز و قیمتلی بالالرن تریه له و و آلا رنی
اوسدروب کشی ایتو اویلری بولا.

بولارنک احوال و حرکتن اوبلاغانده بتون عقل و کلامتنک
آدم اوغللرینه غنه خاص بولوونیه هیچ آساناسی کیلمی. آدم
اوغللرینک کوبسینه نصیب و میسر بولماغان صفتلرنک، آلا رنک
هر برسنده بولووی آدم اوغللری غبته قیلورلق بر حالتدر.

آنا تنگی یوک طاوننگ بوینده غی اورمان جاوقالغ نیچوک
ماتورلانغان! آندغی آغاچلر یه - یه شل یافراق یارغان. گویه
هر آغاچ یه شل چاپان کیگان کبک. بتون قرلر، بتون بلونلر،
بالانلر - آلانرغه یه شل پالاس توشه لگان. اول عادی پالاس غنه مو
سیگا! اول نیچوک آلی - گوللی، یه شلی - زه ننگه لری چه چک
ایله زینتله گان. شول چاپانلر، چوار بالاسلرنک اوستلرنده
ایله نهلرنده بیچه مکلهب قوشلر عسکری تزلگان. آنه شول
سویکملی، راحت، کوکلهرگه نله نینداین راحتک، شادلقلر بیره
طورغان یه - یه شل بیرنک اوستنده، شول لطافت، شول
راحتلکلرنک اچنده، فلکنک شول سحرلی، جاذبه لی طبیعتدن
متأثر بولوب، خدای نك بر بنده سی سجده گه کیتکان ...

باقی بر آزغنه کوک یوزینه! نیچوک آچق، نیچوک ماتور؟
زه - زه ننگر کوک دیگری! قایدن باشلانغانده قایدن طوققالغان؟ ..
آنا کوره مسک! یک یراقده، یک یراقده یوری تورغان
قوشلرنی! آلا کوک - هوا دیگرنده نیچوک حضور - صالملاقنه
یوزهلر! نیچوک قاناتلری طالعی ده نیچوک حاللری بتمی!؟

اخلاص بله ن قولاغکنی صالوب طکلاسانه شول قوشلر
موزیقه سن! کوککنک نینداین نچکه قلرینه باصالر، نینداین نچکه
حسارنی قوزغانلر! بتون طاولر، بتون قرلر، آغاچلر، اوله نلر،
چه چه کلر باری ده نیچوک اخلاص بله ن طکلیلر؟ باشلرن توبه ن
صالوب نینداین خیال و شادلق دریاسینه چومغانلر!

آنا کوره سکمو؟ تنگی شالتراب آغا تورغان صوده، بوکون
نیچوک طاوشسز، طنسز آغا. یک نه کرن تاوش بله ننگه
سوبله شوب اوته.

کیومسزلرنی اوشوتکان، فقیر و مسکینلرنی قالتوراتقان،
حیوانلرنی عذابلاغان رحیمسز صالقون قش آیلری اوتوب،
مرحتلی و جلی، سویکمی و هر کنگه شفقتلی یاز - جای کونلری
کیلدی. ایندی تیگی رحیمسز و قاتی، اچلرگه اوتله شه، تشرلنی
شقلدانا طورغان صالقون جیللر اورینه، راحت و یومشاق، بتدن
سویوب جووانا طورغان جلی جیللرگه ایسه. قویاش تنگی
دیکار - غنوار حیصلارنده غی قاتیغینی: اول سویکمسز
و شفقتسز لگن تاشلاب هر کنگه و هر نرسه گه سویکملی قاری
و هر نرسه نی قرغانغان توسلی یاقتراق کیله، جلیغن و شفقتن
کوندن کون آرتدرا و کوندن کون رحمتن سیه. کوک یوزنده
ایولوب - ایولوب یوری طورغان قار بلوطلری قیادری یوق
بولوب کیتدیلر. یوک یوک طاولر، کیک قرلر باری ده قش
بوینچه چیکگان عذابلرن ایسلرینه توشروب جلاشدیلر.
آلا رنک کوز یه شلری ایله چوقورلر، یلغهلر طولدی. دیکگرلر
حاصل بولدی. ایندی دنیا نورلانندی هم ماتورلانندی.

آنا تنگی قابقا باشنده غی چیرشق نیچوک ایتوب قاناتلرن
قاغا - قاغا صایری. اول اوزینک یارنی یلق سیاحتنده گی تأثرلرن
سویلی. شونده کورگان و بلگان، ایشکان عجائبلرن ذکر قیله ..
آنا، کوک یوزنده اوچوب کیله تورغان قر قازلری نیچوک
منتظم تزلشکانلر. نیچوک ایتوب بر برسی ایله دوستانه سویله شوب
کیلهلر! اوزینک قویلغان اورندن هیچ برسی ده آیرلمی هم
آیرلاچقده توکل. آلا بو دوستلقلری بو انتظاملری ایله
«عقللی آدم اوغللری» نه غونه بولو شرفینه ایرشکانلر. لکن ..
قایا آدم بالالرینه آلا رن آزغنه عبرت آلو! قایا اول، آلا ر
کبک بر جیکه تزلوب، بر آوزده بولو! .. «عقللی آدم»
اوغللری آلا رنک قرآن حکمی ایله یورولرینه ده حسد ایتهلر
توگلمو؟ .. کوره مسک شول «عقللی» لرنک برسی آلا رغه
تابا ملظعن توزه گان! ..

قاراسانه شول طورغایلرنی! دنیانک بهمی هم لطافتی اچنده
نی قیلانورغه بلمیلر. عرشلرگه آشارغه تیلر. طوب - طوغری
کوک یوزینه منهلر و آنده آدم اوغللرینک ظلملری - گناهلری
حقتده وعظملر سوییلر. لیکسیه لر اوقیلر. .. لکن آلا رنک

بلگاج حضرت جبریل: اقدام، مینم خلق ایتلگانمه نیچه مه، نیچه مگ یلار ایندی. مین خلق ایتلگاندهده بو کروان شولای بوروب طورمقده ایدی. تئلی هنوز بوروبونده، دیه اوسته دی. حضرت محمدنک تعجیبی طانی آرتدی. اول اله سینه توجه ایتوب بیرگه یغلدی ده سجده گه باردی. سجدهده اله سندن صورادی: یا ربم! بلدر میگا شونده غی بیوک سرکنی... حضرت اله دن، بر تویه نك اوستنده گی یوکنی چیشه رگه. آنده نیلر بولسه ده، شونك برسن واطوب قارارغه، امر بولدی. تویه نك یوگن چیشوب قاراسلر کوردیلر، که: ایریلی و اقلی چیکه وک. چیکه وکنی واتیلر. حضرت محمد ینه طاک عجب گه قالدی: چیکه وکنک اچی بزنگ دنیا ماز ایدی. مسجد حرامدن مسجد اقصی غه یول طوتقان جبریل ایله محمدده آنده کورینه لر ایدی... تبسم حالنده طوروچی جبریلگه حضرت محمد: یا جبریل! هر بر تویه نك یوگنده گی هر بر چیکه وک باشقه. باشقه عالمونی؟ جبریل: درست اقدام. حضرت محمد ینه سجده گه باردی... قصه شونده بته.

بو کون تگی بتون آغاچلرنگ، اوله نلرنگ ییلارن صغادرا بولگدرا طورغان جیلده آلازنگ راحتارن بوزماس ایچون انصافقه کیدلگان. باری ده شول قوشلرنگ موزیقه سن طکلیلر باری ده کوکلرن باصالر. بو قوشار اول موزیقه لرن قایده اویره نگانلر ده قایده بلگانار! خداینک نینداین موزیقه مکتبن تمام ایتکانلر؟ ئەالله صوگ بو قوشلر خداینک «رحمت فرشته لری» بولوب جن «جنتی» ده شوشی میکان؟!... امام احمد اطیف بیکتواف. «قالماش».

حقیقت ازله و

(خیالی حکایه)

هیئت عالمدن خبردار ذهنمه، بیلگی، بو قصه یاکی بر نرسه بیررنگ توگل. اما مین ایکنچی تورلی اویغه طالدم. مینم اویلازم چنلاب الله نی طانو. حقیقت گه ایرشو یولنده ایس کیتکیج کوب اشله گانگه شول ایکنچی عالمده گی بره رخان ایسه سن کوره سم، الله. جان حقنده آلا بله نده سویله شه سم کیلوب کیتدی. سویله شه سم ده کیلوب کیتدی یوقلادم ده... ایندی توش کوردم: فضای غیر متناهی ده. زورلی، چکنه لی غیر متناهی عالمدر بولدیغی و هر عالم نك نیچه، نیچه دنیالری بولدیغی هیئت عالمدن خبردار کیشیلر گه معلوم. شول عالمدر جمله سندن برسی ده بزنگ قویاش عالمی، قویاش عالمنده گی دنیالر جمله سندن برسی ده بزنگ ییر آتلی دنیا ماز... مونه بزنگ ییرمزدن ۲۱،۶۰۰،۰۰۰ مرتبه زور سیریوس اسملی بر دنیاده (بو دنیا قویاش عالمنده توگل) بیوک بر عالم، اوز دنیاسینه اوزی صیبا آلمیچه باشقه دنیاده گی کیشیلر ایله سویله شه سی کیله ایکان. بو عالم اوزی سیریوس دنیاسنده ایگ زور عالمدرن، ایگ زور فیله سوفرلر دن حساب ایتله. عفو ایتکر حکایه یازغانده قهرمان نك قیافتن ده یازوب اوتلر بوغای: سیریوس عالمی قیافتسز، چرکین کیشیلر دن توگل ایدی. دنیاسی عادتچه بویی بزنگ حساب ایله ۳۳ چاقرم ۱۶۲ سائزین غه غنه طوغری کیله در. مونارغه دلیلر کیتروب مشقتله نمیم، باری شونیغنه ئەیتوب اوزام: کیشیلری ۲ آرشینده دورت ویرشوق بولغان بو ییر دنیاسینه قاراغانده ۱۲،۶۰۰،۰۰۰ مرتبه زور سیریوس نك

توش کوردم. «کورسه نك نی بولا. هر کم توش کوره بیت» دیورسز. ئیدو شولای، هر کم توش کوره، حتی توشنک سبیلری و فلسفه لری ده ایندی هر کمگه معلوم، یعنی آدم بالاسی نرسه نی اویلانسه و نرسه طورنده باشی ایله کوبره ک اشله سه، توشنده ده شولارنی کوره. احتمال مینم ده آله یازاچق توشمنی کوروگه سبیلر بولغاندر؛ مین یوقلار آلدنده بر قصه اوقوغان ایدم: حضرت محمد معراجفه آشده مسجد حرامدن مسجد اقصی غه طابا یولده بارا ایدی، دی. آنک آتلا نغان پراغینک تزگن حضرت جبریل طوتقان ایدی، دی. بایناق بارغاندن صوگ آلا اوزلرینک بارا طورغان یوللرن آرتقلی کیسکان اوزون بر یولغه اوچراغانلر. اول اوزون یولده اوچی باشی کورنمه گان اوزون کروان بوروب طورمقده ایکان. بو اوزون کروان نك تویه لرنده هر قابوسنده قابچقلر ایله نرسه در یوکله تلگان و هر بر تویه نك تزگنی، عادتده کیچه. آلدنده غی تویه نك قویروغینه به یله گان بولغان. حضرت جبریل قوی ایله کوته روب تزگن آستندن اوتوب کیتمکچی بولغاچ حضرت محمد: صبر ایتکر، کرواتی کیسوب چغو عرب عادتده یوق. کرواتنک اوتکانن کوتیک. حضرت جبریل تبسم ایله: ممکنمی؟ بو کرواتنک اوتکانن نیچه نیچه مگ یلار کوته رگه کیره ک. آنک باشن و اوچن الله دن باشقه هیچ بر روح ایسه سی بله آلمی. حضرت محمد طاک قالا. حضرت محمدنک آبدراشده قالغانی

یعنی هر عالم ننگ موجودات و عدمیاتی قویاشلرندن بولورغه تیوش. ساتورین علماسی: ئیدیو، بولار بارده بزگه معلوم مسئلهلر. صوگ؟ ديه نتیجه سن صورادیلر.

سیاح: صوگی شول: مونه مین کورگان قویاشلر هیچ قایوسی برسی برسینه اوخشامی. مثلاً: بر دنیاده بولغان کیشیلر ننگ کوزلری نیچک تورلی، تورلی بولسه، قویاشلرده شولایوق تورلی، تورلی. بناءً علیه جن معناسی ایله حقیقت گه ایرشور ایچون بر دنیانگ غنه قوانین طبیعیه سن او قوییتمی، بلکه بتون عالم ننگ قوانین طبیعیه سن او قو کیرهك بولوب چغا. مونه، مینی شولقدر اوزون سیاحتکه قوغان نرسده. شول، چن حقیقتنی اوگره نو آرزوسی بولدی. مین امید ایتمه، که: انشاء الله موفق بولورمن.

ساتورین علماسندن هیئت شناس: افندم، قویاشلر ننگ تورلیلرگن بز آگلاب بتره آلمادق.

سیاح: مثلاً سز ننگ قویاشلر نیندی توسده؟

— بولای کورنشده قوی صاری قاطش آق توسده. اما نورن تحلیل ایتسهك، جیدی تورلی توب توب ظاهر بولادر. سیاح: نه، بز ننگ قویاش بولای کورنشده آققه مائل قول توسده، تحلیل ایتسهك، اوتوز توقز تورلی توب توسلر ظاهر بولا. بوروشلی تورلیلرکنی مین هر بر قویاشده کوردم. حتی بر دنیانگ کیشیلری میکا قویاشلر ننده یوز یکرمی تورلی توب توسلر تحلیل ایتکانلرن، بعض بر دنیا کیشیلری ایسه ننگ دن آرتقکه تحلیل ایتکانلرن سویله دیلر. شولارغه بناءً قطعی صورتده نهیته آلام، که: بر دنیانگ طبیعتن نهایت بر عالم نی او قوغنه حقیقت گه ایرشور ایچون اصلا کافی توگلدر.

ساتورین علماسی تیرهن اویغه قالدیلر. آراق یوش طور ما-ون ایچون، سیاح:

— سز نیچه یاش یاشیسز؟ — دیدی.

— نهی افندم، صوراما گر ایندی. بز ننگ عمر کوز یوموب کوز آچقان قدرگنه، یاخشوق علملر ایله حاضرله نوب، تمام علم دریاسینه چوموب حقیقت ازله رگه باشلاغاچقنه ئولوب کیتهمز. مثلاً: بزده اورتاچه عمر، قویاشمز ننگ بیش یوز مرتبه نهیله نوب چغوی (ساتورین قویاشینگ بو قدر یورشن بز ننگ یر قویاشی ایله حسابلاسه ق اون بیش مگ یل بولا. دیمک، که: ساتورین یولدزنده اورتاچه عمر اون بیش مگ یل بولادر. زارلانورلق بار!).

سیاح: خیر، مینم فکر مچه یاشنگ کوبلرگنده آرتق معنا یوق، چونکه باری بر، بر وقت یوققه چغلاچق بیت. مثلاً: بز ننگ عمر سزده کیگه قاراغانده جیدی یوز مرتبه اوزونراق. (بز ننگ حساب ایله اون میلیون بیش یوز مگ یل بولادر).

کیشیلری ده، بز ننگ کیشیلر نندن شول مرتبه زور بولورغه تیوش بیت. شولای بولغاچ حساب ایتوب قاراسه گز، مینم توشمنگ بتونله یوک شیطانی توکلرگینه اوزگزده اشانورسز. کیشیلر ننگ شول مرتبه زور بولوی نیک لازم دیره رگه اورن یوق، چونکه بتون علم، فن و فلسفه ИНДУКТИВНЫЙ بیت...

ایندی آننگ بیک ماطور یوزینگ، سویکملی بورزینگ و ملامچ کوزلرینگ، شاعرانه قاشلرینگ زورلغن حسابلاب بلونی اوزگرگه قالدیرام. شولقدر زور کشی ده. باشنگ «می» ننگ کوبلرگن سویله ب طوراسی ده یوق، «البرز» طاوولرندن زور «می» ده آزمی علم بولور دیسز. شولای ده اول علمگه طویعادی. علمنی، چن بلمنی یعنی «حقیقت» نی ازله و ایچون فضا ده غی باشقه عالملرگه سیاحت قیلماچچی بولدی و اوز عالملر ننده گی زور قویاش نورینگ آطلشندن استفاده ایتوب فضاغه یونهلدی. فضا ده اوزاق زمان یورگانندن صوگ نهایت «ساتورین» یولدزینه (دنیاسینه) کیلوب توشدی. «ساتورین» دنیاسی بز ننگ یردن باری ۹۰۰ مرتبه گنه زور، شولای بولغاچ «ساتورین» کیشیلری ننگ بویی ایچی چاقرمندن ده آرتمیدر. «سیریوس» عالمی اوزینگ تزینه ده یتمه گان بو واق کیشیلرگه، آرتق عجبله نهمدی. باری بیک آرغانلغن سویله ب، استراحت ایتهرگه اورن صورادی. بو، کوتلمه گان قوناقدن تعجب ایله شادلق آراسنده حیران قالغان ساتورین علماسی اوزلر ننده مشهور زور اونیورسیتیت ننگ بیک زور زاننده اورن حاضرله دیلر. بر نیچه قویلر دن آشلر حاضرله نوب زور مجلس قوردی. ساتورین علماسی برسی آرتندن برسی صوریلر، سیریوس عالمی (سیاح) ده تیوشنچه جوابن بیروب بارا هم اوزی ده صوراشه ایدی. سوز بولای باشلانندی:

سیاح: طبیعتنگ تورلیلرگن اعتراف ایتمی چاره یوق. مین سز ننگ دنیا گزغه توشکانچه کوعی، کوعی عالملرده بولمادم، اما هیچ بر اوخشاش عالم طابا آلمادم. درست، هر بر علمده گی تحری، وجودیت و عدمیت طبیعتلری قانوننده بولغان قاعده لرگه اطاعتده برسینه برسی اوخشیلر. طبیعت قانونلری ننگ اوز عالملر ننده حکم اجراً ایتولری برسینه برسی اوخشی، اما طبیعتلر باشقه بولورغه تیوش...

سیاحتنگ سوزن چنلاب آگلاب بترمه گان ساتورین علماسی باری برگه دیره لک «نیچک؟» ديه سؤال یریدیلر.

سیاح دوام ایتوب:

مونه مین کوب عالملر نی اوزدم؛ کوب، کوب قویاشلر نی کوردم. اول قویاشلر ننگ دنیالرن هم اوزدم. بر قویاش آستنده بولغان دنیالرنک جمیع قوانین طبیعیه لری قویاشلرینه عائد بیت،

ساتورین علماسی عجبکه قالب قارادیلر.

سیاح: یوققه عجبسنمز، مین شوندی یولدزلرده بولدم، که آنده غی حیوانلرنک عمری حتی بزده گیدن ده مگ مرتبه آرتق. اما شولای بولسه ده عمرنک آزلغندن زارلانالر. اما مینمچه زارلانو مغناسزدر. چونکه بلمسزلنک، اوتلو دنیاسینه بر کیتسه ک دنیا ده بر کونمی طور دک، میلیون یلمی هیچ اهمیتی یوق. نهی نهی بز طبیعتک تورلیدگندن سویلی ایدک بوغای. افندیلر! سزنک دنیاده غی خلقده توب نیچه تورلی حس بار؟

- بزده افندم، جیتمش ایکی تورلی حواس بار. لکن، کوب تأسف، که: بز بو قدرگنه حسلرنی اوزمزه آرسنازم. بو قدر حسلرنک گنه تحریاتی مافوق الطبیعتنی آ کلاوغه یتمی، بز ایندی طبیعتمزنی تمام اوقوب بتر دک. اما جاننک، آکنک توب منبلرن طابارغه هنوز یتوشه آلمیمز؛ مونیده خواسمزنک آزلغندن کوره مز.

سیاح: نه قدر عجب اشلر. مینم بو اوزون سیاحتمدن آ کلاغان نرسه لرمنک برسی ده شول، که: مخلوقاتنده غی حواسنک آزلنی کوبلگی، دنیالنک زورلنی کچکنه لگی نسبتده در. مثلاً: بزده مگ دن آرتق حواس بار. یعنی بزنگ دنیا کشیلری مکدن آرتق حواس ایله آ کلیلر. چونکه بزنگ دنیا مز سزنکندن کوب زور ایکنی معلوم. مین ینه اوزمزدن زور دنیالرده غی انسانلرنک حواسی اوچهر، یشهرمکگه یتکان و کچکنه لرنده گیلرنک سزنکندن آز اوستن، نهایت ایلیلی گنه حواس ایله حسله نوچیلرنی ده کوردم. مین قورقام: مونده مبدأ عالی (الله) نک یوک سری بولماسون، یعنی اول پاک ذات هر دنیا انسانینه باری اوز دنیاسن آ کلازلقنه حس بیرگان بولماسون. مثلاً: سز بیت اوز طبیعتگرنی تمام اوقوب بترگانسز، شونارغه حواسگز تمام یتکان. اما آرتغینه بارا آلمیسز. بو- مین بولغان دنیالنک همه سنده شولای. ینه مونده شونی ده نه یتوب اوزارغه کبر دک، که: بر دنیا انسانلری اوزلرنکندن کچکنه دنیانک طبیعتن بیک ییکل اوقوغه مستعد اما اوزلرنکندن زور دنیانی اوگره نورگه آلارده حواس یتمی. طانن شونسی عجب: بر دنیا انسانی ایکنچی کچکنه دنیاهه بارسه، اول دنیاده نه قدر حس بولسه بو افندیگه شولار عارض بولا. مین مونئی اوزمده صناب بلهم. مثلاً: مین حاضر سزده حالده بتون حسم ایسه، شولای ده جیتمش ایکیدن آرتقانلرینه محسوسات یوق درجه سنده آز.

ساتورین علماسندن منطقی: آلائی بولسه، بز دنیامزنی ده اوقوب بتر وگه مستحق توگل ایکنمز. دنیامزده بز بلمی طورغان محسوسات بار بولا.

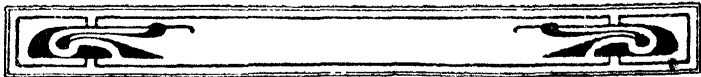
سیاح: طوغری سوزگه جان فدا. بیک درست افندم. هیچ بر انسان اوز دنیاسن اوقوب بتره آلمی، حسینه نسبة بترگندهی بولسه ده. حقیقتده کوب نرسه دن خبری یوق. مونه سز اوزگرنکندن زورراق دنیاهه باروب طاغی ده کوبره ک حس ایله حسله نسه گز ایدی اوز دنیا گرنی غامی ایله اوقوب بتره آور ایدگز.

ساتورین علماسی حیران قالب بر آز طور دیلر. نهایت باری ده بر آوزدن دیهرلک: اشاغیمز افندم، بولار قوری دعواغنه، هیچ بر دلیل یوق و بولورغه ده ممکن توگل. اگرده بز سزگه حرمتاً علی العمیا لشانورغه کوچله غه سه ک سوزلرگز بوش دعواغنه. سیاح کولدی: مونه شول سوزلرگز اوزی دلیل بولا. چونکه مین سویله گان حقیقتنی آ کلازلق سزده کیره کلی حس یوق. آلاز طانن کوب سوزلر سویله شدیلر. لکن نه قدر سویله سه لرده سیاحتک عجائب غرائب دعوالرینه اشانا آلمیلر ایدی. شولای بولسه ده سیاحتک زورراق دنیاهه بارسه ک حسلر کوبه یه دیگان سوزی بر قارت فیله سوفکه شولقدر اوخشادی، شولقدر ممکن کورندی، که: حتی اول سیاح ایله برگه فضا سفرینه جیونا باشلادی. چونکه اول فیله سوف، بتون عمری بویینه ساتوریننک طبیعتن اوقوب، اوقوبده نهایت ایگ کیره کلی بولغان بر مبدائی اویوشدرا آلودن عاجز قالغان و «بر نرسه ده بلیم» که باروب تره لگان ایدی و بو بلمسزلکنی، اول، نیچک در حواس آزلغندن کوره باشلان، شونک ایچون آتقی ایدیسه سی بولار ق حقیقت که ایرشورگه ممکن توگل، اول بیک به شرن نرسه، آئی طابارلق بزده قوت یوق، دیگان و شول حقدده نیچه، نیچه جلد کتابلرده یازغان ایدی. شونک ایچون سیریوس عالمینک سوزلرینه تمام اشانوب بتمه سنده بیک ممکن طابا، بلکه یاقن احتمال کوره ایدی...

سیاح ایله فیله سوف فضا سیاحتینه کتیرگه جیوندیلر هم یولنی قایده طوتارغه کیگاش ایتوب پلانلر قوروب بر ای چاسی یوواندیلر. فیله سوف نیندی ده بولسه، زورراق دنیاهه اوچونی قوتلی ایدی. لکن شول وقتده فضا ده ظاهر بولغان قویرقلی یولدز فیله سوفنگ مرادینه خلاف اولار ق یول طوتوغه سبب بولدی. چونکه بو قویرقلی یولدز سیریوس قویاشی عالمی ایله بزنگ شمس عالمن اوری آنک یولی شول و حاضر یونه لشی ده بزنگ شمس عالمینه طابا ایدی. سیاح قویاش نوری ایله آطلوغه قاراغانده قویرقلی یولدز ایله یورونک ییکل و طنچ ایکان اثبات ایتکاج، آلاز بزنگ شمس عالمینه کیتونی معقول طابیدیلر. هم ساتورین خلقی ایله تیوشنچه صاو بوللا شوب آیرلیدیلر. قویرقلی یولدزنگ اوزون قویرغی ساتوریننک آقاسینه تیوب اوزاچاق بولغانه

کچکنه! ديه بارماق اوچي ايله بر زورغنه بالينا بالغن چنتوب آلدی. آلارنگ کوزينه طوزان پارچه سندنده کچکنه کورنگان بو بالينا بالغن آلار اوچارينه سالوب. جانی بارمی یوقیلغن تیکشردیلر. بو میقروبو ده جان بارلغن ایگ اول سیریوس عالمی کشف ایتدی. چونکه آنک یاننده میقروبلر تیکشردیگه مخصوص همه قوراللر بار ایدی. اول ایگ کچکنه نرسه لرنی کورسه ته آلا تورغان میقرسکوب آرقلی قازاب، مونده جان بار، لکن خلقتی آگلی میقروبلرغه اوخشامی دیدی ده کسه سندن خاطره دفترن آلوب: «ارض» دیگان جرمده بر میقروب کوردک، گوده سی بزنگ چاخوتفه میکروبلرندن ایللی مرتبه کچکنه. ديه یازوب قویدی. شماده اوزاق یووانمیچه بزنگ سیاحلر ایندی جنوبکه کیتدیلر.

(آخری بار) ن. دومای.

حوادث

پادشاه حضرتلری رومانیا ننگ کوستنجه شهرینه باروب رومانیا قرالی وعائله سی ايله کورشدی.

بر ملاقات وقتنده ایکی پادشاه طرفندن سویله نگان نطقلر رومانیا ننگ اتفاق مثلث دن آیریلوب روسیه سیاسته تابع بولو طرفینه کوچدیگن کورسه تهر.

۱۵ ایونده پیتربورغه مسلمان فراقیسه سی حضورنده اسلام روحانی اداره لرن اصلاح حقنده مذاکره باشلانادر.

با کوده نفت قویولرنده اشله وچی ۲۵-۳۰ مک آراسنده اشچی اقتصادی طلبلر عرض ایتوب اش طاشلادی. حکومت طرفندن دوماغه نامار وبقاترینبورغ شهرلرنده عالی هنر وزارت مکتبلری آچو حقنده لائحه کرتیلوب دو ما کامیسیه لرنده قبول ایتلدیلر. دو ما روسیه ننگ عسکرن ییک نق آرتدرو هم یاگا زور فلو ط صالو حقنده حکومت لائحه سن قبول ایتدی. بونگ ایچون چخاقق یاگا راسخود اعلان ایتلمه دی ئلی. هر حالده ۵۰۰ میلیون صوم ايله میلیارد آراسنده در.

حکومت اورسکی - طرویسی، اورسکی - زلاتاوست یولی، اورنبورغ - اوقا، اورسکی - سیمی پالات آرالرنده و باشقه ییک مهم اورنلرده یاگا تیمر یول سالورغه امتیاز بیررگه بولدی. بونگ ایله شرفی روسیه ده الوغ اقتصادی کوتاریلو بولاچقدر.

آلار آلفه اوستینه توشدیلر و شوندن قویورقه اله گوب فضا ايله بولغه کیتدیلر. میلیارد میلیارد چاقیرملر یورگاندن صولک نهایت «یوپیترگه» یاقلاشدیلر. آلاز یوپیترگه توشه رگه نه قدر درتله نسه لرده ممکن بولمادی. چونکه قویورق یوپیترگه تیمی اوزدی. یوپیترنی اوزغاج ینه بر نیچه میلیارد چاقیرم یول یورگاچ نهایت مارص (مریخ) قه ییتدیار (مارص بزنگ بیردن بیش مرتبه کچکنه). قارت سیاح: بو قدرده کچکنه دنیاننگ بولوون احتمالده طوتعی ایدم.

یهش سیاح: مونده توشوب وقت اوزدراسی یوق. موندن هیچ نرسه بلوب بولماس. بو اوز کورنشی ايله دیاغده اوخشامی، بر بر جرمنگ واطغیدر، دیدی. آلاز مارص قه ده طوقتامادیلر. یراقده، ییک یراقده تچقان او طی کبک گنه بزنگ «ارض» کورینه ایدی. قویورقلی یولوزنگ یورشیده شونده طابا ایدی. سیاحلر ارضغه توشه رگه قطعی قرار بیدیلر.

قطب شمالیدن یراقده توگل غایت یوکسک بوز طاولرینه کیلوب توشدیلر. قویورقدن آیرلدیلر. قویورق «ارض» ننگ شمال یاغن صپروب اوزوب کیتدی.

ارضغه کیلوب توشوگه ساتورین عالمی: بو، دنیا نیک بولای صالقون؟ - ديه بر سؤال بوردی.

سیریوس عالمی: مین ده شونی او یلی ایدم ئلی، مین شوندی دنیالرغه طوغری کیلدم، آندی دنیالر تیگز یومری بولماغان ایچون قویاش قه تورلی یاقارن بر تیگز کورسه ته آلیمیلر. بو دنیاده شوندیلر جمله سندن بولورغه کیرهک هم موندی دنیالرده انسان و حیوانات کوبرک یلی اورنلرغه یرله شکان بولا. بزگده یووانمیچه جنوبکه طابا یوررگه کیرهک، بلکه آنده برهر جان اییه سی کوروب بولور، دیدی.

ساتورین عالمی: افندم، جان اییه سندن مرادگز، آک و فکرگه مالک برهر تورلی حیواناتمی؟

- ئیدیو!

- عجب، شوندی کچکنه دنیا کیسه گینه ده خدای آگلی نرسه لر یاراطورمی؟

- یاراطور، مطلق یاراطور، چونکه خدای هیچ بر اشنی عبث اشله می، لکن مونده بر قورقچ بار، اگرده مونده غی جان ایهلری بزنگ کوزگه کورنرک درجه دنده کچکنه بولسه... ساتورین عالمی: بزنگ کوزگه کورنمه سلك میقروبلرده ده باش و آک بولورمی صولک، ديه او یلانوب، برهر نرسه کورمه می ديه بوزلر آراسینه قارانغالی باشلادی. اوزاق ده قارانمادی شادلانوب: افندم، مونه بو دنیا انسانن طابدم، سبجان الله نه قدر

دوام ایستادن مسلمانان پر فائدہ کیلئے یہ چگنی آکلاب ایتالیا ایلہ کیلشورگہ رضا بولغان . اوزی ننگ بر طوغانن طرابلس دہ سلطان و خلیفہ و کیلی صلیبہ مسلمانان ننگ دین باشغی ایتوہم مسلمانان ننگ دین و تلرینہ تیولہ و شرطیلہ طرابلس عربلرن طنجلاندردرغہ اوستینہ آینادر .

صوگ کونلردہ فاس دہ ینہ دن صوغشلر بولغلاب آادی . عربلر جیکلدیلر . فرانسیہ حکومتی فاسدہ تیمر یوللر صالوہم مملکتتی قولغہ نغراق آو تدبیرلرینہ صرف قیلور ایچون ۱۵۰ میلیون صوم قدر راسخود طوتارغہ قرار بیردی . آچہ بورچتہ آیناچقدر . فرانسیہ رئیس جمہوری اسویچ ، دانیہ و نرویچ دولتلرن گبرمانیا طرفدارلغندن دوندروب روسیہ - فرانسیہ اتضافی یاغینہ میل ایترور ایچون مذکور مملکتلرگہ باروب قایتورغہ قرار بیردی .

لطائف

یونس : ایبدہش ! حسین ! سین اوزکننگ طوغان کون بایرامکنی ۲ نجی آپریلدہ یاصاغان ایدک اما بو یل ۱۸ نجی آپریلدہ یاصادک . مونلرننگ قایوسی درست ؟ یعنی سین ۲ نجی آپریلدہ طوغانمی یا کہ ۱۸ نجی آپریلدہ می ؟

حسین : مینم قایسی چیسلدہ طوغانلغم معلوم توگل ، باری انکای میکا : « سین بوز قوزغالغاندہ طوغدک » دیب ایتہ طورغان ایدی . شونگ ایچون مین طوغان بایرامنی بوز قوزغالغاندہ یاصیم . بوز ، اوتکان یلدہ ۲ نجی آپریلدہ قوزغالغان ایدی ، اما بو یل ۱۸ ندہ قوزغالدی .

تصحیح

۱۱ نجی عدد «شورا» ننگ ۳۴۴ نجی بیت ۱ نجی باغانا و برنجی بولدہ «کرامات» سوزینی «کرامات خبری» دیب او قورغہ تیوشلی .

۸ نجی عدد شورانگ ۲۳۲ نجی صحیفہ سینک ۱۹ نجی سطرندہ گی «بر مکدہ» دیکان سوزنی بر «جلدہ» دیب او قورغہ تیوش .

موقت محرری: عبدالرحمن فخرالدینف

ناشری: «محمد شاکر و محمد ذاکر رامیسفلر»

تورکیہ دہ مسلمانانلر روملرنی قضا باشلادیلر . باشدہ اقتصادی بویقوت ایلہ باشلانغان بو حرکت بارا بارا روملرنی قورقتوب یونانستانغہ کوچروگہ ئیلہ نوب کیتدی . تورکیہ دہ آناطولی ساحلرندہ میلیون یارم قدر روم طور . بونلر یونانستانغہ محبت ایتلر . کیلہ چکدہ آناطولی ساحلن یونان ملکی ایتہرگہ طریشلر ، تورکیہ سوداسن اوز قولرینہ آلوب فائدہ لرنندن یونان فلوطن اوسدروگہ ، عموما یونانستان ننگ ترقیسینہ زور الوش چقارالر . یونانستان ننگ تورکیہ دہ گی وکیللری وظیفہ سن اوتیلر . تورکار بو حالدن قوزولور ایچون آز زماندہ ۱۵۰ مگ رومنی یونانستانغہ کوچرگہ اولنگرگاتار ایدی . لکن یونانستان ننگ صوغش تھیدی و آوروپانگ صاحبزور سیاست طوتوون طایی صوگندہ . یاگا درہ دنوطلری کیلوب . ایسی صوغش کیملری توزہ تلوب اولنگرگہ کان تورکیہ دولتی بو حرکتتی طوقتا تورغہ ، حتی روملرننگ کورگان بعض مادی زیانلرن تولہرگہ رضالق بیررگہ مجبور بولدی .

بتون ایراندہ نیفت چقارو امتیازن آغان بر شرکت آفسیلہ لہی انگلترہ خزینہ سی طرفندن آندیلر . بونگ ایلہ اورتا و جنوبی ایران اقتصادا انگلترہ حکومتی نفوذینہ تابع بولاچقدر . بو واقعہ روس ملتچیلرن : «انگلترہ ایرانتی یوتا» دیب قورقتقان کبی انگلترہ حریتپورلرن : «انگلترہ بو قدر امتیازغہ قارشو روسیہ گہ شمالی ایران یا کہ تورکیہ حساینہ زور مکافاتلر بیرگاندر» دیب قورقتدی . جنوبی قطایدہ ینہ دن صول جمہوریتچیلر طرفندن اختلال حاضرلاندہ . «اوچنچی زور اختلال» اسمانہ نہ چک بو واقعہ «یوان شیقایی» ننگ خلقنی آداب جمہوریتی بترو یولینہ خدمت ایتوونہ پروتیسٹ مقامندہ در .

آرناودلقدہ عصیانچی مسلمانلر ایلہ حکمدار وید عسکری آراسندہ بیک قزو صوغشلر بولدی .

مسلمانلردفعہ لرچہ جیکسہ لردہ دوراتسو شہری آوروپا عسکری طرفندن اشغال ایتلگانلکدن آگا بہروب کررگہ قیوجینق ایتہ آلمادیلر .

طرابلس دہ عزب - ایتالیان صوغشلری باصیلورغہ طور . عربلرگہ جھاد یولندہ روح بیروب طورغان شیخ سنوسی صوغش

«شورا» اورنبورغہ اولہ بشہ کونرہ بر ہفقاہ ادبی، فنی و سیاسی مجموعہ در .

ТАКСА ЗА ОБЪЯВЛЕНИЕ: НА 2-Й СТРАНИЦЪ СБЛОЖИ 30 КОП., НА 3 И 4 СТР.—20 К. ЗА СТРОКУ ПЕТИТА.

Адресъ: г. Оренбургъ, редакция журн. „ШУРО“.

آبونہ بدلی: سنہ لک ۵ ، آلتی آیلق ۲ روبلہ ۶۰ تین .
«وقت» برلن برگہ آلوچیلرغہ:
سنہ لک ۹ ، آلتی آیلق ۴ روبلہ ۶۰ تین در .

« وقت » نشریاتندن

تربیه‌لی بالا، نصیحت برنچی، نصیحت ایکنچی، نصیحت اوچنچی، شاگردک ادابی و عائله.

رضاء الدین حضرت ناک اوز قلمی ایله توزه تلون « وقت » مطبعه‌سینده باصلغانغه کتابچیلرنک و بونلردن فائده‌لنغان معلم هم معلملرنک دقت ایتولرینی و آغانده « وقت » نشریاتی بولووینی طلب ایتولرینی اوتنه‌مز. تربیه‌لی بالا ۵ تین. نصیحتلر و شاگردک ادابی ۱۰ رة. عائله ۲۵ رة. هر بر کتابچیلرده ساتولا. باش اصقلادی « وقت » اداره‌سی.

ابن تیمیه

ابن تیمیه تقی الدین ابو العباس الحرانی ترجمه‌ حالی حقتده یازلغان بر اثر در ۱۴۸ یتده باصلغان بو رساله‌نگ مندرجه‌لری اوشبو نرسه‌لر: ابن تیمیه‌نگ اسم و نسبی، نشأت و شهرتی، ولادت هم وفات تاریخلری، عائله‌سی، عائله‌سندن ظاهر بولغان مشهور ذاتلر، تریه و تحصیلی، حیسارت ادبیه‌سی، استاذ و شاگردلری، وفاتی صوکنده سوبله‌نگان مرتبه‌لردن نمونه‌لر، عمیده‌سی و مسلکی، شعر لرندن نمونه‌لر، تالیفلری، اختیار ایکن بعض بر مسئله‌لری. قبرلر اوستلرینه مسجدر بنا ایتمک، میتلردن استمداد و قبرلرنی زیارت قیلمق، رسول اکرم قبر شریفینه سفر قیلونک حکمی، کلام ایله تصوف حقتده ابن تیمیه فکری، ذوالقرنین، معاویه و یزید، خارق عاتلر، خضر و الیاس، قطب و غوث مسئله‌لری، مخالفلری، زملکانی. ابن الحاج، ابو حیان، سبکی، ابن بطوطه، ابن حجر المکی، خفاجی، عبدالحی الکنوی، دحلان، ابو الهدی، نبهانی، اتقادرلر، طغرلر، طرفدارلری، برزالی، ابن قدامه. ذهبی، ابن الوردی، ابن کثیر، ابن حجر عسقلانی، عینی، بلقینی، سیوطی، علی القاری، ولی الله الدهلوی، شوکانی، الوسی، صدیق حسن خان، جمال الدین افغانی، محمد عبده و غیرلر، روسیه اسلاملری آراسنده ابن تیمیه، ابن تیمیه‌نگ محنتی و عصرنده بولغان عالملرنک جنالری، زیارت و سفر مسئله‌سینک خلاصه‌سی، ابن تیمیه‌نگ صولک کونی، و غیرلر. مرتبی: رضاء الدین بن فخرالدین و ناشری ده « وقت » اداره‌سی. حق ۵۰ تین پوخته‌سی ایله ۵۸ تین.

ابن عربی

شیخ محیی الدین ابن عربی ترجمه‌ حالی حقتده یازلغان بر اثر در ۱۴۶ یتده باصلغان بو اثرنگ مندرجه‌لری اوشبو نرسه‌لر: ابن عربینک اسم و نسبی، ولادت هم وفات تاریخلری، عائله‌سی، قیافتی، آنک یازووننه اوخشاتوب یازلغان بر یازونک کلیشه‌سی، عبدالرحمن الجانی یازووننگ کلیشه‌سی، حیات و معیشتی حقتده سوبله‌نمش مرتبه‌لردن نمونه‌لر، استاذ و شیخلری، شاگرد و مصاحبلری، شعرلردن نمونه‌لر، بو کونده مطبوع بولغان اثرلری، عمیده و مذهبی، حلاج و ابن الفارض، ابن سبعین و ابن هود، صدرالدین القونوی و تلمسانی، ابن عربینک منتقد و مدافعلری، عزالدین بن عبدالسلام، ابن تیمیه، ابو حیان، ذهبی، ابن الوردی، سبکی، عضدالدین الایبی، تفتازانی، بلقینی، ابن حجر العسقلانی، سخاوی، ابو السعود عمادی، علی القاری، زملکانی، داود قیصری، فیروز آبادی، فناری، جامی، دوانی، ابن کمال، ابن حجر المکی، شعرانی، مناوی، اسماعیل حقی، عبدالغنی نابلسی، علی توتاری، سیوطی، منتقد ایله مدافعلر آراسنده محاکمه. روسیه اسلاملری آراسنده ابن عربی. عبدالحییر المسلمی، مرجانی، عالمجاز البارودی. ابن عربینک حکمتلی سوزلری و نصیحتلری. ابن عربی حقتده اجمالی بر فکر. کتابنک باصمه‌سی گوزلدر. مرتبی: رضاء الدین بن فخرالدین و ناشری ده « وقت » اداره‌سی. حق ۵۰ تین پوخته‌سی ایله ۵۸ تین.

Ш У Р О

№ 12.

ЮНЬ 15 = 1914 ГОДА.

اسلام مجموعه سى

استانبولده اونيش كونده بر چغا طورغان
 دىنى وادى ژورنالدر. آبوته حقى روسيه ايچون
 يللى ۳ سوم ۵۰ تين، ياروم يللى ۲ سوم. آقچەنى
 عادتى پراؤادنى بلانقه ايله يياررگه، آدرىسنى ده
 روسچەغنه يازارغه ممكن. آندن ژورنال كيله چك
 آدرىسنى آچىق و او قورلق ايتوب يازارغه نيوشلى.
 آدرىس:

Константинополь (Турция)

Чагаль-оглы „Джамият-Хайрия-и-Исламия,
 редакция „Исламъ Маджмугаси“

زينگر جېي ناك
 فانوشقه سى ۵ تين
 ساتولادر
 قامپانيه زينگر ناك
 همه مغازيندر نه.

ياشكى باصلوب چقى « احمد مدحت افندى »

توركيانك مشهور اديبلرندن بولغان احمد مدحت افندى احوالى حقتده يازلغان بر اثر در. مندرجه سى اوشبو نرسه لردن عبارت :-
 احمد مدحت افندى نك ترجمه حالى. عمر سوروى. طبيعت و اخلاق. تاليفلىرى. سورگونلگى و سلمايه مدرسه سى. تورك ادبياتى
 و احمد مدحت. سيوطى، احمد مدحت افندى و تولستوى. روسيه مطبوعاتى و احمد مدحت افندى. مکتوبلىرى. اوشبو مسئله لر حقتده
 بولغان فكرلىرى: دنيا ياراتلووى، طوفان، نوح يغمبر لسانى، قرآن كريم، عشق، تكامل قاعده سى و قرآن، حوا و آدم عليه السلام،
 اوروپانك دينسزلىگى، ازدواج، رسم و صورت، تاريخ اديان، تاريخ بشر. قرآن كريم ترجمه سى، تعدد زوجات، تستر و حجاب، تورك
 قومى، خاتونلر، قزلرغه چيت تلر اوقوتو، بشرنك ياراتلوونده ابروملق و باشقه لر. انتقادلر و طعنلر. احمد مدحت افندى و روسيه
 مسلمانلرى. احمد مدحت افندى حقتده محترم داملا عالمان حضرت مکتوبى. صوك كونى.

۱۴۴ يىتن عبارت بولغان و استانبول حرفى ايله باصلوب احمد مدحت افندى نك ايكي تورلى رسمى ايله زينتلنگان بو اثر نك حقى

۵۰ تين. پوچته ايله ۶۰ تين. ادرس: «وقت» اداره سى.